บทนำ

โครงการวิจัย : คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศอินเดีย

หลักการและเหตุผล

ประเทศอินเดียจัดว่าเป็นประเทศที่กว้างใหญ่ไพศาล มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านประวัติศาสตร์มากว่า ๔,๐๐๐ ปี ใกล้เคียงกับประเทศอียิปต์ ประเทศอินเดียมีขนาดใหญ่จนจัดได้ว่าเป็นทวีปน้อยๆ หรืออนุทวีป (Subcontinent) ได้ทีเดียว โดยมีขนาดเท่า ๆ กับทวีปยุโรปก็ว่าได้ โดยประกอบด้วยพื้นที่ ๓,๒๘๗,๕๙๐ ตารางกิโลเมตร (ใหญ่กว่าประเทศไทยประมาณ ๖ เท่า) มีประชากรมากกว่าพันล้านคน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาฮินดู (๘๒%) รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม (๑๒%) นอกจากนี้ก็ยังมีศาสนาอื่น ๆ อีกเช่น คริสต์ เชน สิกข์ และพุทธ เป็นต้น มีการปกครองในระบบประชาธิปไตย และเป็นประเทศประชาธิปไตยที่ใหญ่ที่สุดในโลก (The World's largest democracy)

ประเทศอินเดียมีความใกล้ชิดกับประเทศไทยมากในแง่ของศาสนาและวัฒนธรรม เพราะอินเดียเป็นแหล่งกำเนิดของศาสนาพุทธหรือที่เราเรียกว่า "พุทธภูมิ" นั่นเอง และถึงแม้ว่าประเทศอินเดียจะประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีความแตกต่างกันมากในด้านศาสนาและภาษาโดยมีภาษาพูดถึง ๑,๖๕๒ ภาษา นอกจากนี้ก็ยังมีความแตกต่างกันในด้านวรรณะ (Caste) อีก แต่ประเทศอินเดียก็ยังคงเป็นประเทศที่เป็นปึกแผ่นและเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการผลิตซอฟต์แวร์ระดับสากล ถึงแม้ว่าประชากรของ

ประเทศส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๙๐ ยังมีความเป็นอยู่ที่ล้าหลังอย่างมากแต่ก็ยังเป็นประเทศผู้นำในด้านการรับจ้างผลิตซอฟต์แวร์เป็นรายใหญ่ที่สุดของโลกจนได้รับการกล่าวขานว่าเป็น Silicon Valley of Asia ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าประเทศอินเดียมุ่งเน้นการผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประกอบกับอุปนิสัยของคนอินเดียเป็นคนขยันอดทนและใฝ่รู้ โดยส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่าน ด้วยเหตุผลดังกล่าวอินเดียจึงเป็นประเทศที่น่าสนใจ มีเอกลักษณ์และลักษณะที่เด่นชัดตลอดจนกระบวนการปลูกฝังและพัฒนาคนของประเทศให้มีคุณภาพได้

วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะ และกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่หล่อหลอมคุณสมบัติที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์และลักษณะที่เด่นชัดของคนอินเดีย โดยพิจารณาพัฒนาการในช่วงชีวิตของคนอินเดีย

เป้าหมาย

เพื่อได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อหล่อหลอมคุณสมบัติที่เป็นเอกลักษณ์ของคนอินเดียในช่วงชีวิตของคนอินเดีย

วิธีดำเนินงาน

๑. รวบรวมผลการศึกษา งานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่หล่อหลอมคุณสมบัติที่เป็นเอกลักษณ์ของคนอินเดีย

๒. เก็บข้อมูลปลายเปิดโดยการสัมภาษณ์คนอินเดียโดยตรงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

๓. วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียงผลการศึกษาเพื่อสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังจริยธรรมของคนอินเดีย

๔. นำเสนอคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับคนไทยและข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จสำหรับประเทศไทยต่อที่ประชุม

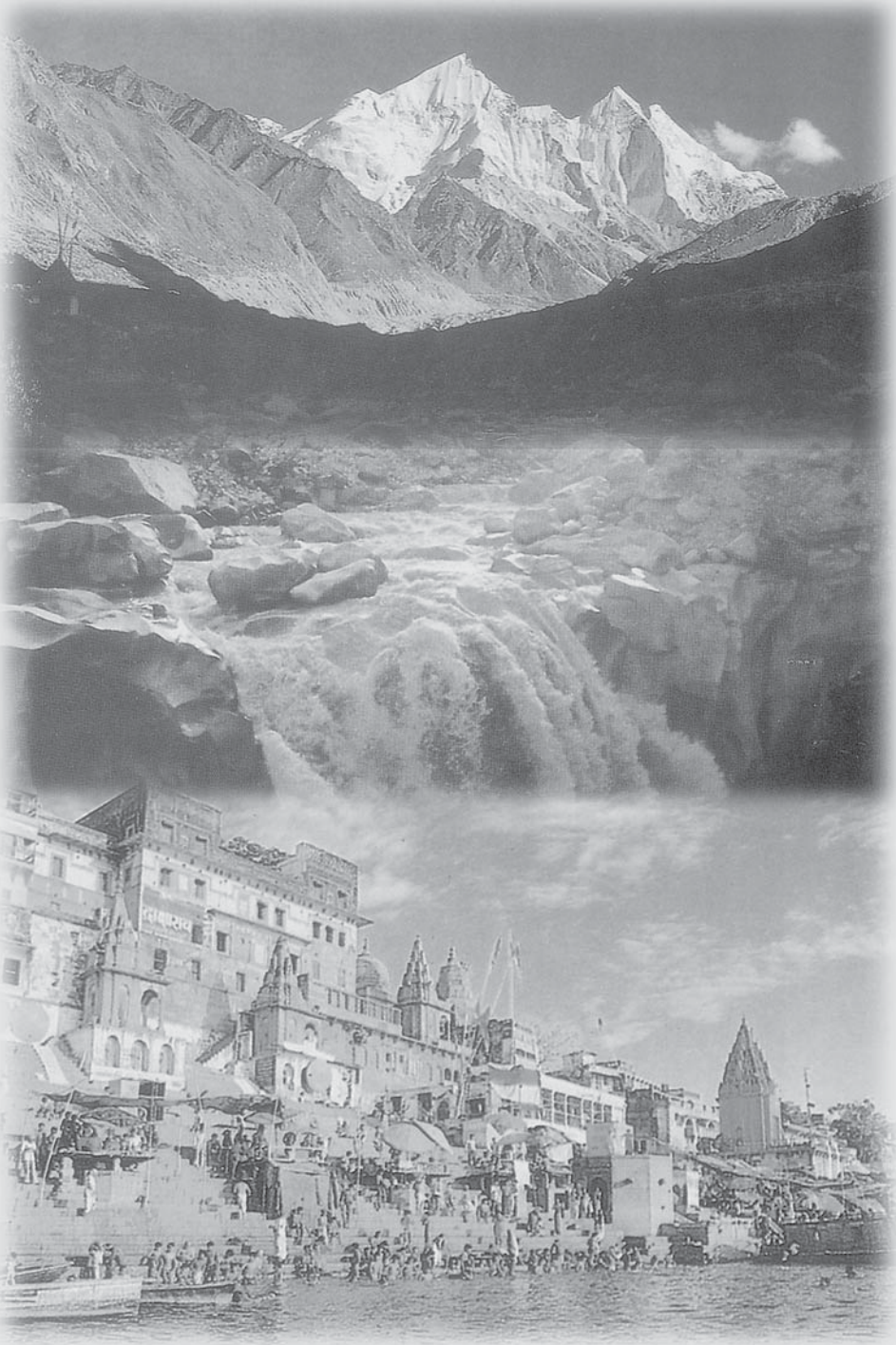

บทที่ ๑
วิวัฒนาการของสังคมอินเดีย

สถานะภาพของประเทศอินเดีย

อินเดียหรือที่เราเรียกว่า เมืองภารตะ หรือชมพูทวีปนั้นมีชื่อประเทศอย่างเป็นทางการว่า สาธารณรัฐอินเดีย (Republic of India) ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียใต้ ทางทิศเหนือติดกับจีน เนปาลและภูฏาน ทางตะวันตกเฉียงเหนือติดกับปากีสถาน ทางตะวันออกเฉียงเหนือติดพม่า ทางตะวันออกเฉียงใต้และตะวันตกเฉียงใต้ติดมหาสมุทรอินเดีย และทางตะวันออกติดบังคลาเทศ มีพื้นที่ ๓,๒๘๗,๕๙๐ ตารางกิโลเมตร ซึ่งอยู่ในอันดับ ๗ ของโลก มีเมืองหลวงชื่อกรุงนิวเดลี (New Delhi) ประกอบด้วยคนเชื้อชาติต่างๆ เช่น อินโด-อารยัน ร้อยละ ๗๒ ดราวิเดียน ร้อยละ ๒๕ มองโกลอยด์ ร้อยละ ๒ และอื่นๆ ร้อยละ ๑ ภาษาฮินดีเป็นภาษาที่ใช้โดยประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และมีภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่

ใช้ในวงราชการและธุรกิจนอกจากนั้นก็ยังมีภาษาท้องถิ่นอีกหลายร้อยภาษา แต่ที่ใช้กันมากก็มีอูรดู เตลูกู เบงกาลี มาราธี ทมิฬ กุจราตี ปัญจาบี สินธี กัศมีรี โกนกานิ และมะละยาลัม เป็นต้น

ประชาชนของประเทศนับถือศาสนาฮินดูร้อยละ ๘๑.๓ มุสลิม ร้อยละ ๑๒ คริสต์ร้อยละ ๒.๓ สิกข์ร้อยละ ๑.๙ และศาสนาอื่นๆ เช่น พุทธ เชน และนาซี ร้อยละ ๒.๕ ณ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖ อินเดียมีตัวเลขประชากรทั้งหมด ๑,๐๑๔,๐๐๓,๘๑๗ คน ซึ่งเป็นประเทศที่มีประชากรมาก เป็นอันดับ ๒ ของโลก รองจากประเทศจีน มีระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) และเป็นประชาธิปไตยที่ใหญ่ที่สุดในโลก (The World's largest democracy) ส่วนระบบการปกครองเป็นแบบสาธารณรัฐ (Federal Republic) อำนาจการปกครองแบ่งออกเป็น ๒๙ รัฐ และสหภาพอาณาเขตของรัฐบาลกลาง (Union Territories) อีก ๖ เขต โดยแยกศาสนาออกจากการเมือง (Secular State)มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศและเป็นหัวหน้าคณะผู้บริหาร (Head of Executive of the Union) ซึ่งประกอบด้วยรองประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐบาล

รัฐธรรมนูญของอินเดียได้แบ่งแยกอำนาจระหว่างรัฐบาลกลาง (Government of India) และรัฐบาลมลรัฐ (State Government) ออกจากกัน โดยให้รัฐบาลมลรัฐมีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษากฎหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของมลรัฐ ส่วนโครงสร้างของฝ่ายบริหารในแต่ละรัฐ มีผู้ว่าการรัฐ (Governor) เป็นประมุข ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยตรงจากประธานาธิบดีรัฐบาลแห่งรัฐ (State Government) ประกอบด้วยมุขมนตรี (Chief Minister) เป็นหัวหน้าและคณะรัฐมนตรีประจำรัฐ (State Minister)

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประเทศอินเดีย

หน่วยเงินตรา รูปี อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ดอลลาร์สหรัฐ เท่ากับ ๔๓.๗๕ รูปี (มิถุนายน ๒๕๔๗)

GDP ๕๐๕.๘ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (๒๕๔๖)

รายได้เฉลี่ยต่อหัว ๔๘๐ ดอลลาร์สหรัฐ (๒๕๔๖)

อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ๘.๑๐ (๒๕๔๖)

ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ ๑๐๙.๙ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (มีนาคม ๒๕๔๗)

อัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ ๔.๙๑ (มีนาคม ๒๕๔๗)

ดุลการค้า ขาดดุล ๑๔.๔๓ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (เมษายน ๒๕๔๖ - มกราคม ๒๕๔๗)

มูลค่าการส่งออก ๔๗.๕ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (เมษายน ๒๕๔๖ - มกราคม ๒๕๔๗) (เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันในปีก่อนหน้าร้อยละ ๑๒.๘๓)

มูลค่าการนำเข้า ๖๑.๙ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (เมษายน ๒๕๔๖ - มกราคม ๒๕๔๗) (เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลา เดียวกันในปีก่อนหน้าร้อยละ ๒๔.๗๐)

สินค้าส่งออก อัญมณีและกึ่งอัญมณี ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เคมีภัณฑ์ เวชภัณฑ์ เครื่องหนัง

สินค้านำเข้า ปิโตรเลียม น้ำมันดิบ อัญมณีและกึ่งอัญมณี เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักร เหล็ก และปุ๋ย

ตลาดส่งออก สหรัฐฯ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ฮ่องกง อังกฤษ เยอรมนี จีน ญี่ปุ่น เบลเยี่ยม

ตลาดนำเข้า สหรัฐฯ เบลเยี่ยม จีน อังกฤษ เยอรมนี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย

วันสำคัญ วันชาติ (Republic Day) วันที่ ๒๖ มกราคม

วันเอกราช (Independence Day) วันที่ ๑๕ สิงหาคม

ประเทศอินเดียเป็นประเทศเก่าแก่ มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า ๔,๐๐๐ ปี ด้วยเหตุนี้สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในปัจจุบันจึงเป็นการผสมผสานระหว่างของเก่าและของใหม่ปะปนกันไป อินเดียยังเป็นถิ่นกำเนิดของศาสนาสำคัญๆ เช่น ฮินดู พุทธ เชน และสิกข์ เป็นต้น และถึงแม้ว่าอินเดียจะเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์นานาเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์และวัฒนธรรมมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยจะเห็นได้ว่าประชากรอินเดียมีลักษณะหน้าตาและผิวพรรณแตกต่างกันตามภูมิภาคของประเทศ มีทั้งแบบผิวขาว ผิวเหลืองและผิวดำ เป็นต้น แต่อินเดียก็ยังคงความเป็นปึกแผ่นและเจริญรุ่งเรืองมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ทั้งนี้ก็เพราะว่าวัฒนธรรมของอินเดียมีความเข้มแข็งแม้จะได้เคยผ่านการผันผวนทางเศรษฐกิจและการเมืองมาอย่างโชกโชน และแม้จะต้องเผชิญหน้ากับนานาชาติ นานาเผ่าพันธุ์ที่หลั่งไหลเข้ามาโดยไม่หยุดยั้ง อินเดียก็สามารถมีชีวิตรอดพ้น เป็นตัวของตัวเองมาได้ อีกทั้งยังได้แสดงให้เห็นด้วยว่าวัฒนธรรมนี้มีพลังที่สร้างคุณประโยชน์ให้ไม่เฉพาะแก่ตัวเองเท่านั้น หากแก่ทั้งโลกเสียด้วยซ้ำไป

การที่ประเทศขนาดใหญ่อย่างอินเดียสามารถคงความเป็นปึกแผ่นและพัฒนาประเทศในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศจนกลายเป็นประเทศที่โลกต้องจับตามอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่อินเดียสามารถเป็นประเทศผู้นำในด้านการรับจ้างผลิตซอฟต์แวร์เป็นรายใหญ่ที่สุดของโลก ทั้งนี้เป็นเพราะอินเดียมีสถาบันการศึกษาคุณภาพสูงในประเทศที่มุ่งเน้นการผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้สามารถสร้างบุคลากรจำนวนมากที่ทำงานด้านเทคโนโลยีระดับสูงได้ พื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของการพัฒนาคนก็คือรากฐานทางวัฒนธรรมและคุณธรรม

จริยธรรมที่ฝังรากลึกลงไปหล่อหลอมให้คนอินเดียมีความมุมานะ อดทน มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมโลก โดยเริ่มจากการเลี้ยงดูในครอบครัว และการเข้ารับการศึกษาในสถาบันการศึกษา เป็นต้น

เนื่องจากอินเดียเป็นประเทศที่กว้างใหญ่ไพศาลประกอบไปด้วยคนหลายเชื้อชาติ หลายศาสนา และหลายภาษา จึงจำเป็นที่จะต้องทราบเหตุการณ์ต่างๆ ที่สำคัญในอดีตซึ่งสามารถสรุปได้ เป็น ๔ สมัยดังนี้คือ

๑. อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ (The Indus Valley Civilization)

อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ คือ อารยธรรมที่มีหลักฐานทางโบราณคดีปรากฏเหลือให้เห็นที่ Harappa (ฮารัปปะ) ทางทิศตะวันตกของแคว้นปัญจาบ และที่ Mohenjo Daro (โมฮันโจ ดาโร) ในแคว้นสินธ (Sind) ซึ่งทั้ง ๒ แห่งนี้ปัจจุบันอยู่ในประเทศปากีสถาน กล่าวกันว่าอารยธรรมทั้งสองแห่งนี้มีความเจริญรุ่งเรืองพอสมควรก่อนที่ชาวอารยัน (Aryan) จะเข้าไปตั้งรกรากในประเทศอินเดีย ในขณะเดียวกันนี้ทางภาคใต้ของอินเดียก็มีพวกดราวิเดียน (Dravidian) ซึ่งก็เป็นอีกเชื้อชาติหนึ่งที่มีวัฒนธรรมและอารยธรรมเป็นของตนเองมาตั้งแต่บรรพกาล และในช่วงเวลา ๕,๐๐๐ ปี ที่ผ่านมานั้น อินเดียได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากกรีก อาหรับ เปอร์เซีย และยุโรปสืบทอดต่อๆ กันมาจนกระทั่งอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุนี้ได้ล่มสลายลงในช่วงเวลาประมาณ ๑,๕๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช[๑]

๑ *อินเดียอนุทวีปที่น่าทึ่ง, กรุณา-เรืองอุไร กุศลาสัย, สำนักพิมพ์ศยาม, ๒๕๔๔, หน้า ๔.*

๒. การเข้ามาของชาวอารยัน (The Coming of the Aryan)

สันนิษฐานว่า ชาวอารยันเข้าไปในอินเดียในช่วงเวลา ๒,๐๐๐-๑,๕๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช และได้สร้างอารยธรรมอันเป็นพื้นฐานของอารยธรรมฮินดูที่มีความคงทนต่อเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้ เช่น ศาสนาฮินดู ภาษาสันสกฤต คัมภีร์พระเวท และระบบชั้นวรรณะ เป็นต้น กล่าวกันว่า ชาวอารยันนี้ มีรูปร่างสูง ผิวขาวและผมสีเหลืองอ่อนและมีภาษาพูดซึ่งอยู่ในกลุ่มภาษา Indo-European ชาวอารยัน (อารย แปลว่า ประเสริฐ) มีความเคารพและเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของอำนาจทางธรรมชาติ เช่น ยกย่องอำนาจไฟให้เป็นพระอัคนิ และอำนาจน้ำให้เป็นพระวรุณ เป็นต้น ชาวอารยันนับถือเทพเจ้าหลายองค์ เช่น พระอินทร์ พระพรหม เป็นต้น และเชื่อว่าแต่ละองค์ก็มีอิทธิฤทธิ์ต่างกัน มนุษย์ ต้องพึ่งพาเทพเจ้าเหล่านี้ เพื่อความร่มเย็นเป็นสุข ดังนั้นจึงต้องมีการเอาใจเทพเจ้าต่าง ๆ ด้วยการกราบไหว้ และประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น การบูชายัญ[๒] ฯลฯ

จึงกล่าวได้ว่า ชาวอารยันนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองสู่ภูมิภาคส่วนนี้อย่างแท้จริง เพราะพวกเขานำความคิดใหม่ วิถีแห่งการดำรงชีวิตใหม่ พระเจ้าองค์ใหม่ และภาษาใหม่มาสู่ดินแดนที่เราเรียกว่า ชมพูทวีปนี้ และหลังจากได้หยั่งรากลึกและมั่นคงแล้วก็เริ่มขยายอำนาจของพวกตนสู่ภูมิภาคต่างๆซึ่งก็ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนขึ้นระหว่างชนสองเชื้อชาติคือ อารยัน (Aryan) กับดราวิเดียน (Dravidian)

อารยธรรมอารยันหรือฮินดูรุ่งเรืองมาจนถึงราวคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ และมีระยะหนึ่งที่อารยธรรมพุทธรุ่งเรืองในดินแดนแห่งนี้ คือ

---

๒. *เพิ่งอ้าง, หน้า ๖.*

ตั้งแต่พุทธกาลถึงราว ๓ ศตวรรษก่อนคริสต์ศักราช ในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช (Asoka) แห่งราชวงศ์โมริยะ ต่อมาอารยธรรมอิสลามก็เริ่มขยายอิทธิพลเข้ามาในอินเดีย

๓. การมาสู่อินเดียของอิสลาม (The Rise of Islam)

อารยธรรมอิสลามได้เริ่มขยายอิทธิพลเข้ามาในอินเดียราวคริสต์ศตวรรษที่ ๗ หรือ ๘ โดย พ่อค้ามุสลิมจากตะวันออกกลาง และจักรวรรดิอาหรับได้ส่งกองทัพเข้ามาโจมตีแคว้นสินธ (ปัจจุบันอยู่ในประเทศปากีสถาน) และด้วยเหตุที่อินเดียในยุคนั้นมีความแตกแยกกัน ดังนั้น ภายในระยะเวลาประมาณ ๓๕๐ ปี อินเดียแทบทั้งหมดยกเว้นทางภาคใต้ก็ตกอยู่ในอำนาจการปกครองของกษัตริย์มุสลิม ณ นครเดลี จักรวรรดิที่มีความยิ่งใหญ่ในสมัยนั้นคือจักรวรรดิโมกุล (Mughal/Mogul) ซึ่งอยู่ในราวคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ - ๑๘ เป็นสมัยที่มีการแพร่ขยายอิทธิพลวัฒนธรรมโมกุลออกไปอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดการผสมผสานกันอย่างแนบแน่น ระหว่างวัฒนธรรมพราหมณ์-ฮินดู กับวัฒนธรรมอิสลาม ทั้งในด้านการปกครอง ภาษา ศิลปะ สถาปัตยกรรม และศาสนา อย่างไรก็ดี ในสมัยของพระเจ้าอะลังกะเซบ (Aurangzeb) ผู้ซึ่งเคร่งครัดในศาสนาอิสลามได้ออกกฎหมายที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวฮินดูและมุสลิม เป็นเหตุให้เกิดการต่อต้านอำนาจของจักรพรรดิขึ้นภายในประเทศ และเมื่อสิ้นอำนาจของพระองค์ในปี พ.ศ. ๒๒๕๐ จักรวรรดิโมกุลที่ยิ่งใหญ่ก็ค่อยๆ แตกแยกและเสื่อมลงตามลำดับ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้อำนาจตะวันตกเข้ามาแทนที่ได้ง่ายขึ้น

๔. การมาสู่อินเดียของอำนาจตะวันตก (The European Inroads)

ความจริงแล้วอำนาจตะวันตกเริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับอินเดียตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ โดยเริ่มจากโปรตุเกส เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และอังกฤษตามลำดับ มีการช่วงชิงต่อสู้กันระหว่างอำนาจเหล่านี้ เพื่อความเป็นใหญ่ในอินเดีย ท้ายที่สุดอังกฤษเป็นฝ่ายชนะ อังกฤษเองเริ่มเข้ามามีอิทธิพลในอินเดียตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ โดยอยู่ในรูปของบริษัทมีชื่อว่า The East India Company เพื่อทำการค้าขายพร้อมๆ กับครอบครองดินแดนและแทรกแซงในการเมืองท้องถิ่น พอถึงช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ อังกฤษก็เข้าครอบครองอินเดียได้อย่างสมบูรณ์แบบ

หลังจากการรณรงค์ต่อสู้แบบอหิงสากับการปกครองของอังกฤษมาเป็นเวลานานภายใต้การนำของมหาตมา คานธี (Mahatma Gandhi) อินเดียจึงได้รับเอกราชและร่วมเป็นสมาชิกอยู่ภายใต้เครือจักรภพ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ โดยยังมีพระมหากษัตริย์ของอังกฤษเป็นประมุขและทรงแต่งตั้งข้าหลวงใหญ่เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแทนพระองค์ ต่อมาในวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้มีการสถาปนาสาธารณรัฐอินเดีย (Republic of India) โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ และนายเยาวหราล เนห์รู (Jawaharlal Nehru) ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศอินเดีย

ตลอดเวลา ๒๐๐ ปี ของการอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญเติบโตของประเทศอินเดียคือแผ่นดินอินเดียได้ถูกประสานเชื่อมโยงด้วยระบบการไปรษณีย์โทรเลขและการรถไฟ นอกจากนี้ยังได้มีการนำระบบการ ศึกษาแบบเดียวกันมา

ใช้ทั่วประเทศ พร้อมกับนโยบายการปกครองแบบใหม่ และข้อคิดเกี่ยวกับเสรีภาพทางการเมืองมาใช้ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศในเวลาต่อมา[๓]

โดยสรุป สามารถกล่าวได้ว่าการเข้ามาของชาวอารยัน การเข้ามาของอารยธรรมอิสลามและการเข้ามาของอำนาจตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งของอังกฤษได้นำความเจริญในด้านต่างๆ เช่น ศาสนา ภาษา วัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมมาสู่อินเดียแทบทั้งสิ้น ซึ่งได้ช่วยหล่อหลอมให้เกิดคุณลักษณะและวิถีการเรียนรู้ของชาวอินเดียในปัจจุบัน

๓. เพิ่งอ้าง, หน้า ๓๗-๓๘.

บทที่ ๒
อิทธิพลของศาสนาฮินดูและศาสนาอื่น ๆ

ศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ทัศนคติที่ดีงาม คุณธรรมประจำตน และแนวทางอันถูกต้องของสังคม ความรู้พื้นฐานทางศาสนาเป็นความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นไป และหลักธรรมของศาสนาที่สำคัญต่างๆ ของโลกอันมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนและวัฒนธรรมประจำชาติ ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจแนวความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาของตนเองและผู้อื่น อีกทั้งเป็นผู้มีวิจารณญาณ มีความรับผิดชอบและมีมนุษยสัมพันธ์ [๑]

ด้วยเหตุนี้ก่อนที่จะกล่าวถึงกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของคนอินเดียในบทต่อไป ก็ควรจะทราบลัทธิคำสอนและ

---

๑. *ความรู้พื้นฐานทางศาสนา, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖, หน้า ๒.*

บทบาทของศาสนาที่สำคัญในประเทศอินเดีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธและอื่นๆ เนื่องจากหลักคุณธรรมจริยธรรมล้วนเป็นหลักคำสอนของศาสนาอยู่แล้ว เกี่ยวกับเรื่องนี้ *ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน* ได้ให้คำนิยามของคำว่า "คุณธรรม" และ "จริยธรรม" ไว้ดังนี้ *"ในเรื่องของคุณธรรมนั้น หมายถึงสิ่งที่สังคมว่าดี ควรทำซึ่งอยู่ในสังคมก็ได้ เช่น เขียนในระเบียบหรือเป็นหลักทางศาสนา คุณธรรมส่วนใหญ่ศาสนาจะเป็นผู้กำหนดว่าอะไรคือสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ควรจะทำ... จริยธรรม (Morality) หมายถึง ระบบการทำความดีละเว้นความชั่ว ระบบพฤติกรรมของพฤติกรรม การทำความดีละเว้นความชั่ว..."* จึงกล่าวได้ว่าหลักคำสอนของศาสนาต่างๆ ล้วนมีบทบาทสำคัญในการช่วยหล่อหลอมศาสนิกชนของตนให้อยู่ในกรอบของคุณธรรมจริยธรรมด้วยกันทั้งนั้น

๑. ศาสนาฮินดู (Hinduism)

ศาสนาพราหมณ์หรือศาสนาฮินดูเป็นศาสนาเดียวกัน ดังนั้นจึงมีผู้เรียกว่า "ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู" ก็มี ความจริงแล้วศาสนาฮินดูก็พัฒนามาจากศาสนาพราหมณ์นั่นเอง ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูนี้เกิดขึ้นในประเทศอินเดียเมื่อประมาณ ๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว ศาสนาฮินดูไม่มีศาสดา หรือผู้ก่อตั้งที่แน่ชัด รู้แต่ว่าเกิดขึ้นในยุคพระเวท โดยเริ่มจากความเชื่อของชาวอารยันที่อพยพเข้ามาในอินเดีย แล้วเกิดผสมผสานกับความเชื่อของชาวพื้นเมืองเดิม คือพวกดราวิเดียนจนกลายเป็นศาสนาพราหมณ์ขึ้น

ผู้ที่นับถือศาสนาฮินดูส่วนใหญ่อยู่ในประเทศอินเดีย นอกจากนั้นก็มีกระจัดกระจายอยู่ตามประเทศต่างๆ เช่น ศรีลังกา อินโดนีเซีย ไทย

และแอฟริกาใต้ เป็นต้น ประมาณว่ามีผู้นับถือศาสนานี้ ทั่วโลกมีมากกว่า ๖๖๐ ล้านคน

จากการที่ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูนี้ได้เกิดขึ้นและพัฒนามาเป็นเวลานานตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ปีก่อนพุทธกาล ซึ่งระยะเวลาอันยาวนานนี้ ทำให้แนวคิดทางศาสนาแตกต่างกันออกไปโดยแบ่งออกได้เป็น ๓ ยุคคือ

๑. **ยุคพระเวท** (พหุเทวนิยม) มีอายุประมาณ ๑,๐๐๐-๑๐๐ ปีก่อนพุทธกาล

๒. **ยุคพราหมณ์** (เอกเทวนิยม) มีอายุประมาณ ๑๐๐ ปีก่อนพุทธกาล

๓. **ยุคฮินดู** (พหุเทวนิยม) มีอายุตั้งแต่ พ.ศ. ๗๐๐ เป็นต้นมา

ในยุคพระเวทนั้นได้เกิดคัมภีร์ทางศาสนาขึ้นคือ **คัมภีร์พระเวท** (The Vedas) ซึ่งประกอบด้วย คัมภีร์ต่างๆ ๔ คัมภีร์คือ

๑. **ฤคเวท** เป็นคัมภีร์ที่เก่าแก่ที่สุด เป็นบทเพลงสวดหรือมนตร์สรรเสริญอ้อนวอนพระเป็นเจ้าและเทวี

๒. **ยชุรเวท** เป็นคัมภีร์คู่มือพราหมณ์ในการทำพิธีบูชายัญและบวงสรวงต่างๆ

๓. **สามเวท** เป็นบทร้อยกรองทั้งหมดสำหรับสวดในพิธียัญกรรมหรือถวายน้ำโสมแก่พระอินทร์และขับกล่อมเทพเจ้า

๔. **อถรรพเวท** เกิดขึ้นหลังคัมภีร์อื่นๆ ทั้งหมด เป็นคัมภีร์เวทมนตร์คาถาเพื่อสิ่งที่ปรารถนาและกำจัดสิ่งที่เป็นอันตราย

** พหุเทวนิยม = คือการนับถือพระเจ้าหลายองค์*

** เอกเทวนิยม = คือการนับถือพระเจ้าองค์เดียว*

ในแต่ละคัมภีร์ยังแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ๆ อีก ๔ ส่วนคือ

(๑) **สังหิตา** หรือมนตร์ เป็นเพลงสวดสรรเสริญอ้อนวอนพระเป็นเจ้าและเทวี

(๒) **พราหมณะ** เป็นคัมภีร์คู่มือในการทำยัญกรรม

(๓) **อารัณยกะ** เป็นคัมภีร์อธิบายปรัชญาในการทำพิธีกรรมและบูชาต่าง ๆ โดยการยกนิทานเปรียบเทียบ

(๔) **อุปนิษัท** เป็นส่วนสรุปของพระเวท เป็นคัมภีร์ว่าด้วยการค้นคิดทางปรัชญา และอุทานธรรม ซึ่งเปิดเผยให้เห็นความจริงทางนามธรรมอย่างลึกซึ้ง

คัมภีร์ของศาสนาฮินดู

คัมภีร์ของศาสนาฮินดูแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. **ศรูติ (Shruti)** ก็คือคัมภีร์พระเวททั้ง ๔ ที่กล่าวมาแล้วนั้น ถือว่าเป็นสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมาจากพระเป็นเจ้าโดยตรง ไม่มีผู้แต่ง แต่เป็นการค้นพบของพระฤาษีทั้งหลาย เป็นของที่มีอยู่ชั่วนิรันดร

๒. **สมฤติ (Smriti)** จัดเป็นคัมภีร์ขั้นสองคำว่า “สมฤติ” แปลตามศัพท์ว่า “สิ่งที่จำไว้ได้” คือเป็นสิ่งที่จดจำกันมาและถ่ายทอดสืบกันมา คัมภีร์เหล่านี้ก็คือ

(๑) **คัมภีร์ธรรมศาสตร์** เป็นตำรากฎหมาย เพื่อวางระเบียบความประพฤติของประชาชนและสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความเจริญของสังคมฮินดู

(๒) **คัมภีร์อิติหาส** คือคัมภีร์ว่าด้วยวีรกรรมของวีรบุรุษ อันได้แก่มหากาพย์ทั้งสอง คือ รามายณะ (Ramayana) หรือรามเกียรติ์กับมหาภารตะ (Mahabharata)

(๓) **คัมภีร์ปุราณะ** เช่นเดียวกับคัมภีร์อิติหาส ทั้งสองคัมภีร์นี้รวมกันมีชื่อว่า"พระเวทคัมภีร์ที่๕"จุดประสงค์ของคัมภีร์นี้ก็คือการสอนศาสนาแก่ประชาชน โดยเล่าเรื่องเทพนิยาย นิทานและพงศาวดารต่างๆ

(๔) **คัมภีร์อาตมะ** เป็นคัมภีร์สำคัญของแต่ละนิกาย ว่าด้วยการบูชาเทพเจ้า พร้อมทั้งข้อปฏิบัติ [๒]

อนึ่งในตอนปลายของยุคพระเวทนั้นอิทธิพลของพราหมณ์ได้ก้าวถึงขีดสูงสุด ถึงขั้นผูกขาดการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาในทุกกรณี และพิธีกรรมก็มีความสลับซับซ้อนมากจนกลายเป็นสิ่งที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในตัวเอง ทั้งนี้รวมไปถึงการแปลความหมายของคัมภีร์พระเวทและได้เกิด ระบบวรรณะ (Caste System) ขึ้น มี ๔ วรรณะ คือ

(๑) **วรรณะพราหมณ์**(Brahmin) มีหน้าที่ติดต่อกับเทพเจ้า สั่งสอนศาสนาและประกอบพิธีกรรมแก่ประชาชนทุกวรรณะ มีหน้าที่ศึกษา จดจำและสืบต่อคัมภีร์พระเวท

๒. *เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๖-๑๐๗.*

(๒) **วรรณะกษัตริย์** (Kshatriya) ได้แก่พวกนักรบ (Warriors) ทำหน้าที่ป้องกัน ชาติบ้านเมืองและทำศึกสงคราม

(๓) **วรรณะแพทย์** (Vaishya) เป็นวรรณะของคนส่วนใหญ่ในสังคมได้แก่ ผู้ประกอบพาณิชยกรรม (Merchants)

(๔) **วรรณะศูทร** (Shudra) เป็นวรรณะของพวกกรรมกรผู้ใช้แรงงาน (Peasants)

นอกจากนี้ยังมีพวกนอกวรรณะ (outcaste) ซึ่งเกิดจากการแต่งงานระหว่างบิดากับมารดาที่มีวรรณะต่างกัน เรียกว่า **จัณฑาล** (Untouchables) จะได้รับการรังเกียจจากทุกวรรณะ

คนในศาสนาฮินดูเชื่อว่า พราหมณ์ถือกำเนิดมาจากปากของพระพรหม กษัตริย์ถือกำเนิดมาจากแขนของพระพรหม ในขณะที่แพศย์ถือกำเนิดมาจากต้นขาของพระพรหมและศูทรถือกำเนิดมาจากเท้าของพระพรหม นอกจากนี้ในคัมภีร์มหาภารตะยังกล่าวอีกว่า พราหมณ์มีสีขาว กษัตริย์ มีสีแดง แพศย์มีสีเหลือง และศูทรมีสีดำ และสามวรรณะแรกมีสิทธิ์ใส่ด้ายศักดิ์สิทธิ์ จึงมีชื่อว่า “ทวิช” คือผู้เกิดสองหน และสามารถอ่านคัมภีร์พระเวทได้

ความจริงแล้วเดิมทีเดียวนั้นระบบวรรณะนี้เป็นเพียงแค่การแบ่งหน้าที่และอาชีพให้แก่คนในสังคมและมีความยืดหยุ่นไม่เข้มงวด แต่ต่อมาได้เสื่อมจากเจตนาเดิม จนกลายเป็นเครื่องมือของคนวรรณะสูงใช้เอารัดเอาเปรียบเหยียดหยามและย่ำยีวรรณะต่ำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนเป็นประการสำคัญ

อนึ่งเมื่อศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้พัฒนาจากยุคพราหมณ์ มาถึงยุคฮินดู ความคิดแบบเอกเทวนิยมก็กลับไปเป็นพหุเทวนิยมอีกเหมือนเดิม ในยุคนี้ได้เกิดเทพเจ้าขึ้น ๓ องค์คือ พระพรหม พระวิษณุหรือพระนารายณ์ และพระศิวะหรือพระอิศวร รวมเรียกว่า “ตรีมูรติ” แปลว่า “ผู้ให้กำเนิด” หรือ “ผู้ยิ่งใหญ่ทั้งสาม” โดยที่พระพรหมเป็นผู้สร้างในขณะที่พระวิษณุหรือพระนารายณ์เป็นผู้พิทักษ์รักษาส่วนพระศิวะหรือพระอิศวรเป็นผู้ทำลาย

คำสอนในคัมภีร์พระเวท

ถึงแม้ว่าคัมภีร์พระเวทจะเน้นเรื่องการบูชาบวงสรวง แต่ก็มีความคิดที่ว่า มีธรรมชาติชนิดหนึ่งที่รักษากฎระเบียบศีลธรรมในเอกภพ ซึ่งมีชื่อว่า “ฤตะ” อันมีลักษณะคล้ายกฎธรรมชาติในการให้ผลวิบากในการกระทำของบุคคลในโลกนี้ เทพเจ้าจึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ส่งเสริมประคับประคองให้กฎนี้ดำเนินไปตามปกติ และกฎดังกล่าวนี้ภายหลังได้พัฒนามาเป็นกฎของกรรมในศาสนาต่างๆ ของอินเดีย [๓]

นอกจากนี้คัมภีร์พระเวทยังให้คำสอนในด้านสังคมอีกด้วยกล่าวคือ การสอนว่ามนุษย์เกิดมาเป็นหนี้เทพเจ้า ฤๅษี เป็นต้น จะใช้หนี้หมดได้ก็ต้องทำมหายัญกรรม ๕ อย่างคือ

๑. ศึกษาพระเวท
๒. บูชายัญ
๓. ให้กำเนิดบุตร
๔. ต้อนรับแขก และ
๕. บริจาคทาน

---

๓. *เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๗-๑๐๘.*

คำสอนในอุปนิษัท (The Upanishad)
และภควัทคีตา (The Bhagavad Gita)

ความจริงแล้วอุปนิษัทเป็นบทสรุปของพระเวท และอุปนิษัทนี้เป็นชื่อคัมภีร์ที่มีความสำคัญต่อศาสนาฮินดูเช่นเดียวกับที่คัมภีร์อภิธรรมมีความสำคัญต่อศาสนาพุทธ เพราะฉะนั้นอุปนิษัทจึงเป็นหัวใจของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และเนื้อหาสาระสำคัญของคำสอนในคัมภีร์อุปนิษัทอยู่ที่ว่า “อาตมัน” เกิดจากเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและควรจะกลับคืนสู่ “ปรมาตมัน” อาตมันมีอยู่ใน “ชีว” (ชีพ) ทุกรูป ทุกนาม เมื่อใดที่อาตมันกลับคืนสู่หรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้กับปรมาตมัน เมื่อนั้นแหละ “ชีว” จะสิ้นสุดการเวียนเกิดเวียนตาย (วัฏสงสาร) และจะถึงซึ่งความหลุดพ้น อุปนิษัทให้คำสอนเกี่ยวกับวิธีที่จะสงเคราะห์ “อาตมัน” ได้เข้าสู่หรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับ “ปรมาตมัน” เพื่อ “ชีว” จะได้ ไม่ต้องเกิดมารับทุกข์อีก

ส่วนภควัทคีตา เป็นส่วนหนึ่งของมหากาพย์ มหาภารตยุทธ์ จัดว่าเป็นคัมภีร์ที่แพร่หลายที่สุด และเป็นคัมภีร์ที่เป็นคำสอนของพระกฤษณะเพื่อกระตุ้นให้อรชุนทำสงครามต่อ เพราะในขณะนั้น อรชุนกำลังอึดอัดใจที่ต้องต่อสู้กับญาติวงศ์ของตนเองพระกฤษณะจึงสอนถึงหน้าที่ของกษัตริย์ซึ่งจะต้องเป็นผู้สร้างสันติสุขและระเบียบอันดีงามในสังคม [๔]

อนึ่งเนื้อหาสาระของมหากาพย์มหาภารตยุทธ์ก็คือการพรรณาถึงสงครามขับเคี่ยวกันระหว่างพี่น้องสองตระกูล คือตระกูลเการพ กับตระกูลปาณฑพ ซึ่งทั้งสองตระกูลนี้ต่างก็สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษคนเดียวกันคือท้าวภารตนั่นเอง จุดประสงค์ของการทำสงครามก็เพื่อชิง

---

๔. อินเดียอนุทวีปที่น่าทึ่ง, กรุณา-เรืองอุไร กุศลาสัย, สำนักพิมพ์ศยาม, ๒๕๔๔, หน้า ๑๑๒.

ราชสมบัติ หรือแย่งกันปกครองแผ่นดิน ชาวฮินดูถือว่ามหาภารตะเป็นเรื่องการทำสงครามระหว่างฝ่ายธรรมะฝ่ายหนึ่งกับอธรรมอีกฝ่ายหนึ่ง การรบเป็นไปอย่างดุเดือด เป็นเวลานานติดต่อกันถึง ๑๘ วัน ต้องเสียรี้พลไปเป็นจำนวนมาก แต่แล้วในท้ายที่สุดฝ่ายที่ยึดในธรรมะคือฝ่ายตระกูลปาณพก็เป็นฝ่ายชนะ[๕]

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมหากาพย์มหาภารตะและมหากาพย์รามายณะ (รามเกียรติ์) ได้มีอิทธิพลต่อชาวอินเดียโดยสอนให้รู้จักแยกแยะระหว่างธรรมะกับอธรรมและฝ่ายธรรมะย่อมจะเป็นฝ่ายชนะเสมอ ส่วนมหากาพย์ทั้งสองนั้นจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนอินเดียอย่างไร จะทราบได้จากข้อเขียนของเยาวหราล เนห์รู (Jawaharlal Nehru) ในหนังสือของท่านชื่อ “The Discovery of India” ซึ่งแปลโดยอาจารย์กรุณา กุศลาสัย ดังนี้ *“ข้าพเจ้าไม่เคยประสบพบเห็นหนังสือใดที่ไหนเลยที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจของมวลชนเป็นระยะเวลายาวนานและซาบซึ้งตรึงใจมากเท่ามหากาพย์ทั้งสองเรื่องนี้ เพราะว่าแม้จะได้รจนามาเป็นระยะเวลาช้านานแล้ว แต่ในปัจจุบัน มหากาพย์ทั้งสองก็ยังครองอิทธิพลเหนือจิตใจชาวอินเดียอยู่อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้มิใช่จะเป็นแต่ในภาษาสันสกฤตอันเป็นภาษาต้นฉบับที่ปัญญาชนเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่จะเข้าใจได้หากยังเป็นทั้งในคำแปลและในพากย์ดัดแปลง อีกทั้งในรูปลักษณะอื่นๆ อีกมากหลายซึ่งได้ช่วยให้ขนบธรรมเนียม และเรื่องราวปรัมปราทำนองนี้ได้แพร่หลายแล้วก็ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งแห่งจิตใจของประชาชนชาวอินเดียไป... ช่วยให้เราเข้าใจถึงวิธีการประสานความแตกแยกขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนเหล่านี้ ตลอดจนช่วยให้เราเข้าใจถึงการปูพื้นฐานโดย*

๕. *เพิ่งอ้าง, หน้า ๙๘.*

ทั่วไปแห่งการดำเนินชีวิตอย่างมีศีลธรรมและมีความกล้าหาญของชาวอินเดียในสมัยโบราณ มหากาพย์ทั้งสองมีเจตนาอย่างจริงจังที่จะสร้างเอกภาพให้เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิดของประชาชน ซึ่งเอกภาพนี้ก็ได้เกิดขึ้นจริงและได้ยั่งยืนตลอดมา ทั้งยังสามารถ ช่วยขจัดความขัดแย้งทั้งหลายทั้งมวลได้อีกด้วย"

จากข้อเขียนของท่านเยาวหราล เนห์รู นั้นทำให้เรามองเห็นอิทธิพลและบทบาทของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้อย่างชัดเจนและต้องยอมรับว่ามหากาพย์ทั้งสองนั้นช่วยหล่อหลอมให้เกิดคุณลักษณะและช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนอินเดียอย่างเหลือคณานับ

อุดมคติและค่านิยมทางสังคมของศาสนาฮินดู

ศาสนาฮินดูถือว่า อุดมคติของชีวิตก็คือการดำเนินชีวิตไปตามหลัก "อาศรม" ๔ ขั้น [๖] คือ

๑. **พรหมจารี** เป็นระยะเวลาที่ต้องศึกษาและประพฤติพรหมจรรย์ โดยจะต้องเล่าเรียนในสำนักของครูจนอายุ ๒๕ ปีเต็ม ในระหว่างนั้นจะต้องปฏิบัติตนดังนี้

(๑) เชื่อฟังคำสอนของครูอาจารย์ทุกประการโดยถือว่าเป็นทาสของครู

(๒) ต้องออกไปรับภิกษา (ไปรับอาหาร) นำมาให้อาจารย์ก่อนแล้วจึงจะถึงตน

(๓) สงวนหรือรักษาน้ำกามอันเป็นสาระของชีวิต ดังนี้

- รับอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อร่างกาย

๖. *ความรู้พื้นฐานทางศาสนา, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖, หน้า ๑๑๑-๑๑๒.*

- ไม่อ่านหนังสือเรื่องเพศ หรือรักๆ ใคร่ๆ
- ไม่ดูการเล่นที่ยั่วยุกามารมณ์
- ไม่ควรแต่งตัวให้มากเกินไป
- ควรห่างไกลจากเพศตรงกันข้าม
- ต้องไม่ทำน้ำกามหลั่งล้นเสียหาย
- ควรตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและพักอยู่กับครูโดยตลอด

๒. **คฤหัสถ์** เป็นช่วงที่ ๒ แห่งชีวิต คือเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็มาช่วยแบ่งเบาภาระจากบิดา มารดาและแต่งงานเพื่อรักษาตระกูลวงศ์ให้มั่นคงยืนยาวต่อไป ทั้งทำหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในวรรณะของตนจนถึงอายุ ๕๐ ปี หรือจนบุตรของตนเข้าถึงอาศรมคฤหัสถ์แล้ว

๓. **วานปรัสถ์** เป็นช่วงที่ ๓ แห่งชีวิต เมื่อบุตร ธิดาโตเป็นคฤหัสถ์หลังจากมอบทรัพย์มรดกให้แล้วตนก็ออกมาอยู่อาศรมในป่าเพื่อทำงานให้แก่สังคมส่วนรวม เช่น เป็นครู อาจารย์ ทำหน้าที่ให้การศึกษาและคิดสร้างสรรค์เพื่อความเจริญของสังคมและประเทศชาติ จนถึงอายุ ๗๕ ปี

๔. **สันยาส** เป็นระยะสุดท้ายแห่งชีวิต คือเมื่ออายุได้ ๗๕ ปี เห็นว่าอายุมากแล้วสมควรที่จะสละโลกโดยสิ้นเชิง บำเพ็ญสมาธิเพื่อโมกษธรรม หรือความหลุดพ้นจากสังสารวัฏ ตามแนวปรัชญาอุปนิษัทถือว่าเป็นเวลาแห่งการกระทำเพื่อมนุษยชาติทั้งปวง

เป้าหมายของชีวิต (ปุรุษารถะ)

สิ่งสำคัญที่เป็นฐานของสังคมฮินดูอีกอย่างหนึ่งคือปุรุษารถะ หรือจุดมุ่งหมายสูงสุดของคน ๔ อย่างคือ

๑. **ธรรม** (norm) หมายถึงหลักศีลธรรมในสังคม โดยทั่วไปแล้วธรรมหมายถึงหน้าที่บังคับในทางศาสนา ซึ่งหมายถึงหลักศีลธรรมหรือระเบียบความประพฤติของสังคม เพื่อสันติสุขพัฒนาอัธยาศัยและความบริสุทธิ์ของดวงวิญญาณ

๒. **กาม** (pleasure) คือความสุขตามโลกีวิสัย เป็นการให้ความสำคัญต่อชีวิต ครอบครัว การหาความสุขนั้นมุ่งให้ดำเนินไปตามระเบียบแบบแผนมากกว่าที่จะเก็บกดไว้ จึงเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างถูกต้องซึ่งดำเนินไปตามแนวของธรรมหรือระเบียบความประพฤติของสังคม

๓. **อรรถ** (wealth) คือการแสวงหาทรัพย์หรือสร้างฐานะในทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อสวัสดิภาพของชีวิตและสังคมในโลกนี้ โดยยึดแนวธรรมเป็นหลัก

๔. **โมกษะ** (liberation) คืออิสรภาพทางวิญญาณ เป็นอุดมคติและคุณค่าสูงสุดในชีวิต เป็นระดับที่ข้ามพ้นจากสังสารวัฏ เพราะการปฏิบัติในขั้นนี้เป็นการทำตนให้พ้นจากความตาย ซึ่งเป็นความน่ากลัวในชีวิตสังสารวัฏ โมกษะจึงเป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะเข้าถึงความสุขอันเป็นนิรันดร

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้คือคำสอนหลักของศาสนาฮินดูโดยย่อ ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่ามีความสำคัญต่อการอบรมบ่มนิสัยของคนอินเดียให้อยู่ในกรอบศีลธรรมและจริยธรรมตลอดมา นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

๒. อิทธิพลของศาสนาอิสลาม (The Influence of Islam)

เมื่อกล่าวถึงอิทธิพลของศาสนาฮินดูที่มีต่อคนอินเดียแล้วก็จำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงอิทธิพลของศาสนาอิสลามด้วยเช่นกัน เพราะศาสนาอิสลามนำมาซึ่งความเจริญทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมที่ยิ่งใหญ่ ที่อนุชนรุ่นหลังทั่วโลกได้สัมผัส เช่น ทัชมาฮาล (Taj Mahal) เป็นต้น

ดังที่กล่าวแล้วในตอนต้นว่าพ่อค้าชาวอาหรับเป็นผู้นำศาสนาอิสลามเข้ามายังประเทศอินเดีย ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๘ แต่ก็มาเจริญรุ่งเรืองในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ ศาสนาอิสลามนี้ไม่เหมือนกับศาสนาพุทธ (Buddhism) ศาสนาเชน (Jainism) และศาสนาสิกข์ (Sikhism) เพราะในขณะที่ทั้งสามศาสนานี้เป็นผลพวงมาจากศาสนาฮินดู (Hinduism) แต่ศาสนาอิสลามมีแนวคิดประเพณีและการปฏิบัติที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นต่างหาก ศาสนาอิสลามสอนให้ยึดหลักภราดรภาพและการยอมรับที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติของพระเจ้าโดยสิ้นเชิง

ศาสนาอิสลามมีท่านมุฮัมมัดหรือท่านนบีมุฮัมมัดเป็นพระศาสดา ท่านเกิดที่นครมักกะห์ในประเทศซาอุดีอาระเบีย เมื่อประมาณ ค.ศ. ๕๗๐ แบ่งออกเป็นนิกายต่าง ๆ ที่สำคัญ ๓ นิกาย คือ นิกายซุนนี (Sunni) นิกายชีอะห์ (Shiah) และนิกายวาฮะบี (Wahabi) ศาสนาอิสลามมีพระคัมภีร์ **อัลกุรอาน** (The Quran/Koran) เป็นคัมภีร์ศาสนาที่ชาวอิสลามถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์มาก เพราะไม่ได้เกิดจากความคิดมนุษย์แต่เป็นพระวจนะอันศักดิ์สิทธิ์ที่อัลเลาะห์ทรงมอบให้มนุษย์ โดยผ่านทาง นบีมุฮัมมัด นอกจากมุสลิมจะถือว่าพระคัมภีร์อัลกุรอานเป็นธรรมนูญสูงสุดในการดำเนินชีวิตแล้วยังถือว่า **อัลฮะดิส** เป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติอันดีงามอีกด้วย

อย่างไรก็ตามเนื้อหาของอัลฮะดิสนี้พอสรุปได้ ๕ ประการ ดังนี้คือ[๗]

๑. เนื้อหาที่แสดงอุปนิสัยของท่านนบีมุฮัมมัด
๒. เนื้อหาที่แสดงจรรยาบรรณตามหน้าที่ต่อบุคคลผู้ใกล้ชิด
๓. เนื้อหาที่แสดงมารยาททางสังคม
๔. เนื้อหาที่แนะให้สำรวมตนเพื่อมิให้ต้องรับโทษทางศาสนา
๕. เนื้อหาที่แนะให้พัฒนาคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตน

หลักคำสอนสำคัญของศาสนาอิสลาม

หลักคำสอนที่สำคัญของศาสนาอิสลามปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์อัลกุรอานและอัลฮะดิส กล่าวถึงศรัทธา ๖ ประการและเมื่อมีหลักศรัทธา ๖ ประการอย่างถูกต้องแล้วจะสามารถปฏิบัติตนเป็นมุสลิมที่ดีพร้อมได้

หลักศรัทธา ๖ ประการนั้นประกอบด้วย

๑. ศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวซึ่งมุสลิมเรียกเป็นภาษาอาหรับว่า “อัลเลาะห์”
๒. ศรัทธาในบรรดามลาอิกะห์ ซึ่งแปลเป็นไทยว่า “เทวทูต” หรือ “ทูตสวรรค์”
๓. ศรัทธาในคัมภีร์ของพระเจ้าและคัมภีร์ของพระเจ้านั้นมิได้หมายถึงแต่เฉพาะพระคัมภีร์อัลกุรอานเท่านั้นแต่ยังรวมถึงคัมภีร์อื่นๆ มีทั้งสิ้น ๑๐๔ เล่ม

---

๗. เพิ่งอ้าง, หน้า ๘๗.

๔. ศรัทธาในนบีหรือรสูล (ศาสนทูต) ของพระอัลเลาะห์
๕. ศรัทธาในวันพิพากษาหรือวันสิ้นโลก
๖. ศรัทธาในกฎสภาวการณ์ของพระเจ้า กฎสภาวการณ์ก็คือกฎของธรรมชาตินั่นเอง พระเจ้าเป็นผู้สร้างและควบคุมกฎสภาวการณ์ [๘]

พิธีกรรมที่สำคัญ

พิธีกรรมของศาสนาอิสลามเป็นการปฏิบัติตามพระประสงค์ของพระเจ้า เป็นการแสดงความเคารพภักดีและการยืนยันความศรัทธาของมุสลิมต่อพระเจ้าด้วยความบริสุทธิ์ใจ พิธีกรรมที่สำคัญของมุสลิมหมายถึงหลักปฏิบัติ ๕ ประการ [๙] คือ

๑. **การปฏิญาณตน** เป็นการประกาศด้วยวาจาเพื่อแสดงตนเป็นมุสลิม ยืนยันความภักดีต่อพระอัลเลาะห์ ยอมรับท่านนบีมุฮัมมัดว่าเป็นศาสนทูตของพระองค์และยอมรับระเบียบวินัยตลอดจนกฎเกณฑ์ต่างๆ ของศาสนาอิสลาม
๒. **การละหมาด** คือ การแสดงความเคารพภักดีต่อพระเจ้าทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นบัญญัติสำหรับมุสลิมทุกคน ช่วยให้มนุษย์กับพระเจ้ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันและเป็นการขัดเกลาจิตใจของผู้ปฏิบัติให้สะอาดบริสุทธิ์
๓. **การถือศีลอด** หมายถึง การงดเว้นจากการบริโภค การร่วมประเวณี การทำในสิ่งไร้สาระ และการรักษาอวัยวะทุกส่วน

---

๘. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๘.
๙. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๕.

ให้บริสุทธิ์จากความชั่วทางกาย วาจา และใจตลอดวัน มุสลิมต้องถือศีลอดปีละครั้งในเดือนรอมฎอน อันเป็นเดือนที่ ๙ ของศักราชอิสลาม โดยมีระยะเวลาครั้งละ ๑ เดือน

๔. **การบริจาคทาน (ซะกาด)** การบริจาคทานหรือการบริจาคซะกาด คำว่า “ซะกาด” เป็นภาษาอาหรับ แปลว่า ความเจริญงอกงามและการขัดเกลาจิตใจ หมายถึง ทรัพย์สินจำนวนหนึ่งที่มุสลิมจะต้องจ่ายให้บุคคลผู้มีสิทธิ์รับเป็นประจำเมื่อครบรอบปีตามอัตราที่กฎหมายอิสลามกำหนดไว้เพื่อเป็นศาสนทาน

๕. **การประกอบพิธีฮัจญ์** คำว่า “ฮัจญ์” เป็นภาษาอาหรับแปลว่า “การมุ่งไปสู่หรือการไปเยือน” ซึ่งก็หมายถึง การเดินทางไปประกอบศาสนกิจ ณ วิหารกาบะห์ ในนครมักกะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบียตามที่ท่านนบีมุฮัมมัดได้กระทำไว้เป็นแบบอย่าง

ที่กล่าวมานั้นคือหลักคำสอนของศาสนาอิสลามโดยย่อ ซึ่งนำมากล่าวเพียงเพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์บทบาทของศาสนาอิสลามที่มีต่อคนอินเดียโดยส่วนรวมและจากการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ พบว่าอารยธรรมอิสลามนั้นรุ่งโรจน์ขึ้นได้ก็เพราะได้รับความสนับสนุนจากราชวงศ์โมกุล จนทำให้ยุคโมกุลแห่งประวัติศาสตร์อินเดียเป็นยุคที่เต็มไปด้วยความยิ่งใหญ่นั้นก็เป็นผลแห่งการผสมผสานระหว่างอารยธรรมของอิหร่านกับอารยธรรมของอินเดียนั่นเอง[๑๐]

อาจกล่าวได้การที่ราชวงศ์โมกุล (Mughal) ยืนหยัดอยู่ได้และรุ่งเรืองก็เพราะความเป็นอัจฉริยะของพระเจ้าอักบาร์ (Akbar) ผู้เป็น

---

๑๐. อินเดียอนุทวีปที่น่าทึ่ง, หน้า ๒๙.

โอรสของพระเจ้าฮุมายูน (Humayun) ในขณะขึ้นครองราชย์พระองค์มีพระชนมายุเพียงแค่ ๑๓ ชันษาเท่านั้นเอง ในช่วงที่พระเจ้าฮุมายูนสิ้นพระชนม์ใหม่ ๆ ก็ทำให้ราชวงศ์นี้สั่นคลอนไปช่วงระยะหนึ่งเหมือนกัน พระเจ้าอักบาร์เองก็ได้ขุนนางผู้จงรักภักดีต่อพระบิดาคอยให้การช่วยเหลือในขณะที่ทรงพระเยาว์

พระองค์ได้เริ่มการปกครองอย่างมีประสิทธิภาพในปี พ.ศ. ๒๑๐๓ และนับแต่นั้นมาเป็นเวลาถึง ๔๕ ปี ก็ได้เข้าควบคุมชะตากรรมของราชอาณาจักรด้วยพระองค์เอง เพราะฉะนั้นรัชสมัยของพระเจ้าอักบาร์จึงมีความสำคัญเป็นพิเศษต่อประวัติศาสตร์ของอินเดีย ในรัชสมัยของพระองค์นี้ อินเดียภาคเหนือทั้งหมดได้ถูกรวมเข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลเดียว มีการวางกฎเกณฑ์อย่างรัดกุมในการเก็บภาษี ที่สำคัญคือการให้สิทธิและฐานะแก่ประชากรฮินดูโดยเท่าเทียมกับประชากรมุสลิมจึงกล่าวได้ว่าพระองค์ทรงนำระบอบการปกครองแบบไม่นำศาสนามาเป็นข้อผูกพัน หรือที่เราเรียกว่า “Secular State” ในภาษาอังกฤษนั่นเองมาใช้เป็นครั้งแรกในประเทศอินเดียก็ว่าได้

พระเจ้าอักบาร์ยังทรงส่งเสริมกิจการด้านอุตสาหกรรมศิลปะและสถาปัตยกรรมเป็นอย่างดีอีกด้วย พระองค์ทรงสร้างโรงงานทอพรม ทรงเป็นผู้ริเริ่มและอุปถัมภ์จิตรกรรมสำนักอินเดียเปอร์เซียอันมีชื่อเสียง และทรงพัฒนาสถาปัตยกรรมโมกุลใหม่ อันมีอนุสาวรีย์ทัชมาฮาล (Taj Mahal) ซึ่งสร้างโดยจักรพรรดิชาห์ จะฮาน (Shah Jahan) ผู้ซึ่งเป็นหลานของพระองค์ เป็นสัมฤทธิ์ผลอันงดงามและสมบูรณ์ยิ่ง กล่าวโดยย่อก็คืออินเดียภาคเหนือได้ประสบกับชีวิตใหม่ในรัชสมัยของจักรพรรดิอักบาร์[๑๑]

---

๑๑. เพิ่งอ้าง, หน้า ๓๐.

ปฏิกิริยาที่มีต่อกันระหว่างศาสนาอิสลามและศาสนาฮินดู
(The Interaction of Islam and Hindu)

ปฏิกิริยาหรือผลกระทบของอารยธรรมอิสลามและอารยธรรมฮินดูเริ่มปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนเมื่อชาวตุรกี (Turks) และชาวอ๊าฟกัน (Afghans) นำมาซึ่งอารยธรรมใหม่ที่เข้ามาดัดแปลงและแก้ไขวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนอินเดียประการแรกก็คือภาษาใหม่ ซึ่งก็ได้แก่ภาษาเปอร์เซียเข้ามาแทนที่ภาษาสันสกฤต (Sanskrit) ในฐานะภาษาราชการโดยใช้กันตลอดตอนเหนือของอินเดียและพิสูจน์ให้เห็นถึงอิทธิพลของวรรณคดีใหม่ๆ ตลอดช่วงศตวรรษที่ตามมาภาษาเปอร์เซียได้ผสมผสานกับภาษาดั้งเดิมของคนในภูมิภาคเอเชียใต้ วรรณคดีเปอร์เซียได้กลายเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมฮินดูและอิสลาม นอกจากนี้วรรณคดีเปอร์เซียยังนำมาซึ่งรูปแบบของศิลปะแนวใหม่ ดังจะเห็นได้จากหนังสือหลายเล่มมีภาพวาดสวยงามโดยฝีมือของจิตรกรเปอร์เซีย และศิลปะนี้ต่อมาคนอินเดียก็เจริญรอยตามและในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ - ๑๗ ศิลปะที่ว่านี้ก็เจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุด

สิ่งที่มองเห็นได้ชัดเกี่ยวกับเรื่องความเปลี่ยนแปลงนี้อีกอย่างหนึ่งก็คือสถาปัตยกรรมแบบใหม่ที่นำเข้ามาโดยชาวตุรกีซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างอาหรับกับเปอร์เซีย ไม่ว่าชาวตุรกีจะบุกรุกไปในทิศทางใดก็จะสร้างป้อมปราการ พระราชวังและสถานที่บูชาที่ประดับประดาตามแนวอาหรับและตรงตามพระคัมภีร์อัลกุรอาน (The Quran) ทั้งสิ้น [๑๒]

---

๑๒. *A Traveller's History of India, Master Mind Books India, 2000, pp. 104-106.*

นอกจากนี้ในด้านศาสนาก็จะพบว่าหลักคำสอนของศาสนาอิสลามส่งผลกระทบอย่างมากต่อลัทธิความเชื่อของคนฮินดู เนื่องจากศาสนาอิสลามนับถือพระเจ้าองค์เดียวและโจมตีระบบวรรณะพร้อมทั้งการบูชารูปพระเป็นเจ้าตามแนวฮินดูนั้น ศาสนาอิสลามช่วยส่งเสริมให้เกิดศาสนาและลัทธิความเชื่อใหม่ๆ ตามมา เช่น ศาสนาสิกข์ (Sikhism) เป็นต้น

๓. อิทธิพลของศาสนาพุทธ (The Influence of Buddhism)

ถึงแม้ว่าศาสนาพุทธจะสูญสลายไปจากประเทศอินเดียมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่ศาสนาพุทธก็ยังมีอิทธิพลทางด้านความคิดของคนอินเดียอยู่แม้กระทั่งทุกวันนี้และที่สำคัญ คือ ศาสนาพุทธ ได้มีอิทธิพลต่อศาสนาฮินดูซึ่งเป็นศาสนาดั้งเดิมของคนอินเดียอยู่มากมิใช่น้อย ดังจะทราบได้จากข้อเขียนของอดีตนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศอินเดีย คือ ท่านเยาวหราล เนห์รู (Jawaharlal Nehru) ในตอนหนึ่งของหนังสือของท่านชื่อ “The Discovery of India” หรือ “พบถิ่นอินเดีย” แปลเป็นภาษาไทยโดยอาจารย์กรุณา กุศลาสัย ซึ่งมีความตอนหนึ่งว่า *“พิธีรีตรองส่วนมากซึ่งเกี่ยวเนื่องกับคัมภีร์พระเวท ตลอดจนรูปแบบของศาสนาที่แพร่หลายเป็นที่นิยมของประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะก็คือ ประเพณีสังเวยเทพเจ้าด้วยชีวิตสัตว์ได้สูญสลายไป ความคิดเรื่องอหิงสา (Non-violence) ซึ่งมีปรากฏอยู่แล้วในคัมภีร์พระเวทและคัมภีร์อุปนิษัทได้รับการเน้นหนักจากพุทธศาสนา ยิ่งศาสนาเชน (Jainism) ด้วยแล้วยิ่งเน้นหนักมากในเรื่องนี้ ความคารวะใหม่ต่อชีวิตได้เกิดขึ้น อีกทั้งความเมตตา*

กรุณาต่อสัตว์โลกทั่วๆ ไปด้วย และโดยทั่วไปแล้วเบื้องหลังพฤติการณ์ทั้งหลายทั้งหมดนี้ได้เกิดความตั้งใจและพยายามในอันที่จะดำเนินชีวิตอันดีงามและสูงขึ้นมา พระพุทธองค์ทรงคัดค้านไม่เห็นด้วยกับการบำเพ็ญตบะชนิดหักโหม ทรงเห็นว่าการทรมานตนเองเช่นนี้ไม่ก่อประโยชน์อันใดในด้านจิตใจเลย คำสอนทั้งหมดของพระองค์เน้นหนักอยู่ที่ความทุกข์ของชีวิต..."

กำเนิดของศาสนาพุทธ (The Rise of Buddhism)

ชาวอินเดียก่อนและในสมัยพุทธกาลส่วนใหญ่นับถือศาสนาพราหมณ์ และให้ความเคารพ ยำเกรงต่อพวกวรรณะพราหมณ์เป็นอย่างยิ่ง โดยถือว่าพวกพราหมณ์เป็นผู้แทนของพระผู้เป็นเจ้า ในการเผยแผ่สัจธรรมคำสอนของพระผู้เป็นเจ้า พระผู้เป็นเจ้าสูงสุดของชาวอินเดียในยุคนั้นก็คือ พระปชาบดีหรือพระพรหม ทรงมีอำนาจสูงสุดเหนือมนุษย์และโลก ชีวิตมนุษย์ย่อมอยู่ในอำนาจของพรหมลิขิตจะยากดีมีจนหรือประสบโชคเคราะห์อย่างไรก็ล้วนเกิดจากพระพรหมบันดาลให้เป็นไป[๑๓]

ต่อมาความคิดใหม่ ๆ ทางศาสนาก็เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะความเบื่อหน่ายต่อคัมภีร์พระเวท อันเป็นส่วนสำคัญของศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูนั้นและที่สำคัญคือการแบ่งชนชั้นวรรณะของศาสนาฮินดู สร้างความลำบากใจและความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนมิใช่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเอารัดเอาเปรียบของคนวรรณะสูง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดศาสนาใหม่ๆ ขึ้น คือ ศาสนาพุทธ ศาสนาเชน และศาสนาสิกข์ ซึ่งจะกล่าวถึงตามลำดับไป

---

๑๓. ความรู้พื้นฐานทางศาสนา, หน้า ๒๗.

ศาสนาพุทธก่อตั้งโดยสิทธัตถะโคตมะเมื่อประมาณ ๕๖๓ - ๔๘๓ ปี ก่อนคริสต์ศักราช ก่อนการตรัสรู้พระพุทธเจ้าทรงพระนามว่า เจ้าชายสิทธัตถะ โอรสของพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริ มหามายา แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ พระองค์ทรงออกบวชเพราะความเบื่อหน่ายหลังจากที่ทรงเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช อันเป็นเหตุให้พระองค์สลดสังเวช หลังจากบำเพ็ญเพียรอยู่นาน ในที่สุด ก็บรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ และทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดชนทั้งหลายเป็นเวลานานถึง ๔๕ ปี ทรงเสด็จดับขันธ์ปรินิพพาน เมื่อวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ที่เมืองกุสินารา ขณะมีพระชนมายุได้ ๘๐ พรรษาบริบูรณ์ [๑๔]

หลักคำสอนที่สำคัญของพุทธศาสนา

หลักคำสอนของพุทธศาสนาที่สำคัญคือ

๑. **ปฏิจจสมุปบาท** คือกฎแห่งการเกิดขึ้นอย่างอิงอาศัยกันของสิ่งทั้งหลายในรูปของเหตุและผลต่อๆ กันไปตามเหตุปัจจัย ตามเงื่อนไขของมัน กล่าวคือ **อวิชชา**เป็นเหตุให้เกิด**สังขาร สังขาร**เป็นเหตุให้เกิด**วิญญาณ วิญญาณ**เป็นเหตุให้เกิด**นามรูป นามรูป**เป็นเหตุให้เกิด **สฬายตนะ สฬายตนะ**เป็นเหตุให้เกิด**ผัสสะ ผัสสะ**เป็นเหตุให้เกิด**เวทนา เวทนา**เป็นเหตุให้เกิด**ตัณหา ตัณหา**เป็นเหตุให้เกิด**อุปาทาน อุปาทาน**เป็นเหตุให้เกิด**ภพ ภพ**เป็นเหตุให้เกิด**ชาติ ชาติ**เป็นเหตุให้เกิดชรา มรณะ และอื่นๆ อันเป็นทุกข์

---

๑๔. เพิ่งอ้าง, หน้า ๓๒-๔๖.

๒. **กฎแห่งกรรม** คือกฎของการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา หากไม่มีเจตนาก็ไม่ถือว่าทำกรรม

๓. **อริยสัจ ๔** คือ ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการคือ

(๑) **ทุกข์** คือ สภาพทนได้ยาก

(๒) **สมุทัย** คือ เหตุแห่งทุกข์

(๓) **นิโรธ** คือ ความดับทุกข์

(๔) **มรรค** คือ วิถีซึ่งมีองค์ประกอบ ๘ ประการที่นำบุคคลไปสู่ความพ้นทุกข์ หรือนิพพาน (Nirvana/Nibbana) และมรรคมีองค์ ๘ ได้แก่

(๑) **สัมมาทิฏฐิ** = ความเห็นชอบ

(๒) **สัมมาสังกัปปะ** = ดำริชอบ

(๓) **สัมมาวาจา** = เจรจาชอบ

(๔) **สัมมากัมมันตะ** = กระทำชอบ

(๕) **สัมมาอาชีวะ** = เลี้ยงชีพชอบ

(๖) **สัมมาวายามะ** = ความพยายามชอบ

(๗) **สัมมาสติ** = ระลึกชอบ

(๘) **สัมมาสมาธิ** = ตั้งใจชอบ

๔. **ไตรลักษณ์** คือลักษณะธรรมดาสามัญ ๓ ประการ คือ

(๑) **อนิจจัง** = ความไม่เที่ยงแท้แน่นอน

(๒) **ทุกขัง** = ไม่คงสภาพ ไม่คงทนต่อการถูกบีบคั้น

(๓) **อนัตตา** = ไม่มีตัวตนให้ยึดถือได้

คัมภีร์ที่สำคัญทางพุทธศาสนา

คัมภีร์หลักของพุทธศาสนาคือพระไตรปิฎก ซึ่งจัดเป็น ๓ หมวดหมู่ คือ

(๑) วินัยปิฎก
(๒) สุตตันตปิฎก
(๓) อภิธรรมปิฎก

นิกายทางพุทธศาสนา

ศาสนาพุทธมีนิกายหลักอยู่ ๒ นิกายคือ

๑. **พุทธศาสนาเถรวาท** เป็นพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมและเคร่งครัดในพระธรรมวินัย เช่น ในประเทศไทย พม่า และศรีลังกา
๒. **พุทธศาสนามหายาน** นิกายนี้ยอมรับวาทะหรือคำสอนของบรรดาอาจารย์รุ่นหลังๆซึ่งมิได้อยู่ในยุคเดียวกันกับพระพุทธเจ้า เช่น ในประเทศจีน ทิเบต เกาหลีและญี่ปุ่น เป็นต้น

ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นคือหลักคำสอนและเนื้อหาทางพุทธศาสนาโดยย่อ ที่ต้องนำมากล่าวถึงก็เพื่อสะดวกต่อการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างศาสนาต่างๆ ที่นำมากล่าวถึงในงานวิจัยครั้งนี้

บทบาทของพระเจ้าอโศกมหาราช (Asoka)

เมื่อกล่าวถึงพุทธศาสนาแล้วก็จำเป็นจะต้องกล่าวถึงพระเจ้าอโศกมหาราชด้วย เพราะพระองค์มีบทบาทสำคัญในการช่วยจรรโลงพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและดำรงอยู่บนพื้นปฐพีนี้จนกระทั่งถึงทุกวันนี้

หลังจากที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว บุคคลแรกที่มีบทบาทอย่างสูงในการทำให้พุทธศาสนา ได้แผ่ไปในประเทศต่างๆ อย่างกว้างขวาง คือ พระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์เป็นจักรพรรดิชาวพุทธองค์แรกที่ปกครองอินเดียยาวนานถึง ๔๑ ปี บางแห่งบอกว่า ๓๘ ปี เดิมพระองค์เป็นกษัตริย์ดุร้าย เคยยกทัพรุกรานดินแดนของชาวกลิงคะทางภาคใต้ ทำให้ผู้คนบาดเจ็บล้มตายเป็นอันมาก ต่อมาเมื่อพระองค์ได้รู้จักพุทธศาสนา พระองค์ก็เกิดความสลดพระทัยในสิ่งที่เคยกระทำจึงหันมานับถือพุทธศาสนาอย่างจริงจังและกลายเป็นธรรมราชา ประพฤติปฏิบัติธรรมและสร้างความสงบ ร่มเย็นในแผ่นดินทำให้ฉายาของพระองค์เปลี่ยนแปลงไปจากจัณฑาโศก (อโศกผู้ดุร้าย) มาเป็นธรรมาโศก (อโศกผู้ทรงธรรม) ผู้เป็นแบบอย่างที่ดีของกษัตริย์ในยุคต่อ ๆ มา[๑๕]

พระเจ้าอโศกมหาราชทรงอุปถัมภ์การสังคายานาพระไตรปิฎกครั้งที่ ๓ ทั้งนี้เพื่ออนุรักษ์คำสอนดั้งเดิมของพระพุทธเจ้าให้คงอยู่และเพื่อชำระการปฏิบัติของพระสงฆ์ให้บริสุทธิ์ หลังจากนั้นก็ทรงส่งสมณทูต ๙ สายไปเผยแผ่พุทธศาสนาในประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยด้วยพระองค์ทรงส่งพระโสณะและพระอุตตระมาประกาศพระศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมินี้

พระเจ้าอโศกมหาราชผู้ประกาศตนเป็นผู้ปกครองแผ่นดินโดยธรรม (The rule of Dharma) คงมีอาณาจักรกว้างใหญ่ไพศาล เพราะแผ่นหินและหลักศิลาจารึกของพระองค์ (carved rocks and polished pillars of sandstone) แพร่กระจายไปทั่วอินเดีย

---

๑๕. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๘.

อนึ่งพระเจ้าอโศกมหาราชทรงเลื่อมใสในพุทธศาสนาและยึดมั่นอยู่ในธรรมมากน้อยแค่ไหน ดูได้จากข้อความที่สลักไว้ที่เสาหินต้นที่หนึ่ง (The first Pillar Edict) ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า

For this is my principle:
To protect through Dharma,
To administer affairs according to Dharma,
To please the people with Dharma,
To guard the empire with Dharma.
(นี้คือกฎของเรา
เราจะปกป้องประชาชนโดยธรรม
เราจะบริหารบ้านเมืองโดยธรรม
เราจะทำให้ประชาชนมีความสุขด้วยธรรม
เราจะป้องกันอาณาจักรโดยธรรม)

เพื่อแสดงให้เห็นว่าพระเจ้าอโศกมหาราชทรงมีส่วนในการช่วยหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมของคนอินเดีย ให้มุ่งมั่นทำความดีและปฏิบัติชอบต่อส่วนรวมในสังคม จึงขอกล่าวถึงเนื้อหาของข้อความที่จารึกบนหลักและแผ่นหินของพระองค์โดยจำแนกออกได้เป็น ๑๒ ประเภท ดังต่อไปนี้[๑๖]

๑. ว่าด้วยการห้ามมิให้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ให้เห็นความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิตทั้งปวง

---

๑๖. *วัฒนธรรมสัมพันธ์ไทย-อินเดีย, ดร.กรุณา-ศ.เรืองอุไร กุศลาสัย, สำนักพิมพ์ศยาม, ๒๕๔๓, หน้า ๑๒๑-๑๒๒.*

๒. ว่าด้วยการสร้างสถานพยาบาลเพื่อสงเคราะห์ความเจ็บป่วยของคนและสัตว์
๓. ว่าด้วยหน้าที่ของข้าราชการผู้บริหารประเทศและคำสั่งของสภาปกครองบ้านเมือง
๔. ว่าด้วยการปฏิบัติธรรมตามแนวพุทโธวาท
๕. ว่าด้วยการแต่งตั้งและการศึกษาของ “มหามาตรา” หรือ “ราชูกา” ผู้มีหน้าที่สอดส่อง ดูแลศีลธรรมของประชาชน
๖. ว่าด้วยการบริหารภารกิจของรัฐให้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว
๗. ว่าด้วยความเสมอภาคของคนทุกชั้นทุกลัทธิที่เชื่อถือ
๘. ว่าด้วยพระราชประสงค์ของพระเจ้าอโศกอันมีต่อภาวะการเป็นอยู่ของประชาชน
๙. ว่าด้วยคุณค่าของคุณงามความดีซึ่งมีอยู่เหนือพิธีกรรมต่าง ๆ
๑๐. ว่าด้วยเกียรติยศชื่อเสียงซึ่งไม่มีความยั่งยืนถาวรไม่เหมือนกับกรรมดีซึ่งจะช่วยให้คนพ้นตกห้วงของความทุกข์ได้
๑๑. ว่าด้วยการให้ทานแห่งธรรมซึ่งประเสริฐกว่าการให้ทั้งปวง และ
๑๒. ว่าด้วยการมีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้นับถือศาสนาหรือลัทธิอื่นซึ่งนับว่าเป็นการสร้างกำลังใจให้แก่ศาสนาของตนเองอีกด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า โดยทั่วไปแล้วเนื้อหาของจารึกบนหลักและแผ่นศิลาของพระเจ้าอโศกที่กล่าวถึงนี้เน้นหนักถึงหลักจริยธรรมและความอยู่ดีกินดีของประชาชนมากกว่าที่จะกล่าวถึงหลักปรมัตถธรรมอันสูงส่ง ทั้งนี้น่าจะเป็นหลักฐานแสดงได้ดีว่าพระเจ้าอโศกทรงมุ่งถึงผลที่ได้รับจากการปฏิบัติธรรมในชีวิตนี้ ยิ่งกว่าในชีวิตอื่นใด[๑๗]

๑๗. เพิ่งอ้าง.

ศาสนาพุทธใหม่ในอินเดีย (Neo-Buddhism in India)

ถึงแม้ว่าศาสนาพุทธจะมีต้นกำเนิดอยู่ในประเทศอินเดียและรุ่งเรืองที่สุดในรัชสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช แต่นับแต่นั้นก็ดำเนินไปไม่ค่อยจะราบรื่นนักทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอุปถัมภ์จากราชามหากษัตริย์ด้วย แต่พอมาถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ ศาสนาพุทธก็เริ่มเสื่อมลงไปตามลำดับจนท้ายที่สุดก็อันตรธานไปจากดินแดนที่เกิดของตน แต่ก็ยังโชคดีที่ยังไม่สูญหายไปจากพื้นปฐพีนี้ เพราะในประเทศอื่น ๆ ยังรักษาพุทธศาสนาไว้อย่างเหนียวแน่น เช่น ไทย พม่า ศรีลังกา เขมรและลาว เป็นต้น

เพราะฉะนั้นศาสนาพุทธดั้งเดิมในอินเดียจึงเสื่อมคลายไปแล้ว ยังคงเหลืออยู่ก็แต่โบราณสถาน และร่องรอยของความเจริญรุ่งเรืองในอดีตเท่านั้น ศาสนาพุทธที่ปรากฏให้เห็นในอินเดียปัจจุบันนี้ เป็นชาวพุทธใหม่แทบทั้งสิ้นซึ่งเราเรียกว่า “Neo-Buddhist” และผู้ที่ฟื้นฟูศาสนาพุทธขึ้นมาใหม่ก็คือ ดร. บี อาร์ อัมเบ็ดการ์ (B. R. Ambedkar) ในช่วงต้นศตวรรษที่ ๒๐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับจากปี พ.ศ. ๒๔๙๓ เป็นต้นมา[๑๘] ดร. อัมเบ็ดการ์ ก็เริ่มฟื้นฟูพุทธศาสนาอย่างจริงจัง โดยประกาศในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ว่า เขาจะเลิกนับถือศาสนาฮินดูมานับถือศาสนาพุทธ เพราะเขาทนเห็นระบบชั้นวรรณะในศาสนาฮินดูต่อไปไม่ได้แล้ว และตัวเขาเองก็เกิดในวรรณะศูทร เขาประกาศออกมาอย่างโจ่งแจ้งเลยว่า “ผมเกิดเป็นคนฮินดูแต่ผมจะไม่ตายอย่างฮินดู (I was born as a Hindu But I will not die as Hindu.)” และในวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ เขาก็นำสาวกของเขาประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ คน ทำการเปลี่ยนแปลงศาสนาครั้งยิ่งใหญ่ (a massive religious conversion) มานับถือศาสนาพุทธที่เมืองนาคปูร์ (Nagpur)

---

๑๘. เรียนที่อินเดีย, ธนพล จาดใจดี Ph.D., 2545, หน้า ๑๒๔-๑๒๕.

ดร.อัมเบ็ดการ์ผู้นี้เป็นคนวรรณะศูทรแต่ก็เป็นคนอัจฉริยะที่ทุกคนยอมรับ เขามีส่วนในการช่วยร่างรัฐธรรมนูญของอินเดียจึงได้รับการยกย่องว่าเป็น **"บิดาแห่งรัฐธรรมนูญอินเดีย (The Father of Indian Constitution)"** เขาเกิดเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๔ ในรัฐมหาราช (Maharashtra) สำเร็จปริญญาเอก (Ph.D.) จากประเทศสหรัฐอเมริกา และเรียนวิชากฎหมายจาก ประเทศอังกฤษ ชาวพุทธใหม่ในอินเดียให้ความเคารพนับถือในตัวเขามากถึงกับยกย่องให้เขาเป็น **พระโพธิสัตว์แห่งศตวรรษที่ ๒๐**

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าดร. อัมเบ็ดการ์จะเสียชีวิตไปแล้วเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ การเปลี่ยนศาสนาของคนวรรณะต่ำมานับถือพุทธศาสนาก็ยังคงดำเนินต่อไปตราบถึงทุกวันนี้ จากการสำรวจสำมะโนประชากรเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ พบว่ามีชาวพุทธใหม่อยู่ในอินเดียประมาณ ๖.๔ ล้านคน และในจำนวนนี้ ๕ ล้านคนเป็นชาวมหาราช (Maharashtra)

ผู้วิจัยเองก็เคยร่วมสังเกตการณ์และช่วยเหลือในพิธีเปลี่ยนแปลงศาสนาในทำนองนี้หลายครั้งในขณะศึกษาอยู่ที่ประเทศอินเดีย ส่วนใหญ่พิธีนี้จะนำโดยพระสงฆ์ที่เป็นนักศึกษาจากประเทศไทย เพราะฉะนั้นพระนักศึกษาไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐมหาราช (Maharashtra) จะประกอบศาสนกิจให้กับชาวพุทธใหม่ที่นั่นในขณะศึกษาเล่าเรียนไปพร้อม ๆ กันด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าชาวพุทธใหม่เหล่านี้ยังไม่เข้าใจพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งดีพอ ถึงจะมีบ้างแต่ก็เป็นส่วนน้อย ส่วนใหญ่แล้วมีจุดประสงค์เพื่อหนีจากการถูกย่ำยีจากคนวรรณะสูง หรือไม่ก็ทำตามหัวหน้าของตน และในบางครั้งก็มีผลประโยชน์ทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ส่วนผู้ที่หันมานับถือพุทธแล้วก็ยังคงดำเนินชีวิตอย่างฮินดูคือกราบไหว้

พระผู้เป็นเจ้าไปพร้อมกันด้วยก็มี เลยไม่แน่ใจว่าศาสนาพุทธใหม่นี้ จะอยู่ในดินแดนบ้านเกิดได้นานแค่ไหนและถ้าล่มสลายไปอีก ใครจะเป็นผู้ฟื้นฟูในครั้งต่อไป

๔. อิทธิพลของศาสนาอื่นๆ

อย่างไรก็ตามอิทธิพลทางศาสนาที่มีผลต่อการช่วยหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมในอินเดีย มิใช่จะมีแค่เพียง ๓ ศาสนาที่กล่าวถึงแล้วนั้น ยังมีศาสนาคริสต์ ศาสนาเชน ศาสนาสิกข์ และอื่น ๆ อีก แต่ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงแต่เฉพาะศาสนาเชนและสิกข์แต่เพียงย่อ ๆ เท่านั้น โดยเริ่มจากศาสนาเชน (Jainism) ก่อน และที่ต้องนำศาสนาต่าง ๆ ขึ้นมาวิเคราะห์ในงานวิจัยชิ้นนี้ ก็เพราะว่าศาสนาเป็นวิถีชีวิตของคนอินเดีย กล่าวคือเป็นส่วนหนึ่งของธรรมเนียมประเพณีของอินเดียทั้งหมด (In India, religion is a way of life. It is an integral part of the entire Indian tradition.)

ศาสนาเชน (Jainism)

ผู้ก่อตั้งศาสนาเชน คือ ท่านวรรธมาน มหาวีระ (Vardhamana Mahavira) อยู่ในช่วง ๕๙๙ - ๕๒๗ ก่อนคริสต์ศักราช ท่านเป็นบุคคลร่วมสมัยกับพระพุทธเจ้าและถือกำเนิดมาจากวรรณกษัตริย์ ออกบวชเมื่ออายุ ๓๐ ปี ที่ไม่เหมือนกับพระพุทธเจ้าก็คือ ท่านส่งเสริมให้หักห้ามใจตนเองและปฏิบัติ ตามกฎวินัยอย่างเคร่งครัด อันจะนำไปสู่ความหลุดพ้น แม้แต่การ

ทรมานตนด้วยการอดอาหารก็ยอม ท่านเชื่อว่าทุกสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์หรือพืชและสอนให้รู้ว่าทุกชีวิตล้วนมีคุณค่ามีความศักดิ์สิทธิ์ แต่ว่าคำสอนที่โดดเด่นและสำคัญที่สุดก็คือ อหิงสา (Ahimsa) การไม่เบียดเบียนหรือ Non-violence นั่นเอง ท่านมหาวีระใช้เวลาสั่งสอนอยู่ ๓๐ ปี และสิ้นอายุไขเมื่ออายุได้ ๗๒ ปี ผู้ที่นับถือศาสนาเชนจะเข้มงวดต่อการไม่บริโภคเนื้อสัตว์ เพราะฉะนั้นจึงไม่นิยมทำอาชีพเกษตรกรรมเพราะเกรงว่าจะไปทำลายสิ่งมีชีวิตเข้า จึงนิยมประกอบอาชีพพ่อค้าและนักธุรกิจ และศาสนิกชนเชนนี้ ขึ้นชื่อว่าใจบุญและรักสัตว์ทั้งมวล แม้กระทั่งมีการจัดตั้งโรงพยาบาลรักษานกก็มี

อย่างไรก็ตาม ศาสนาเชนนี้มีนิกายที่สำคัญอยู่ ๒ นิกายคือ

๑. **นิกายเศวตัมพร** คือนิกายนุ่งผ้าขาว ส่วนใหญ่นิกายนี้จะอยู่ใกล้พื้นที่มีอากาศหนาวจึงนุ่งห่มผ้าบ้าง

๒. **นิกายทิฆัมพร** คือนิกายเปลือยกายหรือนุ่งลมห่มฟ้า นิกายนี้ปฏิบัติเคร่งครัดมากจะ ทรมานตนเองให้ลำบาก และยังมีข้อปฏิบัติที่เคร่งครัดจริงอีก ๓ ข้อคือ

(๑) ไม่กินอาหารใด ๆ แม้แต่น้ำในขณะปฏิบัติ

(๒) ไม่มีสมบัติใด ๆ ติดตัว เปลือยกายอยู่อย่างนั้น

(๓) ไม่อนุญาตให้สตรีปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น เว้นแต่จะได้เกิดเป็นชายเสียก่อน

การที่ศาสนาเชนต่อต้านเรื่องความรุนแรงและไม่เห็นด้วยกับการแบ่งชั้นวรรณะ จึงส่งผลกระทบต่อสังคมอินเดียอย่างไม่ต้องสงสัยเลย

ศาสนาสิกข์ (Sikhism)

ศาสนาสิกข์เกิดขึ้นในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ในรัฐปัญจาบ (Punjab) ของอินเดีย ผู้ก่อตั้งคือท่านคุรุนานัก (Guru Nanak) ในวัยเด็กท่านสนใจทั้งศาสนาฮินดูและศาสนาอิสลาม แต่ท่านถือกำเนิดในครอบครัวฮินดูท่านสอนให้สมานสามัคคีกันระหว่างศาสนาฮินดูกับศาสนาอิสลาม ศาสนาสิกข์มีความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียวและต่อต้านการแบ่งชั้นวรรณะโดยถือว่าทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่ก็เชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดเหมือนศาสนาฮินดูและพุทธ ชาวสิกข์จะมีสัญลักษณ์ ๕ ก คือ[๑๙]

๑. **เกศ** ต้องไว้ผมยาวเพื่อไม่ต้องยุ่งกับเรื่องผม
๒. **กฉา** ผู้ชายต้องนุ่งกางเกงขาสั้นเพื่อว่องไวในการเคลื่อนไหว
๓. **กฑา** (อ่านกะรา) กำไลข้อมือเหล็กเพื่อเตือนมิให้ลักขโมยของของผู้อื่น มิฉะนั้นจะถูก ใส่กุญแจมือเข้าคุก
๔. **กังคา** หวีเพื่อมิให้ผมรุงรัง (ต้องเกล้าเป็นมวยผมแล้วใช้ผ้าโพก)
๕. **กิรปัน** ดาบสั้นติดเอวไว้ป้องกันตนเอง

ทุกวันนี้มีการแต่งงานระหว่างชาวสิกข์กับคนในศาสนาอื่นบ้างแล้ว และวัฒนธรรมสิกข์ได้หล่อหลอมเข้ากับศาสนาฮินดูและศาสนาอื่น ๆ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอินเดียไปแล้ว

---

๑๙. วัฒนธรรมสัมพันธ์ไทย-อินเดีย, หน้า ๑๓๒.

บทที่ ๓
วัฒนธรรมและประเพณีของคนอินเดีย

เนื่องจากแผ่นดินที่เราเรียกว่าประเทศอินเดียนี้เป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์นานาเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และวัฒนธรรมมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังเป็นถิ่นกำเนิดของศาสนาที่สำคัญๆ หลายศาสนา และลัทธิความเชื่ออีกมากมาย ด้วยเหตุนี้อินเดียจึงได้รับการกล่าวขานว่าเป็น “ดินแดนแห่งศาสนา” หรือ “The Spiritual Land”

เมื่อเป็นเช่นนี้ในช่วงชีวิตหนึ่งของคนอินเดียจึงมีพิธีกรรมต่างๆมากมายแตกต่างกันออกไป ตามลัทธิความเชื่อหรือศาสนาของตน แต่เนื่องจากคนส่วนใหญ่นับถือศาสนาฮินดู งานวิจัยครั้งนี้ จึงยึดเอาวัฒนธรรมและประเพณีของคนที่นับถือศาสนาฮินดูมาเป็นบรรทัดฐานในการวิเคราะห์และสังเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของคนอินเดีย

สำหรับคนฮินดูที่เคร่งครัดในศาสนาของตนแล้ว พิธีกรรมต่างๆ ที่ทำขึ้นในช่วงหนึ่งของชีวิต หมายถึงการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตของเขาเลยก็ว่าได้ และในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ นั้น ก็จะเชิญพราหมณ์ที่บวชเป็นพระหรือจะเรียกให้ง่ายขึ้นก็คือ พระพราหมณ์ (Brahman Priests) มาประกอบพิธีกรรม และพิธีจะสมบูรณ์ได้ก็จะต้องมีไฟศักดิ์สิทธิ์และการสวดมนต์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ แต่ว่าก็ยังมีพิธีกรรมอีกหลายอย่างที่ไม่ต้องมีพระพราหมณ์มาทำพิธีให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มคนที่ไม่นับถือในคัมภีร์พระเวทหรือเคารพพราหมณ์ พวกเขาก็จะประกอบพิธีกันเองตามความเชื่อที่สืบทอดต่อๆ กันมา

พิธีแรกเลยก็คือในช่วงที่มารดาตั้งครรภ์ก็จะมีการประกอบพิธีเพื่อให้ตัวมารดาและทารกในครรภ์มีสุขภาพแข็งแรงดี พิธีก็จะเริ่มโดยการที่บิดาหวีผมแสกให้มารดา ๓ ครั้ง จากด้านหน้าไปด้านหลังเพื่อให้ทารกในครรภ์เจริญเติบโตเต็มที่และบางทีอาจจะใช้เครื่องรางของขลังในการทำพิธีด้วย เพื่อไล่วิญญาณชั่วร้ายหรือภูตผีปีศาจออกไปให้พ้น และในขณะคลอดก่อนที่จะตัดสายสะดือ บิดาก็อาจจะใช้ช้อนทองหรือแหวนทองจุ่มในน้ำผึ้ง นมเปรี้ยวและเนยแตะที่ริมฝีปากของทารกทั้งสองข้าง และกระซิบคำว่า “vak” ออกเสียง “วาก”* แปลว่า “พูดซิ” ที่หูด้านขวาของทารก ๓ ครั้ง แล้วจึงมีการสวดมนต์เพื่อให้ทารกมีอายุยืน หลังจากนี้แล้วก็จะมีพิธีอื่นๆ ตามมาอีกเป็นต้นว่าการพาไปวัด การป้อนอาหารแข็งครั้งแรกซึ่งโดยปกติก็จะทำจากข้าว พิธีเจาะหูและพิธีโกนผมครั้งแรก ซึ่งพิธีนี้โดยปกติก็จะทำกันที่วัดฮินดูหรือไม่ก็ช่วงที่มีงานมอบผมให้พระเป็นเจ้า

** อาจารย์อรุณ เฉตตีย์ ให้ออกเสียงว่า “วาก” และแปลว่า “พูดซิ”*

ต่อจากนั้นก็จะมีพิธีที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กชายในกลุ่มคนวรรณะสูงของฮินดู พิธีนี้เรียกว่า “พิธีเข้าอาศรม”[๑] หรือ อุปไนนะ บางแห่งเขียน อุปนัยยะ (Upanayana) คือเป็นพิธีคล้องเส้นด้ายหรือที่เรียกว่า “ยัชโญปวิต” โดยปกติจะทำให้เด็กที่มีอายุระหว่าง ๖ ถึง ๑๒ ปี โดยเฉลี่ย แต่อาจารย์อรุณ เฉตตีย์ ระบุชัดเจนลงไปว่า อายุ ๕ ปีขึ้นไปสำหรับวรรณะพราหมณ์ ๖ ปี สำหรับวรรณะกษัตริย์ และ ๘ ปี สำหรับคนในวรรณะแพศย์ ส่วนวรรณะศูทรไม่อนุญาตให้ทำ ในระหว่างทำพิธีนี้พระพราหมณ์จะคล้องด้ายศักดิ์สิทธิ์ หรือที่เรียกว่า “ยัชโญปวิต” บนไหล่ด้านซ้ายของเด็กชาย ต่อจากนั้นบิดามารดาก็จะบอกบุตรชายของตนให้สวดมนต์ เรียกว่า กะยาตริ (Gayatri)

พิธีเข้าอาศรมนี้ก็เปรียบเสมือนพิธีเกิดใหม่สำหรับคนวรรณะสูงทั้ง ๓ ข้างต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้แตกต่างจากคนในวรรณะที่ ๔ คือ ศูทร เราจึงเรียกคนที่ทำพิธีนี้ว่า “ทวิช” คือ เกิดสองหน หรือ “twice-born” ในภาษาอังกฤษจึงเป็นการยกระดับฐานะของตัวเองขึ้นมาอีกขั้นหนึ่งด้วย แต่สำหรับเด็กสาวที่เป็นฮินดูทางภาคใต้ของอินเดียก็จะมีพิธีแตกต่างออกไปและกระทำในช่วงที่มีระดูครั้งแรก

พิธีที่ทำให้ชีวิตเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงอีกพิธีหนึ่งก็คือพิธีแต่งงาน ส่วนใหญ่แล้วพิธีหมั้น และการกำหนดวันแต่งงานนี้ก็จะกำหนดขึ้นโดยการปรึกษาหารือกันระหว่างบิดามารดาของคู่บ่าวสาว และโหร ในพิธีแต่งงานของคนฮินดูนั้นเขาจะถือเสมือนหนึ่งว่าเจ้าบ่าวเป็นเทพเจ้าและเจ้าสาวเป็นเทพธิดา หรืออาจจะเปรียบเทียบว่าเจ้าบ่าวคือเจ้าชายส่วนเจ้าสาวก็คือเจ้าหญิง เจ้าบ่าวจะนั่งบนหลังม้าสีขาวที่ประดับประดาสวย

---

๑. *อาจารย์อรุณ เฉตตีย์, ศูนย์อินเดียศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*

งามพร้อมด้วยขบวนญาติมิตรและวงดนตรี ดีดสีตีเป่ากัน ครึกครื้นมาก เขาถือว่าพิธีแต่งงานนี้สำคัญจึงต้องให้ดีและหรูที่สุด เมื่อครั้งที่ผู้วิจัยไปอยู่ที่อินเดียใหม่ๆ ก็ตกใจ เมื่อเจอขบวนแต่งงาน เพราะนึกว่าราชาหรือมหากษัตริย์เสด็จมาเพราะบางครอบครัวที่มีฐานะดีหน่อย ก็แต่งองค์ทรงเครื่องหรูหรามาก เหมือนกับพระราชาในสมัยก่อนเลยก็ว่าได้ แต่บางรายก็จัดหรูแบบสากลนิยม เช่น นั่งรถเปิดประทุนราคาแพงอะไรทำนองนี้ พิธีนี้ส่วนใหญ่ก็จะประกอบขึ้นในสถานที่ที่เตรียมไว้และจะมีการเชิญพระพราหมณ์มาประกอบพิธี ช่วงที่สำคัญของพิธีนี้ก็คือ คู่บ่าวสาวเดินไปทางทิศเหนือ ๗ ก้าวจากกองไฟศักดิ์สิทธิ์แล้วหันกลับมาทำพิธีบูชาพระเพลิง แต่ว่าพิธีนี้ก็ไม่ได้ทำเหมือนกันหมดเพราะในอินเดียประกอบด้วยชนหลายเผ่าหลายภาษาและหลายศาสนา จึงแตกต่างกันออกไปไม่มากก็น้อย

พิธีสุดท้ายก็คือพิธีเกี่ยวกับการตายซึ่งหลังจากที่สมาชิกในครอบครัวตาย ญาติๆ ก็จะเตรียม พิธีศพและแห่ศพไปเผาหรือฝังแต่สำหรับชาวฮินดูส่วนใหญ่จะนิยมเผามากกว่าแต่ก็มีบางกลุ่มนิยม การฝัง แต่สำหรับเด็กทารกแล้วจะนิยมฝังมากกว่าการเผา ที่บริเวณปลงศพก็จะมีญาติสนิทมิตรสหายของผู้ตายจะรับผิดชอบในพิธีนี้และถ้าเป็นการเผา บุตรชายคนโตก็จะเป็นผู้จุดกองฟืนเผาศพ หลังจากเผาแล้วก็จะนำอัฏฐิและเถ้าถ่านไปโรยในแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่น้ำคงคา* ยิ่งดีเพราะคนอินเดียถือว่าแม่น้ำสายนี้เป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ จึงมีคนเบียดเสียดยัดเยียดกันลงอาบหรือนำมาดื่มในช่วงเทศกาลสำคัญๆ ของชาวฮินดูทุกปี สิ่งที่

---

* *ดูเพิ่มเติมจากบทความเรื่อง "คงคาสวรรค์ (Holy Ganga)" ในหนังสือชื่อ "อินเดียแผ่นดินถิ่นมหัศจรรย์ (INDIA : LAND of WONDERS)" โดย อาจารย์ อรุณ เฉตตีย์, ศูนย์อินเดียศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า ๓๒-๓๔.*

ผู้วิจัยประหลาดใจก็เวลาแห่ศพไปฝังหรือเผาของคนอินเดียที่ปุเณ่ (Pune) ก็คือเขาไม่ใส่โลงศพแต่ใส่บนแคร่แล้วยกข้ามศีรษะเดินไปอย่างนั้นเลย

หลังจากเสร็จสิ้นพิธีปลงศพแล้วทุกคนก็จะทำพิธีอาบน้ำชำระล้างมลทิน ส่วนญาติสนิทก็จะทำการไว้ทุกข์หรือที่เขาเรียกว่า “อยู่ในช่วงมีมลทิน” เป็นเวลา ๑๐ วันบ้าง ๑๑ วันบ้าง และ ๑๓ วัน บ้างแล้วแต่กรณี เมื่อสิ้นสุดการไว้ทุกข์แล้ว บรรดาญาติสนิทก็จะมารวมกันในพิธีทานอาหาร และโดยมากก็จะมีการแจกของขวัญให้คนจนผู้ยากไร้หรือไม่ก็บริจาคการกุศล แต่สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือการเตรียมข้าวก้อนหรือก้อนข้าวที่เขาเรียกว่าปิณฑะ (pinda) มอบให้กับวิญญาณของผู้ตาย ในช่วงทำพิธีไว้อาลัยนั้น ในส่วนของพิธีนี้ก็เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตายและยังช่วยให้วิญญาณของผู้ตายบริสุทธิ์เพื่อที่จะได้ไม่เป็นผีเร่ร่อนอยู่ในโลกนี้และจะได้หลุดพ้นไปจากดินแดนของยมบาลอีกด้วย

มาถึงตรงนี้อาจารย์อรุณ เฉตตีย์ได้แสดงความเห็นว่างานวิจัยชิ้นนี้จะไม่สมบูรณ์เป็นแน่ ถ้าไม่กล่าวถึงปรัชญา ๖ ทรรศนะของศาสนาฮินดู และพร้อมกันนี้ท่านก็ได้กรุณารวบรวมและเรียบเรียง ข้อมูลส่งมาให้ผู้วิจัยดังนี้

วิถีชีวิตของชาวฮินดูทั่วไปได้รับอิทธิพลจากหลักปรัชญาต่างๆ ๖ ทรรศนะ คือ

ทรรศนะที่ ๑ : นยายะ

นยายะ หมายถึงวิธีหรือกฎแห่งการหาความจริงโดยอาศัยหลักเหตุผล ลัทธินยายะเกิดขึ้นจากผลงานของ พระฤาษี โคตมะ ผู้เกิดประมาณ ๕๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ลัทธินยายะเป็นปรัชญาสัจนิยมคือความถ่องแท้

ปรัชญาในลัทธินยายะวางรากฐานอยู่บนเหตุผล ดังนั้นลัทธินยายะจึงมุ่งค้นหาหลักความจริงโดยยึดเอาโมกษะคือความหลุดพ้นทุกข์เป็นหมายสำคัญ การเข้าถึงธรรมตามหลักเหตุผลเป็นใจความแห่งนยายะ

ลัทธินยายะ สอนว่า ความทุกข์ ความเกิด ความเคลื่อนไหวในระหว่างมีชีวิตอยู่ โทสะและความสำคัญผิดเหล่านี้ ล้วนเป็นเหตุให้มีทุกข์อยู่ร่ำไป ถ้าปลดเปลื้องไปได้โดยลำดับตั้งแต่ปลายไปหาต้นจะถึงซึ่งความพ้นทุกข์ นั่นคือโมกธรรม

ทรรศนะที่ ๒ : ไวเศษิกะ

ไวเศษิกะ หมายถึงลักษณะที่ทำให้สิ่งหนึ่งต่างไปจากอีกสิ่งหนึ่ง พระฤาษีกณาทหรืออีกชื่อหนึ่ง เรียกว่า อลูกะ เป็นผู้วางระบบลัทธิไวเศษิกะ และเป็นบุคคลในศตวรรษที่ ๓ ก่อนคริสตกาล ลัทธิไวเศษิกะแยกตัวมาจากลัทธินยายะ

ลัทธิไวเศษิกะสอนว่าสากลเกิดขึ้นเพราะอำนาจแห่งบุญและบาปที่มองไม่เห็นอันสืบเนื่องมาจากกรรมในภพก่อน บุคคลย่อมได้รับสุขหรือทุกข์ตามบุญหรือบาปที่ตนได้กระทำไว้การทำตนให้หลุดพ้นจากตัณหาและอวิชชาเป็นทางดับทุกข์ทั้งปวง ลัทธิไวเศษิกะยอมรับว่าปรมาตมันคือวิญญาณยอดเยี่ยมสูงสุดอันเป็นบ่อเกิดของอาตมัน หรือชีวาตมัน คือวิญญาณของมนุษย์ ปรมาตมัน เป็นอนันตะไม่มีที่สุด เป็นอนาทิ ไม่มีเบื้องต้น เป็นอมตะปราศจากรูปร่าง และรับรองสรรพสัตว์อยู่ทั่วไป เป็นผู้แสดงโลกให้ปรากฏ เมื่อบุคคลปฏิบัติเข้าถึงปรมาตมันโดยมีใจบริสุทธิ์จนเกิดญาณตรัสรู้ปรมาตมันแล้ว ก็ถึงโมกษะคือความพ้นทุกข์ดับตัณหาและอวิชชาไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารต่อไป

ทรรศนะที่ ๓ : สางขยะ

สางขยะ ลัทธิสางขยะเป็นปรัชญาฮินดูที่เก่าแก่ที่สุด เพราะนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการพยายาม ทำให้ปรัชญาของพระเวทกลมกลืนกับเหตุผล พระฤาษีกบิละ เป็นผู้ตั้งลัทธิสางขยะและขยายกว้างขวางออกไปกว่าพระเวทเดิม พระฤาษีกบิลเกิดในศตวรรษที่ ๖ ก่อนคริสตกาล

ลัทธิสางขยะ สอนว่าชีวิตประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ บุรุษ และประกฤติ ทั้งบุรุษและประกฤติเป็นอิสระแก่กันไม่ได้ขึ้นต่อกัน บุรุษได้แก่จิตหรืออาตมัน ส่วนประกฤติหรือสสารดั้งเดิมได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ ร่วมกันเข้าเป็นร่างกาย เป็นวัตถุหยาบ เมื่อจิตและสสารดั้งเดิมประกอบกันเข้าแล้วเกิดกำลังหมุนเวียนตามธรรมชาติ เกิดเป็นพืช สัตว์ มนุษย์ และเทพเจ้า เมื่อแยกจิตออกจาก สสารดั้งเดิมได้เด็ดขาดไม่เกี่ยวข้องแล้วก็เชื่อว่าพ้นทุกข์ถึงโมกษะ ไม่ต้องเวียนว่าย เกิด แก่ เจ็บ ตายอีกต่อไป

ทรรศนะที่ ๔ : โยคะ

โยคะ พระฤาษีปตัญชลี เป็นผู้ก่อตั้งลัทธิโยคะ พระฤาษีปตัญชลีเกิดประมาณศตวรรษที่ ๓ หรือที่ ๔ ก่อนคริสตกาล ลัทธิโยคะถือหลักการทำจิตใจให้บริสุทธิ์กางกั้นกระแสจิตไว้ไม่ให้ตกไปสู่อารมณ์ภายนอก เรียกว่า โยคะ ลัทธิโยคะคู่กับลัทธิสางขยะนั่นคือ ลัทธิสางขยะเป็นหลักรู้ ลัทธิโยคะเป็นหลักปฏิบัติคือบริกรรมคำว่า “โอม” เพ่งจิตไปที่พระอิศวรแล้วกล่าวซ้ำๆ กันเพื่อให้เกิดความรู้ถึงสิ่งสูงสุดและเพื่อป้องกันอุปสรรคในการบำเพ็ญโยคะ

ทรรศนะที่ ๕ : มีมางสาหรือปูรวมีมางสา

มีมางสา หมายถึงการพินิจพิจารณาสอบสวนพระเวท นั่นคือสอบสวนหรือความคิดส่วนเบื้องต้นของพระเวทจึงได้ชื่อว่าปูรวมีมางสา

วัตถุประสงค์เดิมทีเดียวของลัทธิมีมางสานี้ก็เพื่อป้องกันและให้ความเป็นธรรมแก่การบำเพ็ญพิธีกรรมตามคัมภีร์พระเวท เพื่อการนี้จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องหาปรัชญาเข้ามาสนับสนุนความคิดในทางโลก เพราะว่าพิธีกรรมจำต้องอาศัยความเห็นของโลกสนับสนุน มิฉะนั้นแล้วพิธีกรรมก็ไม่มั่นคงและไม่เป็นสถาบันที่แน่นอนได้พระฤาษีไชมินีเป็นผู้สถาปนาลัทธิมีมางสา และเป็นบุคคลในสมัยระหว่าง ๖๐๐ ถึง ๒๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ลัทธิมีมางสาสอนให้ทำพิธีกรรมต่างๆ มากกว่าจะสอนให้ใช้ความพินิจไตร่ตรองในเหตุผล แสดงถึงบรมศักดิ์นอกเหนือไปกว่าโลกหรือธรรมชาติ โดยให้ความเห็นว่าศาสนาอันแรกเกิดจาก อุษา และ ราตรีกาล ซึ่งมีวิธีดำเนินไปทางยัญพิธี ถือยัญพิธีเป็น ปทัสถาน ในการบรรยายถึงจุดประสงค์

ทรรศนะที่ ๖ : อุตตรมีมางสาหรือเวทนาตะ

เวทานตะ หมายถึง “ที่สุดของพระเวท” หรือ “ความรู้สูงสุด” พระฤาษีวยาสะ หรือ ทรายณะ อยู่สมัยระหว่าง ๖๐๐ ถึง ๒๐๐ ปีก่อนคริสตกาลเป็นผู้ก่อตั้งลัทธิเวทานตะ ลัทธินี้มีการค้นคว้าหาเหตุผลแห่งโลก พร้อมทั้งการตรัสรู้สภาพอาตมัน อาตมันมีลักษณะ ๓ อย่าง คือ จริง รู้ และเป็นสุข อาตมันคือพรหม พรหมในลัทธิเวทานตะไม่มีตัวตนเป็นสภาวะ แต่มีลักษณะ ๓ อย่าง ดังกล่าวแล้ว ลัทธิเวทานตะสอนว่าโลกนี้คือพรหม ทุกอย่างมาจากพรหมและทุกอย่างเป็นพรหม ดังนั้นทุกคนจึงควรบูชาพรหมด้วยใจบริสุทธิ์

จากการที่ปรัชญา ๖ ทรรศนะ มีอิทธิพลต่อชาวฮินดูนี้เอง จึงทำให้วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของคนอินเดีย มีลักษณะเด่นเฉพาะตน ซึ่งสังเกตได้ดังนี้

๑. ชีวิตในวัยเด็ก (Childhood)

ดังที่กล่าวแล้วแต่ต้นว่าแต่ละช่วงจังหวะชีวิตของคนอินเดียนั้นจะกำหนดไว้ตามหลักคำสอน ของศาสนาฮินดูที่มีมาแต่ครั้งโบราณกาลว่าหลังจากเกิดมาแล้วก็จะต้องเข้าพิธีอุปไนนะหรือ พิธีเข้าอาศรมที่กล่าวมาแล้วนั้น ต่อจากนั้นก็เป็นนักศึกษาเล่าเรียนตำราศาสนาอย่างเคร่งครัด ต่อมาก็แต่งงานและกลายเป็นผู้ครองเรือน ต่อจากนั้นก็จะสละทุกสิ่งทุกอย่างใช้ชีวิตอย่างนักบวชและถึงแม้ว่าจะไม่มีใครปฏิบัติตามนั้นได้ทุกคน แต่ก็เป็นแนวทางที่ดีอันจะนำไปสู่การประพฤติดีปฏิบัติชอบได้

อนึ่งในประเทศอินเดียเขามีธรรมเนียมปฏิบัติว่าเมื่อทารกออกมาลืมตาดูโลกก็จะมีพิธีเฉลิมฉลองกันต่างๆ นานา เป็นต้นว่า ร้องรำทำเพลงบ้าง แสดงความปิติยินดีบ้าง แจกขนมหวานบ้าง ให้ของขวัญแก่ทารกและมารดาบ้าง ตรวจดูดวงชะตาราศีของทารกและบันทึกเหล่าวงศ์พงศ์พันธุ์บ้าง สรุปแล้วการเกิดของเด็กนำมาซึ่งความปิติยินดีแก่ญาติมิตรและถือว่านำสิ่งที่เป็นมงคลมาให้แก่ครอบครัวด้วย เด็กแรกเกิดจะได้รับการปฏิบัติดูแลอย่างดีคล้ายกับว่าเป็นเทพเจ้าองค์น้อยๆ เลยทีเดียว จะได้รับการทะนุถนอมและประดับตกแต่งด้วยของเล็กของน้อยที่สวยงาม เลี้ยงดูด้วยอาหารดีที่สุดเท่าที่จะสรรหามาให้ได้ ลูกหญิงก็เปรียบให้เป็นดังเทวีในศาสนาฮินดู ส่วนลูกชายก็จะได้รับการเชิดชูให้เป็นผู้สืบทอดเหล่าวงศ์ของตระกูล [๒]

ตามธรรมเนียมบิดามารดาก็คาดหวังว่าบุตรของตนจะช่วยทำงานบ้านและดูแลตนทั้งสองในวัยชรา แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าพิธีเฉลิมฉลองการถือกำเนิดของบุตรสาวจะไม่ครึกครื้นเหมือนกับที่จัดให้บุตรชาย

---

๒. *ข้อมูลจาก www.countrystudies.us/india/51.htm*

และบางทีก็ไม่จัดพิธีรับขวัญอะไรเลยก็มี ดังนั้นเรื่องความลำเอียงนี้ปัจจุบันก็ยังมีอยู่ จะเห็นว่าบางครอบครัวก็จะทำการตรวจเลือกเพศของบุตรเสียก่อนเพื่อให้แน่ใจว่าตนจะได้บุตรชาย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเกิดการไม่สมดุลขึ้นระหว่างจำนวนของประชากรหญิงและชายจากการสำรวจสำมะโนประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ปรากฏว่าอินเดียมีจำนวนประชากรหญิง ๙๒๗ คน ต่อจำนวนประชากรชาย ๑,๐๐๐ คน จะเห็นว่าในมหากาพย์มหาภารตะเขาให้ความหมายของบุตร (putra) ไว้ว่าคือผู้ที่จะช่วยไม่ให้บิดาตกนรก (put) นับเป็นความลำเอียงอย่างยิ่ง

การที่บุตรชายเป็นที่ต้องการมากกว่าบุตรสาวก็เนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ เช่น ถ้าเป็นทางภาคเหนือก็จะนิยมบุตรชายเพื่อช่วยเหลืองานด้านเกษตรกรรม นอกจากนั้นหลังจากแต่งงานแล้ว บุตรชายก็ยังคงอยู่กับบิดามารดาที่สำคัญคือช่วยเลี้ยงดูในวัยชราแต่นักวิชาการให้ความเห็นว่า ในบางแห่งที่มีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นบ่อย การมีบุตรชายก็ได้ช่วยคุ้มครองครอบครัวได้ แต่ในทางกลับกันบุตรสาวเมื่อแต่งงานแล้วก็จะย้ายไปอยู่กับญาติสามีพร้อมกับต้องให้สินสอด (dowry) แก่ฝ่ายชายอีกด้วย ซ้ำร้ายในช่วงหลายปีที่ผ่านมานี้ค่าสินสอดก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าแต่ก่อนด้วย ดังนั้น จึงกลายเป็นว่า บุตรสาวนำภาระด้านการเงินมาให้กับครอบครัวไปและถ้าให้สินสอดแก่ฝ่ายชายน้อยไป ก็อาจจะเกิดปัญหาขัดแย้งกับญาติฝ่ายชายจนถึงขั้นมีการฆ่ากันก็มีตามที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่บางครั้งบางคราวนั้น

อย่างไรก็ตามในพื้นที่มีการทำนาข้าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางภาคใต้บุตรสาวจะได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่า ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าบุตรสาวช่วยงานในนาได้มาก แต่ถึงอย่างไรในประเทศอินเดีย คนฮินดูส่วนใหญ่ก็

จะให้ความสำคัญแก่บุตรชายมากกว่าอยู่แล้วเพราะบุตรชายจะเป็นผู้ทำพิธีปลงศพให้แก่บิดามารดาในขณะที่บุตรสาวจะไปรวมเป็นสมาชิกของครอบครัวสามีไปจึงทำหน้าที่นี้ไม่ได้

ด้วยเหตุนี้จึงมีความลำเอียงเรื่องเพศเกิดขึ้น จนผู้เชี่ยวชาญอินเดียแสดงความวิตกกังวลเรื่องความไม่สมดุลของทั้งสองเพศ (Sex ratio) กล่าวคือจำนวนเพศหญิงลดลงมาจาก ๙๓๓ คน ต่อเพศชาย ๑,๐๐๐ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งลดจากที่มี ๙๔๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการฆ่าทารก (infanticide) ที่มีประวัติมายาวนานและปัจจุบันมีวิธีการทำแท้งเพื่อเลือกเพศ (Sex-selective abortion) เข้าไปอีก เพราะฉะนั้นจากอัตราส่วนที่เคยมี ๙๗๒ ต่อ ๑,๐๐๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ก็ลดน้อยไปใหญ่

ความจริงแล้วการทดสอบเพื่อเลือกเพศนี้เป็นเรื่องผิดกฎหมาย แต่ก็มีผู้ฝ่าฝืนกระทำอยู่นั่นเอง หลายครอบครัวทำแท้งทารกเพศหญิงเพื่อหลีกเลี่ยงสินสอดจำนวนมหาศาล จึงทำให้อุตสาหกรรมเลือกเพศ หรือ Sex-determination industry ผุดราวกับดอกเห็ด หลายคลีนิคคิดค่าอัลตราซาวด์เพื่อทดสอบเพศของทารกเพียงแค่ ๕๐๐ รูปี (๔๗๕ บาท) เท่านั้น จึงมีป้ายติดประกาศว่า “Pay 500 rupees now and save 50,000 rupees later. (จ่าย ๕๐๐ รูปีตอนนี้ และประหยัด ๕๐,๐๐๐ รูปีในภายหลัง)” ซึ่งก็หมายถึงการประหยัดสินสอดในภายหลังเมื่อเป็นเช่นนี้ผลที่ตามมาก็คือความหายนะในโครงสร้างของเพศในสังคม รัฐบาลเองพยายามส่งเสริมนโยบาย “เด็กหญิง (girl child)” แต่จะทำได้มากน้อยแค่ไหนต้องคอยดูกันต่อไป [๓]

---

๓. *Bangkok Post, August 10, 2005, India Abotrion, by Sugita Katyal.*

จากการศึกษาพบว่าเด็กอินเดียมีความผูกพันกับมารดาและญาติฝ่ายมารดามาก มารดาต้องการความใกล้ชิดจากบุตรและความผูกพันนี้จะคงอยู่ตลอดไป ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าบุตรดื่มนมมารดาอยู่เป็นเวลาแรมปี และมารดาก็เลี้ยงดูทะนุถนอม อาบน้ำแต่งตัวให้ นอกจากนี้ก็ยังมีปู่ย่าตายายคอยเลี้ยงดูอีกด้วย เหตุนี้เมื่อบุตรโตขึ้นจึงมีความผูกพันกับครอบครัวมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางฝ่ายมารดา ในขณะเดียวกันบุตรก็จะเรียนรู้ ระดับความสำคัญของบุคคลในครอบครัว และความอาวุโสของสมาชิกในครอบครัว เด็กเล็กก็จะมีพี่หรือญาติที่โตกว่าคอยดูแลด้วยเหตุนี้เด็กจึงมีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและมองเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว และเมื่อมีอายุได้ ๔ - ๕ ขวบ เด็กอินเดียก็จะเริ่มช่วยงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ถ้าเป็นในชนบทก็ช่วยงานเล็กๆ น้อยๆ ในไร่นา เช่น ถากหญ้า ถอนหญ้า เป็นต้น ส่วนบุตรสาวก็จะช่วยทำงานบ้าน เช่น หุงหาอาหาร ปัดกวาดบ้านเรือน ถ้าเป็นในเมืองเด็กก็จะเรียนรู้เรื่องงานบ้านเช่นกันแต่ถ้าเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวยากจนหน่อยก็จะนิยมไปเป็นเด็กรับใช้ในบ้านของผู้มีฐานะ เมื่อถึงวัยเข้าเรียนก็จะต้องไปเรียนตามเกณฑ์เพราะการศึกษาภาคบังคับ (Compulsory) เริ่มตั้งแต่อายุ ๖ ขวบเป็นต้นไปจนถึง ๑๔ ขวบ แต่ก็ยังมีเด็กหลายคนที่พลาดโอกาสเข้าเรียน เพราะมัวไปทำงานในไร่นาบ้าง โรงงานในเมืองบ้าง แต่แนวโน้มของผู้รู้หนังสือ (literate) ในอินเดียก็เป็นไปในทิศทางที่ดีดังที่กล่าวแล้วในบทที่ ๖ ซึ่งว่าด้วยการศึกษา

๒. ประเพณีการแต่งงาน (Marriage Tradition)

สำหรับครอบครัวคนอินเดียแล้วไม่มีงานใดจะยิ่งใหญ่และสนุกสนานรื่นเริงเท่ากับงานแต่งงาน ดังที่กล่าวมาบ้างแล้ว เพราะการแต่งงานถือเป็นเรื่องสำคัญสำหรับทุกคนในอินเดียนับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิตและถือว่าเป็นสัญญาณบ่งบอกความเป็นผู้ใหญ่ของผู้นั้น และการที่จะมีงานนี้ได้ก็ด้วยความพยายามของหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งญาติๆ ของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ส่วนใหญ่บิดามารดาจะเป็นผู้เลือกคู่ครองให้กับบุตรของตน อย่างไรก็ตามการแต่งงานถือเป็นการแบ่งสมบัติให้ผู้ที่จะไปสร้างครอบครัวเพื่อสืบสายเลือดของวงศ์ตระกูลอีกด้วย

นอกจากนี้บางครอบครัวยังจัดให้บุตรของตนแต่งงานกันตั้งแต่ยังเป็นเด็กที่เราเรียกว่า “child marriage” แต่ส่วนใหญ่แล้วก็จะรอจนกว่าบุตรหลานของตนเจริญเติบโตพอสมควรแก่วัยแล้วนั่นแหละจึงจะหาคู่ครองให้ กล่าวกันว่าในอดีตการแต่งงานจัดให้มีขึ้นตั้งแต่บุตรหลานอายุได้เพียง ๕ ขวบ เสียด้วยซ้ำไป (แต่ว่าคู่บ่าวสาวจะแยกย้ายไปอยู่กับบิดามารดาของตนก่อน เมื่อโตจึงทำพิธีส่งตัวกันอีกครั้งหนึ่ง) และเนื่องจากประเพณีการแต่งงานในประเทศอินเดียมีความหลากหลาย เพราะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละศาสนาและเผ่าพันธุ์จึงไม่อาจอธิบายครอบคลุมได้โดยละเอียด เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำได้เพียงกล่าวถึงประเพณีนิยมของคนส่วนใหญ่โดยอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ภาค คือทางภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศ

โดยส่วนใหญ่แล้วในกลุ่มที่พูดภาษาอินโด-อารยันทางเหนือจะไม่แต่งงานกับคนที่มีสายเลือดเดียวกันและจะหาคู่ครองที่มีเผ่าพันธุ์หรือสายเลือดที่ห่างไกลกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ในทางกลับกันกับกลุ่มที่

พูดภาษาดราวิเดียน ซึ่งอยู่ทางใต้จะนิยมกระชับสายเลือดให้เข้มข้นขึ้นด้วยการแต่งงานกันในหมู่ญาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ที่เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน นอกเสียจากว่าจะหาญาติที่เหมาะสมไม่ได้หรือถึงได้ก็ไม่คู่ควรจึงจะแต่งงานกับคนที่ไม่ใช่ญาติ

อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับกฎระเบียบของหญิงหม้ายแต่งงานใหม่ (widow-remarriage) นั้นจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่ม โดยทั่วไปแล้วคนในวรรณะต่ำจะอนุญาตให้หญิงหม้ายแต่งงานใหม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงหม้ายที่มีอายุน้อย (child-widow) แต่สำหรับคนวรรณะสูงแล้วถือเป็นเรื่องต้องห้าม โดยเฉพาะคนในวรรณะพราหมณ์จะเคร่งครัดในเรื่องนี้มาก แต่สำหรับพ่อหม้ายแล้ว ทุกวรรณะอนุญาตให้แต่งงานใหม่ได้ และส่วนใหญ่จะนิยมแต่งงานใหม่กับน้องสาวของภรรยาตนเองที่ตายไปแล้ว แต่ว่าห้ามแต่งงานกับพี่สาวของภรรยาเด็ดขาด

อนึ่งการหาคู่ครองทุกวันนี้พัฒนาไปมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองจะมีการใช้สื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพราะฉะนั้นหนังสือพิมพ์ในประเทศอินเดียจึงมีลักษณะพิเศษ คือ มีหน้าโฆษณาหาคู่เต็มไปหมด เขาเรียกว่า “matrimonial advertisement” แต่ว่าถ้าเป็นในชนบทแล้ว บางครั้งการแต่งงานระหว่างเจ้าบ่าวและเจ้าสาวที่ไม่เคยเห็นหน้ากันมาก่อนก็เกิดขึ้นได้ ในกรณีนี้บิดา มารดาหรือญาติๆ ของทั้งสองฝ่ายจะมาพบกันและตกลงปลงใจแทนบุตรหลานของตนเองเลย แต่ถ้าเป็นในเมืองก็อาจจะมีการแลกรูปถ่ายกันในหมู่ญาติของแต่ละฝ่ายเพื่อดูความเหมาะสมหรือบางทีก็อนุญาตให้ฝ่ายชายฝ่ายหญิงพบกันก่อนก็มี มาถึงตรงนี้ผู้วิจัยขอเปิดตำราเรียนที่นำมาจากอินเดียด้วยชื่อหนังสือ “Marriage and Family in India” เขียนโดย K. M. Kapadia ของ Oxford University Press หน้า ๑๖๗ - ๑๖๘ มีข้อความที่น่าสนใจคือ

ประโยคว่า “The aims of Hindu marriage are said to be dharma (ธรรม), praja (progeny), and rati (pleasure).” คือ ในความหมายของคนฮินดูนั้น เป้าหมายของการแต่งงานก็คือเพื่อธรรมะ ออกลูกหลานและเพื่อความพอใจ กล่าวคือเขามองว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะยกเลิกไม่ได้ทั้งคู่จะเลิกรากันตามอำเภอใจไม่ได้ ทั้งคู่ผูกพันกันจนกระทั่งตายจากกัน และผู้เป็นภรรยาก็จะต้องผูกพันกับสามีตลอดไปถึงแม้ว่าเขาจะตายไปแล้วก็ตาม ด้วยเหตุนี้ จึงมีพิธีโดดเข้ากองไฟตายตามสามีเขาเรียกพิธีนี้ว่า สติ (sati) ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป การแต่งงานถือว่าเป็นหน้าที่ต่อครอบครัว และสังคมส่วนรวม

โดยส่วนใหญ่แล้วเด็กอินเดียได้รับการเลี้ยงดูมาพร้อมกับความคิดที่ว่าบิดามารดาของตนจะเป็นผู้หาคู่ครองให้ คือ เป็นลักษณะเตรียมการแต่งงานให้เลย (arranged marriage) แต่ว่าปัจจุบัน หนุ่มสาวมีการศึกษาดีขึ้นและรับรู้โลกภายนอกมากขึ้น จึงอาจจะหาคู่ครองเองและจะแต่งงานกับคนที่ตนรักเท่านั้น (love marriage) ในยุคไอทีนี้จะเห็นว่ามีการแต่งงานระหว่างคู่บ่าวสาวที่มาจากวรรณะต่างกันบ้างแล้ว ยิ่งไปกว่านั้นมุสลิมก็แต่งงานกับคนฮินดูก็มีปรากฏแล้ว ถึงแม้ว่าจะฝืนความรู้สึกของญาติผู้ใหญ่ก็ตามที

สำหรับครอบครัวคนอินเดียที่มีบุตรสาวมากก็จะพบกับปัญหาหนักอกอย่างหนึ่งก็คือ ปัญหาเรื่องสินสอดเขาเรียกว่า “dowry” ที่จะต้องมอบให้กับฝ่ายชายในช่วงแต่งงาน และมาระยะหลังนี้ ค่าสินสอดก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นภาระทางด้านการเงินของฝ่ายหญิงไปและจะเรียกกันแพง มากขึ้นถ้าฝ่ายชายมีคุณสมบัติดี เช่น การศึกษาดีหรือฐานะดี เป็นต้น และสินสอดในยุคนี้นอกจากจะรวมถึงเงินสดแล้ว ยังมีทีวี ตู้เย็น แอร์และรถยนต์ รวมเข้าไปด้วยอีก ส่วนในหมู่ชาวมุสลิมเอง แต่ก่อนนี้ก็

ไม่มีการให้สินสอดมากตามคำเรียกร้อง แต่มาทุกวันนี้ก็มีการจ่ายกันมากเหมือนชาวฮินดูแล้ว

ปัญหาเรื่องค่าสินสอดแพงนี้ได้คร่าชีวิตของสตรีอินเดียไปมิใช่น้อย บางรายก็ฆ่าตัวตายเพราะ ไม่ต้องการให้ครอบครัวมีหนี้สินเป็นภาระหนักหน่วงแก่ผู้บังเกิดเกล้า แต่ในบางรายก็ถูกญาติฝ่ายสามีฆ่าเพราะไม่พอใจกับสินสอดที่ได้รับ จะเห็นว่ามีข่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่บ่อยๆ จากตัวเลขที่เป็นทางการของทางรัฐบาลอินเดียระบุว่าในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มีผู้เสียชีวิตสาเหตุมาจากเรื่องสินสอด นี้ถึง ๑,๗๘๖ ราย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็น ๕,๐๐๐ ราย สาเหตุที่มีแนวโน้มสูงขึ้นนักวิชาการให้ ความเห็นว่าเกิดจากสังคมอินเดียที่มีสภาพเปลี่ยนไปในลักษณะบริโภคนิยม (Consumerism)

อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับพิธีแต่งงานของคนอินเดียนี้จะมีแนวปฏิบัติอยู่ว่าหลังจากตระเตรียมพิธีเรียบร้อยแล้วก็จะเริ่มพิธีกรรมทางศาสนาซึ่งจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ละกลุ่มศาสนา วรรณะและพื้นที่ แต่โดยทั่วไปแล้วในพิธีแต่งงานนี้จะเชิญญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงของทั้งสองฝ่ายมาให้มากที่สุด และงานเลี้ยงรับรองนี้ฝ่ายเจ้าสาวก็เป็นผู้ออกเงินทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นค่าอาหาร การกิน ค่า ที่พักอาศัย ยานพาหนะ และของขวัญให้ฝ่ายเจ้าบ่าวคือจะกลับกันหมดกับประเพณีของคนไทยเราที่ทำเช่นนี้ก็เพื่อให้เป็นหน้าเป็นตากับเจ้าสาวคือเป็นการยกฐานะทางสังคมนั่นเอง

หลังจากที่ทั้งสองฝ่ายเป็นทองแผ่นเดียวกันแล้วเจ้าสาวก็จะถูกนำตัวไปอยู่บ้านฝ่ายชายแต่ถ้าเป็นการแต่งงานของคู่บ่าวสาวที่ยังเป็นเด็กอยู่ก็จะให้อยู่กับครอบครัวของตนเองไปก่อน พอโตก็จัดพิธีส่งตัวให้ฝ่ายชายกันใหม่อีกครั้งหนึ่ง

3. เติบโตเป็นผู้ใหญ่ (Adulthood)

ในวิถีชีวิตของคนอินเดียนั้น เมื่อชายหนุ่มหญิงสาวแต่งงานกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะต้องมีภาระรับผิดชอบใหม่คือทำงานในบ้านและนอกบ้าน เลี้ยงดูบุตร รักษาสถานภาพทางสังคม ปฏิบัติ ตามหลักศาสนาและทำให้ครอบครัวมีความเจริญรุ่งเรืองต่อไป

ตามธรรมเนียมแล้วหลังจากแต่งงานฝ่ายชายก็จะยังอาศัยอยู่กับบิดามารดาของตนท่ามกลางหมู่ญาติที่รู้จักมักคุ้น ตรงกันข้ามกับฝ่ายหญิงที่ต้องไปอยู่ร่วมชายคากับคนที่ไม่คุ้นเคยและต้องอ่อนน้อมถ่อมตน ตามประเพณีของคนฮินดู ภรรยาต้องเคารพเทิดทูนสามีราวกับว่าเป็นพระเจ้าก็ว่าได้ เมื่อแต่งงานแล้วสตรีก็จะกลายเป็นภรรยาที่เป็นมงคลแก่ชีวิต แต่งกายด้วยการใส่กำไลและเครื่องรางเพื่อปกป้องชีวิตของผู้เป็นสามีและนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ครอบครัว

ในวันแต่งงานสตรีฮินดูจะเปรียบเสมือนพระนางลักษมีผู้เป็นเทพธิดาแห่งความสมบูรณ์พูนสุข แต่เมื่อเข้าไปอยู่ในครอบครัวของสามีก็ต้องอ่อนน้อมถ่อมตนและถ้าหากมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในครอบครัวหลังจากที่เธอเข้ามาก็อาจจะถูกตำหนิว่านำโชคร้ายมาให้ครอบครัวของสามีก็ได้ ดังนั้น จึงสร้างความกดดันให้กับฝ่ายหญิงมากทีเดียวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงใหม่ๆ ของการปรับตัว และถึงแม้ว่าจะออกจากครอบครัวมาแล้วฝ่ายภรรยาก็ยังคงติดต่อและผูกพันกับครอบครัวของตนอยู่ มีการเยี่ยมเยียนและไปมาหาสู่กับญาติพี่น้องของตนอยู่เสมอ

เมื่อมีบุตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุตรชายและมีสถานะเป็นมารดาคนแล้ว ก็จะขยับฐานะของตนไปเรื่อยๆ และเมื่อมีลูกสะใภ้ ลูกสะใภ้เองก็จะขยับฐานะของตนในทำนองเดียวกับแม่สามี ฝ่ายชายเองก็เช่นกันเมื่อมีอายุมากขึ้นก็จะขยับฐานะจากสามีเป็นบิดาและเป็นปู่ในที่สุด เมื่อถึงวัยร่วงโรยไป คนรุ่นใหม่ก็จะเข้ามาแทนที่ตามวงจรชีวิตเช่นนี้ตลอดไป

๔. การตาย (Death)

ถึงแม้ว่าการตายจะเป็นธรรมชาติของชีวิตแต่ว่านำมาซึ่งความโศกเศร้าและความทุกข์อย่างแสนสาหัสแก่ญาติสนิทมิตรสหาย ถ้าเป็นการตายของทารกหรือเด็กเล็กก็มีผลกระทบต่อครอบครัวน้อยหน่อย แต่สำหรับการจากไปของผู้ใหญ่ที่แต่งงานแล้วก็จะมีผลกระทบกับคนรอบข้างมากทีเดียว คนฮินดูมีความเชื่อว่าการตายนำมาซึ่งมลทินแก่ญาติทั้งหมดเป็นเวลาหลายวันและเพื่อเป็นการไว้ทุกข์ให้ผู้ตายญาติสนิทที่เป็นชายก็จะโกนผมและหนวดเคราให้เกลี้ยงเกลา เท่ากับเป็นการประกาศให้สาธารณชนรู้ว่าญาติของตนเสียชีวิต

เมื่อภรรยาตายสามีก็แค่เศร้าโศกเสียใจต่อการจากไปของเธอเท่านั้น แต่สำหรับผู้เป็นภรรยาแล้วการตายของสามีหมายถึงความสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างของชีวิตเธอเลยก็ว่าได้ การมีชีวิตอย่างหญิงหม้ายในอินเดียไม่ใช่เรื่องง่ายและไม่ธรรมดาเลย และถ้าบังเอิญว่าสามีตายตั้งแต่อายุยังน้อยด้วยแล้ว ผู้เป็นภรรยาก็จะถูกตำหนิว่านำอัปมงคลมาให้ผู้เป็นสามีหรือไม่ก็เพราะว่าบาปที่เธอทำไว้ในชาติที่แล้ว สรุปแล้วถูกตำหนิทั้งขึ้นทั้งล่อง

ในอินเดียถ้าหากว่าสามีของภรรยาที่เป็นฮินดูตายแล้วละก็นั่นก็หมายความว่า ความเป็นสิริมงคลในตัวของเธอสิ้นสุดลงเพียงแค่นั้น ชีวิตของเธอจะตกอยู่ในห้วงแห่งความทุกข์ทันที ดังนั้นเธอจึงไม่จำเป็นต้องแต่งตัวอีกต่อไปและถ้าว่ากันตามประเพณีแล้วเธอจะต้องโกนหัว ไม่สวมใส่เครื่องประดับจะใส่ก็แต่เฉพาะชุดขาวหรือชุดดำเท่านั้น

ยิ่งไปกว่านั้นถ้ามองย้อนหลังประวัติศาสตร์อินเดียเมื่อ ๒ - ๓ ศตวรรษที่ผ่านมาจะพบว่าการมีสถานะเป็นหญิงหม้ายในศาสนาฮินดูนั้นถูกปฏิเสธจากสังคมโดยสิ้นเชิง และนี้คือที่มาของพิธีกรรมที่เรียกว่า “สติ (Sati)” ซึ่งถ้าแปลตามตัวอักษรแปลว่า “จริง” หรือ “บริสุทธิ์” แต่

ความหมายของพิธีกรรมนี้ก็คือ **การเผาหญิงหม้ายไปพร้อมกับศพของสามี (Widow-burning)** นั่นเองและสตรีที่ยอมเข้าพิธีนี้ตายตามสามีจะได้รับการยกย่องเชิดชูหลังจากตายไปแล้ว แม้แต่ในช่วงปลายศตวรรษที่ ๒๐ นี้ก็ยังมีการสร้างวัดให้เป็นเกียรติและกราบไหว้คู่สามีภรรยาที่ล่วงลับไปแล้วนั้น แต่ว่าพิธีสยองขวัญนี้ถูกทางการสั่งห้ามเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๗๒ ทั้งนี้ก็ด้วยความพยายามของนักคิดและนักปฏิรูปสังคมของอินเดียที่มีชื่อว่า **ราชา ราม โมฮัน รอย (Raja Ram Mohan Roy)** ท่านผู้นี้มีบทบาทสำคัญในการเรียกร้องเอกราชของอินเดียจากอังกฤษมาก แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้จะมีกฎหมายออกมาห้ามแล้วก็ตามแต่ก็ยังมีข่าวให้ได้ยินแทบทุกปี เพราะยังมีการแอบทำกันอยู่ อาจารย์คนอินเดียบอกกับผู้วิจัยว่าไม่ใช่ว่าสตรีทุกคนจะเต็มใจทำตามพิธีนี้ บางคนที่ไม่เต็มใจก็จะถูกญาติของทั้งสองฝ่ายผลักเข้ากองไฟไปเลยก็มี ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาเกียรติของวงศ์ตระกูลนั่นเองทั้งนี้เพราะคนฮินดูเชื่อว่าภรรยาที่ตายตามสามีจะได้บุญและยังนำมาซึ่งเกียรติยศแก่ตัวเองและวงศ์ตระกูลด้วย ดังนั้น การตายในพิธีนี้จึงเป็นการช่วยหญิงหม้ายพ้นจากการดูถูกเหยียดหยามของสังคมแถมยังได้บุญและเกียรติอีกด้วย

ดังที่เคยกล่าวแล้วแต่ต้นว่าการที่หญิงหม้ายจะแต่งงานใหม่นั้นไม่เป็นที่นิยมในหมู่คนวรรณะสูงและหลังจากที่สามีตายไปแล้วเธอก็จะยังคงอยู่ในครอบครัวของสามีต่อไป แต่ถ้าเป็นคนในวรรณะต่ำหญิงหม้ายที่มีอายุยังน้อยจะนิยมแต่งงานใหม่เพราะต้องการความมั่นคงทางด้านการเงิน

คนอินเดียส่วนมากเชื่อว่าผลของการกระทำในชาตินี้จะส่งผลไปยังชาติหน้าด้วย และบางคนยังเชื่ออีกว่าพวกเขาจะแต่งงานกับสามีหรือภรรยาคนเดิมในทุกชาติที่เกิด ดังนั้นสามีภรรยาจึงมีความผูกพันกันตลอดทั้งในภพนี้และภพหน้า

๕. สังคมอินเดีย (Indian Society)

สังคมอินเดียเป็นสังคมที่มีการแบ่งชนชั้น เพราะในวัฒนธรรมของคนอินเดียนั้นไม่ว่าจะอยู่ทางภาคเหนือหรือภาคใต้ เป็นฮินดูหรือมุสลิม จะมีการแบ่งชั้นวรรณะกันทั้งสิ้น ทุกกลุ่มทุกเหล่า จะรู้ฐานะและวรรณะของกันและกัน แต่ถ้ามองอย่างผิวเผินอาจจะไม่ทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวต่างชาติจะไม่ค่อยทราบแต่ในหมู่คนอินเดียด้วยกันเขารู้กันเอง ผู้วิจัยเองก็ไม่ค่อยรู้สึกในตอนแรก ต่อพออยู่ไปนานๆ ก็จะพบว่า เพื่อนนักเรียนในห้องเรียนจะคบกันเป็นกลุ่มๆ และแต่ละกลุ่มก็จะเกาะกันอยู่อย่างนั้น แม้แต่การนั่งในห้องเรียนยังแยกกันเป็นก๊กเป็นเหล่า

ความจริงแล้วเรื่องวรรณะหรือ caste นี้จะเกี่ยวข้องกับคนในศาสนาฮินดูเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงคนในศาสนาอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นมุสลิมหรือคริสต์ต่างก็มีการแบ่งชั้นวรรณะด้วยเหมือนกัน เพราะฉะนั้นเรื่องวรรณะนี้จะพบในสังคมอินเดียและไม่ว่าจะอยู่ในศาสนาใดก็ตามแต่จะมีมากหรือน้อยเท่านั้นเอง แต่สำหรับคนที่ร่ำรวยและมีอำนาจก็ยังเป็นที่เกรงขามของคนในวรรณะต่างๆ อยู่ถึงเขาจะมาจากวรรณะต่ำก็ตาม

อย่างไรก็ตามในเรื่องของการแบ่งระดับชั้นนี้ แม้แต่ในครอบครัวก็ยังมีการแบ่งระดับความอาวุโสกันเลย เช่น ชายหญิงที่มีอายุเท่ากัน จะถือว่าผู้ชายอาวุโสกว่า ญาติผู้ใหญ่อาวุโสมากกว่าญาติผู้น้อย ผู้ที่เป็นสะใภ้จะมีอาวุโสน้อยกว่าพี่สาวหรือน้องสาวของสามี เป็นต้น

๖. ความเชื่อเรื่องความบริสุทธิ์และมลทิน (The Concept of Purity and Pollution)

เกี่ยวกับเรื่องความเชื่อว่าสิ่งไหนเป็นความบริสุทธิ์และสิ่งไหนจัดว่าเป็นมลทิน (pollution) นี้ นับว่าเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมาก เพราะมีความแตกต่างกันในเรื่องวรรณะ ศาสนา และพื้นที่ แต่โดยสรุปแล้วก็คือคนชั้นสูงจะได้รับการยกย่องว่าบริสุทธิ์ส่วนคนชั้นต่ำหรือวรรณะต่ำก็คือพวกที่เป็นมลทินนั่นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้เขาจึงถือว่าความบริสุทธิ์บางอย่างก็มีมาตั้งแต่เกิด เช่น คนในวรรณะพราหมณ์เกิดมาก็บริสุทธิ์มากกว่าคนในวรรณะศูทร เป็นต้น และถ้าหากว่าเขาไม่ทำตัวเองให้เป็นมลทินด้วยเรื่องเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ก็จะถือว่าเขาบริสุทธิ์กว่าคนวรรณะต่ำตลอดชีวิตของเขาเลย ยิ่งไปกว่านั้นแม้แต่คนในวรรณะพราหมณ์ด้วยกันเองก็ยังมีความเชื่ออีกว่า พราหมณ์ที่เพิ่งจะอาบน้ำชำระล้างเสร็จจะบริสุทธิ์กว่าพราหมณ์ที่ยังไม่ได้อาบน้ำในวันนั้น

อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับเรื่องความบริสุทธิ์นี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับพิธีทำความสะอาด เป็นต้นว่า อาบน้ำที่กำลังไหล แต่งตัวให้เหมาะสม หลีกเลี่ยงจากการถูกเนื้อต้องตัวคนในวรรณะต่ำ และไม่ควรไปยุ่งเกี่ยวกับของโสโครก เช่น ของเสียจากร่างกายมนุษย์ หรือสัมผัสกับสิ่งของของผู้ตาย เป็นต้น นอกจากนี้หญิงที่กำลังมีระดู ก็ถือว่าอยู่ในช่วงมีมลทิน แต่ถ้าเป็นทางภาคใต้ของอินเดีย หญิงที่กำลังมีระดูหรือประจำเดือนนั้นจะแยกออกไปอยู่ในห้องที่ไกลออกไป และถ้าเป็นหญิงชาวมุสลิมก็จะไม่แตะต้องพระคัมภีร์อัลกุรอานเด็ดขาด และเมื่อผ่านช่วงนี้ไปแล้ว ความบริสุทธิ์จะกลับคืนมาได้ก็ด้วยการอาบน้ำชำระล้างให้เรียบร้อย

อนึ่งกลุ่มคนที่อยู่ในวรรณะสูงสุด เช่น พระฮินดูและพราหมณ์โดยปกติจะทานอาหารมังสวิรัติ (Vegetarian) ถึงแม้พราหมณ์ในแคว้นเบงกอลและในรัฐมหาราชจะทานเนื้อปลาบ้างก็ตามที แต่ส่วนใหญ่แล้วจะหลีกเลี่ยงการทานเนื้อสัตว์และสิ่งที่มีชีวิตอื่นๆ ยกเว้นวรรณะกษัตริย์ผู้ซึ่งต้องการพละกำลัง ดังนั้นจึงสมควรบริโภคเนื้อสัตว์ ดังนั้นพราหมณ์ที่เกิดจากครอบครัวพราหมณ์จะคงความบริสุทธิ์ไว้นับแต่เกิดจนตายถ้าหากว่าเขาผู้นั้นชำระล้างและแต่งตัวให้เหมาะสมทานอาหารมังสวิรัติทานอาหารที่ปรุงโดยบุคคลที่มีวรรณะไม่ต่ำมากนัก และหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับของเสียจากร่างกายของผู้อื่น

แต่ถ้าหากว่าพราหมณ์บังเอิญไปสัมผัสกับสิ่งปฏิกูลเขาก็สามารถที่จะชำระล้างด้วยการอาบน้ำ หรือเปลี่ยนเครื่องแต่งตัว แต่ถ้าไปทานเนื้อสัตว์หรือละเมิดกฎของวรรณะตนเองก็จะถือว่า เป็นมลทินมาก จึงจำเป็นจะต้องเข้าพิธีชำระล้างมลทินและจ่ายเบี้ยปรับให้กับสภาของวรรณะตน เพื่อรื้อฟื้นความบริสุทธิ์กลับมาอย่างเดิม

ดังที่กล่าวแล้วว่าคนฮินดูถือว่าอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับความตายถือว่าเป็นมลทิน ดังนั้น คนงานทำเครื่องหนังจึงถูกจัดอยู่ในชนชั้นต่ำมาก เพราะอยู่ในวรรณะของคนที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับหนังสัตว์ที่ตายแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้คนแล่เนื้อสัตว์จึงจัดอยู่ในพวกวรรณะต่ำด้วยเพราะต้องเกี่ยวข้องกับความรุนแรงและความตายนั่นเอง แต่ก็มีข้อยกเว้นสำหรับวรรณะกษัตริย์ผู้ซึ่งเป็นนักรบและต้องเกี่ยวข้องกับคนตายอยู่แล้ว เพราะถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องปกป้องบ้านเมือง

จะเห็นว่าการที่จะรักษาความบริสุทธิ์โดยการบริโภคอาหารที่เหมาะสมแล้วยังต้องคำนึงถึงวรรณะของคนที่ทำอาหารให้ทานอีกด้วย

แต่เรื่องนี้ถือว่าไม่สำคัญมากนักสำหรับคนที่นับถือศาสนาอื่น แต่สำหรับคนฮินดูแล้วถือว่าฐานะของตนจะต่ำลงถ้ารับเครื่องดื่มหรืออาหารที่ปรุงด้วยมือของคนที่มีวรรณะต่ำกว่าแต่ว่าถ้ารับจากคนที่มีวรรณะสูงกว่าถือว่าไม่เป็นไรคือไม่ทำให้ตนมัวหมองนั่นเอง

และถึงแม้ว่าคนชาติอื่นจะมองว่าความเชื่อนี้เป็นเรื่องไร้เหตุผล แต่สำหรับคนอินเดียแล้ว เรื่องนี้ยังมีปรากฏอยู่ในสังคมอินเดียปัจจุบันไม่มากก็น้อย แต่ก็มีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้นโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่มีโลกทัศน์กว้างขึ้น มีการแต่งงานข้ามวรรณะและต่างศาสนากันให้เห็นบ้างแล้ว

๗. ชนชั้นและวรรณะ (Class and Caste)

เมื่อกล่าวถึงชนชั้นและวรรณะทำให้ผู้วิจัยนึกถึงคำพูดของอาจารย์ที่สอนวิชาสังคมวิทยา[๔] (Sociology) ได้อย่างแม่นยำท่านพูดว่า "Class is decided by social status but caste is decided by birth. One can change social status but no one can change his own caste." ความหมายก็คือ "ชนชั้นกำหนดโดยฐานะทางสังคมแต่วรรณะกำหนดโดยชาติกำเนิด คนเราสามารถเปลี่ยนฐานะทางสังคมได้ แต่ไม่มีใครสามารถเปลี่ยนแปลงวรรณะของตนเองได้"

เป็นที่น่าสังเกตว่าโดยทั่วไปในประเทศต่างๆ จะมีความแตกต่างกันก็เฉพาะแต่ฐานะทางสังคมเท่านั้น แต่ในประเทศอินเดียนอกจากจะมีความแตกต่างกันทางด้านสังคมแล้วยังมีความแตกต่างกันด้านวรรณะ (Caste) อีกด้วย และระบบวรรณะนี้เกิดขึ้นในประเทศอินเดียนับแต่ครั้งโบราณกาลแล้ว ระบบวรรณะมีการเปลี่ยนแปลงไปมากพอสมควรนับตั้งแต่อินเดียได้รับเอกราชในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีการปฏิบัติในสังคมอินเดียอยู่ และถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญอินเดียจะห้ามการแบ่งแยกในเรื่องวรรณะแล้วก็ตาม แต่ระบบวรรณะก็ยังจะคงมีอยู่ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทซึ่งระบบวรรณะยังคงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนอินเดียอยู่มาก

ในประเทศอินเดียนั้นมีการแบ่งวรรณะออกนับเป็นพันวรรณะและยังมีวรรณะย่อย (subcaste) อีกมากมาย คำว่า "Caste" นี้สันนิษฐาน

---

๔. *Mrs. A. K. Khopkar, Head of Sociology Department, Fergusson College, India, (1980-84).*

ว่ามาจากภาษาโปรตุเกสว่า casta ซึ่งมีความหมายว่า “เผ่าพันธุ์” “เชื้อชาติ” หรือ “ชนิด” แต่ว่าในภาษาอินเดียจะแปลว่า varna (วรรณะ) jati (ชาติ) และ samaj (สมาจ) คำว่า “วรรณะ” นี้ ถ้าแปลเป็นภาษาไทยก็คือ สีหรือผิวนั่นเอง ส่วนมากแล้ววรรณะนี้จะเกี่ยวเนื่องกับอาชีพ เป็นต้นว่า ถ้าฐานะสูงสุดก็คือพราหมณ์ (Brahman) ถ้าเป็นฐานะระดับกลางๆ ก็คือกลุ่มเกษตรกร เช่น ช่างปั้นหม้อ ช่างตัดผม หรือช่างไม้ เป็นต้น แต่ถ้าเป็นฐานะต่ำสุดเลยก็คือ พวกช่างทำเครื่องหนัง คนฆ่าสัตว์ คนทำงานซักรีด และคนทำความสะอาดห้องน้ำห้องส้วม เป็นต้น ที่น่าแปลกใจก็คือว่าส่วนมากแล้วคนที่อยู่ในวรรณะสูงก็จะมีฐานะทางการเงินดีกว่าคนในวรรณะต่ำเสียด้วย ดังนั้นคนในวรรณะสูงจึงไม่ค่อยมีคนจนและก็เลยไม่จำเป็นจะต้องประกอบอาชีพต่ำๆ ให้เสื่อมเสียวรรณะเลย

จะเห็นว่าในคัมภีร์พระเวทซึ่งเป็นพระคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์มีอายุมากกว่า ๓,๐๐๐ ปี กล่าวถึงต้นกำเนิดของวรรณะต่างๆ ว่ามาจากอวัยวะต่างๆ ของมนุษย์คนแรกซึ่งพระพรหมสร้างมาจากดินเหนียว แต่ละกลุ่มก็มีหน้าที่ตามสังคม กล่าวคือ **พราหมณ์**หรือนักบวชสร้างมาจากปากจึงมีหน้าที่ด้านให้ความรู้และเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณแก่สังคม **กษัตริย์**นักรบและนักปกครองสร้างมาจากมือ มีหน้าที่ปกครองและปกป้องคนอื่น **แพศย์** คือเจ้าของที่ดินและพ่อค้ามาจากต้นขาได้รับมอบหมายให้ดูแลด้านพาณิชยกรรม และเกษตรกรรม ส่วน**ศูทร**คือชาวไร่ชาวนาและคนรับใช้มาจากเท้า จึงมีหน้าที่ทำงานด้านแรงงาน

ต่อมาเกิดมีกลุ่มที่ห้าขึ้นเรียกว่า “Untouchable” แปลว่า “พวกจัณฑาลหรือพวกที่ห้ามสัมผัส” ซึ่งก็จะมีหน้าที่ทำงานที่ต่ำมากๆ และเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับของเน่าเสียจากร่างกายและของสกปรก แต่ว่านับ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ คำว่า “Untouchable” ได้ถูกแทนที่ด้วยคำว่า “Scheduled Caste”* ซึ่งก็หมายถึงลำดับในบัญชีรายชื่อหรือตารางของรัฐบาล แต่ว่าก็นิยมเรียกว่า **“หริจัน”** ซึ่งแปลว่า **“คนของพระเป็นเจ้า”** หรือ “Children of God” ตามมหาตมา คานธี ด้วยซึ่งท่านเป็นผู้บัญญัติคำนี้ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ คนกลุ่มนี้ได้รับแรงกระตุ้นทางด้านการเมืองจึงเปลี่ยนไปเรียกตนเองในภาษาฮินดี (Hindi) ว่า “Dalit” “ดาลิต” ซึ่งหมายความว่า “ผู้ที่ถูกกดขี่หรือถูกเอารัดเอาเปรียบ” และจากการสำรวจสำมะโนประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ปรากฏว่ามีกลุ่มชนที่เรียกว่า Scheduled Caste นี้ในประเทศอินเดียถึง ๑๓๘ ล้านคน หรือประมาณร้อยละ ๑๖ ของประชากรทั้งประเทศ

กล่าวกันว่าวรรณะ ๔ เหล่าเกิดขึ้นตั้งแต่ยุคสมัยของสังคมอารยันโบราณทางตอนเหนือของประเทศอินเดียแต่เดิมระบบวรรณะไม่ได้เข้มงวดอย่างปัจจุบันนี้ แต่ต่อมาได้พัฒนามาเป็นการเข้มงวดขึ้นและสลับซับซ้อนสืบทอดมาจนถึงศตวรรษนี้ นอกจากนี้แล้วในแต่ละวรรณะยังแบ่งย่อยออกไปอีก เป็นต้นว่าในวรรณะพราหมณ์ ก็อาจจะเป็นพราหมณ์ที่อยู่ในวรรณะจิโจติยะ (Jijotiya) หรือ สมาธะ (Smartha) ก็ได้ และภายในสองวรรณะนี้เองก็อาจจะมีแบ่งย่อยออกไปอีก (subcaste)

สมาชิกของแต่ละวรรณะต่างก็กระจัดกระจายอยู่ทั่วภูมิภาค และจะมีตัวแทนของตนอยู่ในทุกชุมชน แต่ละกลุ่มย่อยจะมีชื่อเรียกว่า “เผ่า” หรือ “Tribe” และเรียกอย่างเป็นทางการว่า “Scheduled Tribe” บางเผ่าก็อยู่แยกจากกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางตะวันออกเฉียงเหนือ

---

* *เนื่องจากประเทศอินเดียใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการด้วยจึงต้องมีภาษาอังกฤษกำกับไว้ด้วย เพราะคนอินเดียใช้ภาษาถิ่นสลับกับภาษาอังกฤษเสมอ*

ของประเทศอินเดียและตามป่าเขา เป็นต้น ซึ่งมีลักษณะแบ่งออกเป็นเผ่าพันธุ์มากกว่าที่จะเป็นวรรณะ (Caste) แต่ว่าบางเผ่าก็มีการแบ่งออกเป็นวรรณะย่อย (subcaste) อีกก็มี และในพื้นที่ใดก็ตาม ที่มีคนเผ่าอาศัยอยู่ร่วมกับกลุ่มชนอื่นๆ ที่ไม่ใช่ชนเผ่า กลุ่มชนเผ่านี้ก็จะมีวรรณะแตกต่างออกไปและถือว่าต่ำสุดในทั้งหมดระดับชั้น

อนึ่งความไม่เสมอภาคกันในหมู่วรรณะต่างๆ นั้นเห็นได้จากความเชื่อเรื่องมลทินและความบริสุทธิ์ ดังนั้นในหมู่บ้านหนึ่งๆ จะสังเกตเห็นการแบ่งลำดับชั้นได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงการเลี้ยงอาหารตอนมีงานแต่งหรืองานศพ เป็นต้นว่าถ้างานนั้นมีการเชิญคนทั้งหมู่บ้าน ไปร่วมงานจัดขึ้นโดยคนในวรรณะสูง อาหารที่นำมาเลี้ยงก็จะต้องปรุงโดยคนในวรรณะที่ต้องไม่ต่ำมาก เพราะถ้าต่ำมากพวกพราหมณ์ที่เชิญมาก็จะทานไม่ได้ ผู้ที่มาทานอาหารก็จะได้รับการเชิญให้นั่งเป็นแถวหันหน้าชนกันกับคนในวรรณะเดียวกัน และมีระยะห่างพอสมควร เรียงเป็นแถวไล่จากวรรณะสูงเป็นต้นมา แต่ถ้าเป็นพวกที่อยู่ในกลุ่มวรรณะที่เรียกตนเองว่า “ดาลิต (Dalit)” ก็จะนั่งไกลออกไปจากคนอื่นๆ หรืออาจจะให้อยู่นอกแถวก็ได้ ไกลออกไปพวกคนในวรรณะต่ำสุดก็จะรอรับอาหารที่เหลือที่เขาโยนมาให้ คนฮินดูเชื่อว่าการทานอาหารที่เปื้อนปนกับน้ำลายของคนที่ไม่ใช่ครอบครัวเดียวกัน เป็นมลทินอย่างมาก คนต่างวรรณะกันจึงหลีกเลี่ยงกัน คนในวรรณะสูงจะไม่มาร่วมงานของคนที่มีวรรณะต่ำมาก

และก็ไม่ทราบว่าเป็นเพราะความเชื่อเรื่องการปนเปื้อนจากการสัมผัสของน้ำลายนี้หรือเปล่า จึงทำให้คนอินเดียดื่มน้ำโดยไม่ให้ริมฝีปากชนภาชนะซึ่งอาจจะเป็นแก้วหรือภาชนะที่ทำด้วยแสตนเลสก็ตาม ผู้วิจัยเคยถามคนอินเดียหลายคนเขาก็บอกว่าอาจจะใช่แต่ไม่แน่ใจ บางคนก็ว่า

คนอังกฤษเขารังเกียจคนอินเดียเลยฝึกให้คนอินเดียดื่มน้ำแบบนั้น และอาจจะเป็นเพราะการทำแบบนี้กันบ่อยๆ เข้า เขาก็เลยทำภาชนะที่มีขอบเสียเลย ซึ่งก็แน่ละเมื่อมีขอบก็จะดื่มให้ริมฝีปากติดไม่ได้ ต้องยกสูงๆ แล้วก็ค่อยๆ เทลงปากให้ตรง ต้องเล็งให้ตรงมิฉะนั้นจะเข้าจมูกได้ ยิ่งไปกว่านั้นในบางรัฐเขาทำภาชนะที่ทานเพียงครั้งเดียวแล้วทิ้งเลยก็มี โดยเฉพาะถ้วยชาหรือกาแฟ เป็นต้น

ในกลุ่มคนมุสลิมเองถึงแม้ว่าจะมีการแบ่งระดับชั้นแตกต่างกันแต่ว่าก็ถือว่าทุกคนเป็นพี่น้องกัน ดังนั้นเวลาคนมุสลิมเลี้ยงอาหารกันก็จะมีผ้าปูบนพื้นที่สะอาดหรือบนโต๊ะก็ได้ แล้วคนมุสลิมไม่ว่าจะรวยหรือจนก็จะทานอาหารจากจานที่วางไว้บนผ้าผืนเดียวกัน แต่ว่าคนมุสลิมที่ต้องการเลี้ยงอาหารคนฮินดูก็จะต้องจัดสถานที่ไว้ต่างหากสำหรับคนวรรณะสูง พร้อมทั้งอาหารที่ปรุงโดยคนในวรรณะไม่ต่ำมากนักและอาหารกับสถานที่ต้องสะอาด

กล่าวกันว่าคนที่อยู่ในวรรณะสูงนั้นบางครั้งก็เรียกว่า “วรรณะสะอาด” ส่วนคนที่อยู่ต่ำกว่านี้ ที่เรียกว่า “ดาลิต (Dalit)” จะถือว่าอยู่ใน “วรรณะที่ไม่สะอาด” และใน ๓ วรรณะข้างต้นคือพวก “ทวิช” หรือ “พวกที่เกิดสองหน (Twice-born)” ซึ่งจะต้องเข้าพิธี “เข้าอาศรม” หรืออุปไนนะที่กล่าวมาแล้วนั้น

คนฮินดูผู้เคร่งครัดในศาสนาเชื่อว่าในแต่ละวรรณะต่างก็มีกฎควบคุมความประพฤติของตนอยู่แล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้การปฏิบัติตนของคนในแต่ละวรรณะจึงแตกต่างกัน เป็นต้นว่าคนที่อยู่ในวรรณะพราหมณ์จะไม่นิยมความรุนแรงและเคร่งศาสนา ทานผักและไม่ดื่มของมึนเมา ส่วนกษัตริย์ก็จะต้องแข็งแรงเป็นนักรบและนักปกครอง จะมีรสนิยมด้านความก้าวร้าว ทานเนื้อและดื่มของมึนเมา ในขณะที่แพศย์ก็จะอยู่ใน

รูปแบบของนักธุรกิจผู้ช่ำชอง สอดคล้องกับอาชีพด้านพาณิชย์ ส่วนศูทรก็จะมีความอดทนต่ออาชีพของตน แต่ซ้ำร้ายยิ่งกว่าใครก็คือคนที่อยู่ในกลุ่ม “ดาลิต (Dalit)” โดยเฉพาะคนกวาดถนนจะถูกมองว่ามีชีวิตความเป็นอยู่แบบหยาบช้าสามานย์

อนึ่งพรหมจารีของสตรีก็ถือว่าเกี่ยวข้องกับวรรณะด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้สตรีที่อยู่ในวรรณะสูง ก็จะต้องควบคุมพฤติกรรมทางเพศมากกว่าวรรณะอื่นๆ สำหรับวรรณะพราหมณ์แล้ว เจ้าสาวจะต้องบริสุทธิ์ซื่อสัตย์ต่อสามีจะต้องครองชีวิตโสดหลังจากสามีตายไปแล้ว ตรงกันข้ามกับหญิงในวรรณะต่ำสุด จะเป็นหญิงบริสุทธิ์หรือไม่ก็สามารถแต่งงานได้ ถึงจะนอกใจสามีก็ไม่ถือว่าผิดร้ายแรง นอกจากนี้ถ้าเป็นหญิงหม้ายหรือหย่าร้างก็ส่งเสริมให้แต่งงานใหม่ สำหรับคนในวรรณะสูงแล้ว เขาถือว่าการควบคุมทางเพศของสตรีเป็นการรักษาความบริสุทธิ์ของเผ่าพันธุ์ซึ่งจะช่วยดำรงไว้ซึ่งสถานภาพชั้นสูง แม้แต่คนมุสลิมเองก็ยังถือว่าฐานะอันสูงส่งก็เกี่ยวเนื่องกับพรหมจารีของสตรีด้วยเช่นกัน

ภายในวรรณะนี้ก็จะมีการรักษากฎระเบียบไว้ ผู้ที่ล่วงละเมิดก็จะถูกตัดสินโดยสภาวรรณะ ซึ่งจะมีการประชุมกันเป็นครั้งเป็นคราวเพื่อตัดสินคดีความอันเกี่ยวเนื่องกับวรรณะ โดยปกติสภานี้ก็จะประกอบด้วยผู้สูงอายุหรืออาวุโสและส่วนมากก็จะเป็นผู้ชายเสียส่วนใหญ่ การลงโทษก็มีตั้งแต่การปรับหรือขับออกจากวรรณะ ซึ่งก็จะเป็นการชั่วคราวหรือถาวรก็ได้ แต่ก็มีน้อยรายที่จะถูกคว่ำบาตร กล่าวคือห้ามการคบค้าสมาคมเนื่องมาจากละเมิดกฎของวรรณะอย่างร้ายแรง เป็นต้นว่า แต่งงานหรือได้เสียกับคนที่มีวรรณะต่ำกว่าตนเอง ถ้าเป็นกรณีนี้ก็จะถูกทำโทษโดยการลดชั้นวรรณะให้ต่ำลงเสียมากกว่า

เป็นที่ทราบกันในแต่ละวรรณะว่าอาชีพใดบ้างที่เหมาะสมกับวรรณะของตน คือรู้กันเองว่า วรรณะของตนควรจะทำอาชีพอะไร แล้วก็ถ่ายทอดกันมาจากครอบครัวสู่รุ่นลูกรุ่นหลานต่อๆ กันไป เรื่อยๆ ความเชื่อเรื่องวรรณะนี้ยังเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อเรื่องการเกิดใหม่ซึ่งกรรม (Karma) จะตัดสินว่าแต่ละคนกระทำกรรมอะไรไว้บ้าง ทั้งในชาตินี้และชาติที่แล้ว หลังจากตายก็จะถูกตัดสินโดยผู้มีอำนาจ เมื่อเกิดใหม่ใครเหมาะสมที่จะอยู่ในวรรณะใดก็ขึ้นอยู่กับผลกรรมของตนเป็นประการสำคัญ

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมานั้น พวกดาลิต (Dalit) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางภาคใต้ของอินเดีย จะต้องป่าวประกาศให้คนวรรณะสูงรู้ล่วงหน้าว่าตนจะไปที่ใด เพื่อที่เขาจะได้หลีกเลี่ยงไม่ให้เงาของตน ไปถูกเงาของคนวรรณะต่ำทับได้ และเพื่อเตือนให้คนในวรรณะสูงอยู่ห่างได้ คนในวรรณะต่ำสุดจึงต้องสั่นกระดิ่งเตือนว่าสิ่งที่เป็นมลทินกำลังใกล้เข้ามาแล้ว ส่วนมากแล้วในประเทศอินเดีย นั้นจะห้ามพวกดาลิตไม่ให้เข้าไปในวัด ห้ามใช้น้ำจากบ่อที่คนในวรรณะสะอาดหรือบริสุทธิ์เขาใช้กัน หรือแม้แต่การเข้าเรียนร่วมกับคนในวรรณะสูงก็ถูกห้ามด้วย นอกจากนี้ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมานั้นยังห้ามไม่ให้อ่านหรือแม้แต่ได้ยินพระคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ด้วยซ้ำไป

การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามเช่นนี้ถูกประกาศเป็นกฎหมายห้ามในช่วงที่อังกฤษปกครอง และถูกประท้วงในช่วงก่อนได้รับเอกราช โดยกลุ่มเรียกร้องการปฏิรูปนำโดยมหาตมา คานธี (Mahatma Gandhi) และดร. บี. อาร์. อัมเบ็ดการ์ (Bhimrao Ramji Ambedkar) ผู้ซึ่งเป็นผู้นำ ของคนในกลุ่มดาลิตและในช่วงหลังหันไปนับถือศาสนาพุทธ ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น กลุ่มดาลิตเรียกร้องสิทธิที่จะได้เข้าวัดฮินดูและใช้น้ำ

จากบ่อของหมู่บ้านและหลังจากได้รับเอกราช ดร. อัมเบ็ดการ์ ได้รับมอบหมายให้ร่างรัฐธรรมนูญอินเดีย จึงมีโอกาสออกบทบัญญัติห้ามการแบ่งแยกวรรณะได้หลายข้อ แม้กระนั้นการปฏิบัติต่อพวกดาลิตก็มีปรากฏให้เห็นอยู่ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในชนบทปัจจุบันนี้

กล่าวกันว่าในสมัยใหม่นี้หรือแม้แต่ในอดีตเป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่าใครบ้างปลอมเป็นคนในวรรณะสูง เพราะอาจจะมีการหลอกลวงเรื่องวรรณะกันได้ แต่ว่าการอ้างลอยๆ นี้ก็จะมีผลอยู่ได้เพียงระยะหนึ่งเท่านั้น โดยเฉพาะในที่คนไม่มีใครรู้จัก แต่จะไม่มีใครทานอาหารด้วยหรือแต่งงานด้วยจนกระทั่งจะมีการพิสูจน์และรับรองจากทางฝ่ายญาติเสียก่อนเท่านั้น

จะเห็นว่าความเชื่อเรื่องวรรณะนี้ค่อนข้างจะเหนียวแน่นมากในประเทศอินเดีย การเปลี่ยนแปลงวรรณะจึงทำไม่ได้ แต่ถ้ามีฐานะทางเศรษฐกิจดีหรือการศึกษาดีก็ช่วยให้สถานภาพทางสังคมดีขึ้นมากทีเดียว นอกจากนี้จึงมีคนในวรรณะต่ำไม่ทานเนื้อสัตว์เพื่อขยับภาพพจน์ของตนเองให้ดีขึ้นก็มีเหมือนกัน

ความสัมพันธ์ข้ามวรรณะ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีการแบ่งแยกวรรณะกันแต่ก็ยังมีความสัมพันธ์ข้ามวรรณะอยู่ ซึ่งส่วนมากก็จะอยู่ในรูปของการอุปถัมภ์กันเสียมากกว่า และส่วนใหญ่ก็จะเป็นนายทุนที่ดิน หรือคน ในวรรณะกษัตริย์ ซึ่งจะมีคนรับใช้มาจากวรรณะต่างๆ ซึ่งก็จะสืบเชื้อสายต่อๆ กันมา จึงจะเห็นว่า คนซักรีด ช่างตัดผม ช่างทำรองเท้า หรือช่างหม้อก็จะให้บริการแก่ผู้ที่ให้การอุปถัมภ์ค้ำชูตน ซึ่งค่าตอบแทนที่ได้รับก็อาจจะเป็นข้าวสาร เสื้อผ้าหรือเงินทอง เป็นต้น พร้อมกันนี้ก็จะได้รับการปกป้องอีกด้วย

แต่หลายคนก็มีความเห็นว่าระบบวรรณะ (Caste System) นี้เป็นระบบของการแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มคนในวรรณะต่ำ ในหลายภาคของอินเดียจะเห็นว่าที่ดินส่วนใหญ่ เป็นของคนในวรรณะสูง และมีการเอารัดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นอยู่บ่อยๆ เมื่อมีการประท้วงเกิดขึ้นก็มีการทำร้ายร่างกายกันก็มี

เป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้ระบบวรรณะจะสร้างปัญหาขึ้นในสังคมอินเดียอย่างมากมาย แต่ระบบวรรณะก็ยังคงดำเนินอยู่ได้จนกระทั่งถึงทุกวันนี้ แต่ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปมากพอสมควร เพราะรัฐธรรมนูญอินเดียได้ให้สิทธิเบื้องต้นแก่คนอินเดียทุกคน รวมทั้งสิทธิของความเสมอภาคเท่าเทียมกันและห้ามการถือปฏิบัติเรื่องห้ามสัมผัส (Untouchability) รวมทั้งการแบ่งแยกวรรณะ เผ่าพันธุ์และเพศหรือศาสนา เมื่อตอนผู้วิจัยอาศัยอยู่ในอินเดียจะสังเกตเห็นป้ายประกาศติดตามที่สาธารณะที่เป็นภาษาท้องถิ่นและภาษาอังกฤษว่า “The practice of untouchability is a crime against God and man.” ซึ่งก็แปลง่ายๆ ว่า “การถือปฏิบัติเรื่องการห้ามสัมผัสเป็นอาชญากรรม ฝืนคำสอนของพระเจ้าและความรู้สึกของมนุษย์” ประชาชนอินเดียทุกคนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและนำไปสู่การแข่งขันกันอย่างดุเดือด โดยมีการชักจูงสมาชิกต่างวรรณะเข้าเป็นพวกด้วยก็มี ซึ่งก็ทำให้ระบบวรรณะซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

เมื่ออินเดียได้รับเอกราชแล้วก็ได้มีการแก้ปัญหาที่พวกดาลิตต้องเผชิญโดยได้รับสิทธิป้องกันและกลุ่มที่เรียกว่า Scheduled Caste ก็ได้รับสิทธิ์ในการเข้าลงสมัครเลือกตั้ง มีตำแหน่งงานทั้งในส่วนของรัฐบาลกลางและรัฐบาลประจำรัฐให้ได้ทำและได้รับสิทธิพิเศษในการได้รับการศึกษาอีกด้วย รัฐธรรมนูญอินเดียกำหนดไว้ว่า หนึ่งในเจ็ดของที่นั่งในสภา

นิติบัญญัติของรัฐและแห่งชาติ จะต้องสำรองไว้ให้สมาชิกของ Scheduled Caste เพื่อให้มั่นใจได้ว่าชนกลุ่มนี้จะได้มีเสียงในคณะรัฐบาลด้วย

สำหรับเรื่องการศึกษานั้น นักเรียนนักศึกษาที่เป็นชนกลุ่มดาลิต (Dalit) ก็ได้รับประโยชน์จากการให้ทุนเรียนฟรี จึงทำให้จำนวนผู้รู้หนังสือในกลุ่มชนที่ถูกเรียกว่า Dalit หรือ Scheduled Caste เพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว คือร้อยละ ๑๐.๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นร้อยละ ๒๑.๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ นี่คือตัวเลขที่เห็นได้อย่างชัดเจนและถึงแม้ว่าจะไม่รวดเร็วนักแต่ก็เป็นผลให้กลุ่มคนในวรรณะต่ำนี้ได้ทำงานในตำแหน่งที่อยู่ในสำนักงาน (white-collar) มากขึ้น พร้อมกันนี้มีการตื่นตัวเรื่องสิทธิและความเสมอภาคมากขึ้นอีกด้วย

แต่ก็มีการคัดค้านจากกลุ่มคนในวรรณะต่ำอื่นๆ ว่าเป็นการแบ่งแยกและเอื้ออำนวยประโยชน์ ต่อพวกดาลิตมากเกินไป ซึ่งกลุ่มชนที่เรียกว่าดาลิตนี้มีประมาณร้อยละ ๑๖ ของประชากรอินเดียทั้งประเทศ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีความพยายามที่จะอำนวยประโยชน์ในลักษณะนี้แก่กลุ่มชนที่เรียกว่า “กลุ่มชนชั้นล้าหลัง” หรือที่เรียกเป็นทางการในภาษาอังกฤษว่า “Backward Class” ซึ่งประมาณว่า มีทั้งหมดถึงร้อยละ ๕๒ ของประชากรทั้งประเทศแต่ก็มีเสียงคัดค้านจากคนในวรรณะสูง ซึ่งตกงานกันมากว่าไม่เป็นธรรมกับพวกตนซึ่งมีความเหมาะสมในตำแหน่งหน้าที่การงานมากกว่าชนชั้นต่ำที่ได้สิทธิพิเศษเข้ามาทำงาน

จากความขัดแย้งกับคนในวรรณะสูงหลายเรื่องต่อมาผู้นำของกลุ่ม Dalit คือ ดร. บี. อาร์. อัมเบ็ดการ์ (Dr. B. R. Ambedkar) ที่เคยเอ่ยถึงแล้วนั้นนำกลุ่มคนในวรรณะของตนนับจำนวนล้านๆ คน หันไปนับถือศาสนาพุทธและในช่วงหลายปีที่ผ่านมานี้มีกลุ่มคนในวรรณะ Dalit นี้หลายคน หันไปนับถือศาสนาคริสต์ก็มีซึ่งก็เป็นการยกฐานะทางสังคม

เศรษฐกิจให้ดีขึ้น แต่ถึงกระนั้นชาวคริสต์ที่มาจากวรรณะนี้ก็ยังคงถูกย่ำยีจากคนในศาสนาคริสต์ด้วยกันที่มีพื้นฐานมาจากคนวรรณะสูงอยู่นั่นเอง

และถึงแม้ว่าจะมีการเคลื่อนไหวอย่างไรก็แล้วแต่ปรากฏว่าร้อยละ ๙๐ ของคนในกลุ่ม Dalit ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ยังคงใช้ชีวิตอยู่ในชนบทและประมาณร้อยละ ๕๐ เป็นคนงานรับจ้างผู้อื่นเพราะไร้ที่ทำกินและถึงแม้รัฐบาลจะพยายามจัดสรรที่ทำกินให้โดยการเพิ่มภาษีสำหรับที่ดินว่างเปล่าแต่ก็ไม่สำเร็จ ยิ่งปัจจุบันนี้มีการนำเครื่องจักรมาใช้แทนแรงคนมากขึ้นจึงเป็นเหตุให้เกิดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้นและด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่การแข่งขันในทุกๆ ด้านในสังคมอินเดียมากขึ้น ทุกคนต่างก็มุ่งความเป็นเลิศในด้านต่างๆ ที่ตนปรารถนา

อย่างไรก็ตามผลของการเจริญเติบโตของสังคมเมือง (Urbanization) ซึ่งประมาณว่าร้อยละ ๒๖ ของประชากรอินเดียขณะนี้อาศัยอยู่ในเมืองก็ส่งผลกระทบต่อระบบวรรณะให้ผ่อนปรนลง แม้แต่ในชนบทก็เริ่มมีการผ่อนปรนไปมากแล้ว เพราะสภาพสังคมเมืองที่แออัดยัดเยียด การถือเรื่องความบริสุทธิ์และมลทินจึงถูกทอดทิ้งไป ชื่อนามสกุลของคนวรรณะต่ำก็ถูกเปลี่ยนไปและตำแหน่งหน้าที่การงานในองค์กรต่างๆ ก็เปิดกว้างมากขึ้น โดยถือความสามารถเป็นเกณฑ์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับชั้นวรรณะอีกต่อไป แม้แต่คนในวรรณะสูงเองก็ดึงคนในวรรณะต่ำเข้ามาเป็นพวกพ้องหรือกลุ่มการเมือง ข้อมูลข่าวสารแบบไร้พรมแดนทำให้คนมีวิสัยทัศน์กว้างไกลขึ้นและใจกว้างมากขึ้น การศึกษาและการได้รับเลือกให้เข้าไปทำหน้าที่ทางการเมืองทำให้คนในกลุ่ม Dalit จำนวนมากมีฐานะทางสังคมดีขึ้น แต่ในภาพรวมแล้วก็ยังมีถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่ จึงทำให้มีความเคลื่อนไหวของชนกลุ่มนี้อยู่เสมอ แต่ก็สรุปได้ว่ากาลเวลาและความเจริญจะมีผลให้ระบบวรรณะมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นตามลำดับ ถึงแม้ว่าจะต้องใช้เวลานานสักหน่อยก็ตามที

ชนชั้น (Class)

เมื่อพูดถึงเรื่องวรรณะแล้วก็จะต้องพูดถึงชนชั้นในสังคมอินเดียด้วยเช่นกัน จากการสำรวจของทางการอินเดียพบว่า ประชากรร้อยละ ๗๔ ของประเทศอาศัยอยู่ในหมู่บ้านในชนบทและผลการศึกษาของนักมานุษยวิทยาที่มีชื่อว่า Miriam Sharma ก็แสดงให้เห็นอีกว่า *"ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินผืนใหญ่และจ้างคนงานส่วนใหญ่เป็นคนในวรรณะสูง ในขณะที่คนงานในไร่นาส่วนมากมาจากวรรณะต่ำสุด กล่าวคือ พวก Untouchable Caste และเธอก็ยังพบอีกว่าผู้ที่ว่าจ้างคนทำงานบ้านส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนในวรรณะแพศย์ชั้นกลาง"* และถึงแม้ว่าความรู้สึกในเรื่องวรรณะยังคงมีอยู่ แต่ก็มีทางเป็นไปได้ว่าการรวมตัวกันทางด้านชนชั้นจากคนต่างวรรณะก็เริ่มจะมีมากขึ้นไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางเมืองหรือเศรษฐกิจก็แล้วแต่

ในขณะเดียวกันในเมืองเองก็มีกลุ่มคนบางกลุ่มที่มีผลประโยชน์มหาศาลจากการที่ไม่นำเอาเรื่องวรรณะมาเป็นเครื่องขวางกั้น และชี้ให้เห็นถึงการรวมชั้นหรือ class กันมากขึ้น กลุ่มคนเหล่านี้ ก็คือนักอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการทางธุรกิจผู้ซึ่งประสบความสำเร็จในการกระตุ้นให้รัฐบาลมีจุดยืนทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลัก นอกจากนี้ข้าราชการบริหารบ้านเมืองก็ควรจะมาจากการศึกษาสูงไม่ใช่มาจากชนชั้นสูง เป็นต้น

จากการที่ประเทศอินเดียมีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วจึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพื้นฐานและผลักดันประเทศไปในทิศทางการเมืองและเศรษฐกิจตามต้องการและการเปลี่ยนแปลงนี้ก็มาจากกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า "ชนชั้นกลางใหม่" หรือ "The New Middle Class" กลุ่มชนเหล่านี้ก้าวตามกระแสโลกและกล้า

แสดงออก ซึ่งก็ประกอบไปด้วยคนจากหลายสาขาอาชีพ เช่น เกษตรกร ผู้มั่งคั่ง คนทำงานในสำนักงาน นักธุรกิจ และเหล่าทหาร เป็นต้น คนกลุ่มนี้มีความขยันขันแข็งและมุมานะเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ พวกเขาจะมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทุกอย่างในที่พักอาศัยมีรายได้และส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันที่มีอันดับและหลายคนมีญาติอาศัยอยู่ในประเทศที่เจริญแล้ว

กลุ่มชนชั้นกลางนี้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและถึงแม้ว่าจะไม่มีเกณฑ์ในการแยกแยะว่า คนในกลุ่มนี้คือใครบ้าง แต่ก็มีผู้สำรวจว่าชนชั้นกลางใหม่นี้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มีประมาณ ๑๕๐ ถึง ๑๗๐ ล้านคนหรือประมาณร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ และมีผู้แย้งว่าตัวเลขน่าจะสูงกว่านี้ เพราะจำนวนชนชั้นกลางได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาก โดยประมาณว่าในช่วงปี ๒๐๐๐ เป็นต้นไปจะมี ชนชั้นกลางมากกว่า ๓๐๐ ล้านคน และจากตัวเลขที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นี้ ส่งผลให้อินเดียมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ซึ่งเป็นหน้าเป็นตาของประเทศอยู่ในขณะนี้

๘. เทศกาลต่างๆ (Festival)

ดังที่เกริ่นไว้ในตอนต้นว่า ประเทศอินเดียนั้นมีเทพเจ้า นักบุญ ศาสดาพยากรณ์ และคุรุ นับพันอยู่ในศาสนาสำคัญทั้งหกของอินเดีย เทศกาลจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้คนไปอย่างเลี่ยงไม่ได้ [๕] มีผู้ประมาณไว้ว่าในศาสนาฮินดูนี้มีทั้งพระผู้เป็นเจ้า (God) และพระแม่เจ้า (Goddess) รวมแล้วประมาณ ๓๓๐ ล้านองค์ (น.ส.พ. บางกอกโพสต์ ฉบับวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๕ บทความเรื่อง Religion online) เทศกาลส่วนใหญ่มีรากเหง้ามาจากศาสนาฮินดู ประวัติอันยาวนานบวกกับตำนานและลัทธิแยกย่อยอันหลากหลายได้ก่อให้เกิดความหมายและความเกี่ยวพันกับ โอกาสสำคัญๆ ในศาสนาฮินดูขึ้นมากมาย [๖]

เป็นที่น่าสังเกตว่าเทศกาลฮินดูท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการกราบไหว้พระผู้เป็นเจ้า ในบริเวณใกล้เคียงหรือในหมู่บ้านทั่วทั้งประเทศอินเดีย อย่างน้อยในหนึ่งปีจะมีการนำเอารูปจำลองพระผู้เป็นเจ้าออกมาจากที่บูชา เพื่อแห่แหนไปรอบๆ บริเวณเคหสถาน โดยวางรูปจำลองพระผู้เป็นเจ้าไว้บนแคร่ ซึ่งอาจจะมีคนหามหรือไม่ก็วางไว้บนรถลากมีล้อขนาดใหญ่ที่ต้องใช้คนลากจูง ซึ่งรูปจำลองนี้ก็อาจจะทำจากหินหรือไม้ให้ดูคล้ายมีชีวิตจริง รูปจำลองอาจจะสวมใส่เครื่องทรงแพงๆ และมีพวงมาลัยดอกไม้คล้องรอบคอหรือทั่วทั้งหิ้งบูชา รูปจำลองพระผู้เป็นเจ้านี้ก็ถูกแห่ไปตามหมู่บ้าน หรือตามถนนในเมือง และที่บริเวณวัดสำคัญๆ แม้แต่ช้างก็ยังมีการประดับประดาสวยงาม ในขณะที่ขบวนแห่ผ่านไปฝูงชนที่เข้ามากราบไหว้บูชาก็จะสวดมนต์และตั้งอธิษฐานขอพร

---

๕. หน้าต่างสู่โลกกว้าง, อินเดีย, ๒๕๔๘, หน้า ๑๐๓.

๖. เพิ่งอ้าง.

จากพระผู้เป็นเจ้า ในขณะที่ประชาชนต่างก็เฝ้ามองและเข้าร่วมในพิธีนี้ด้วย ในหลายพื้นที่การทำพิธีเฉลิมฉลองจะดำเนินไปเป็นเวลาหลายวันและในเทศกาลนั้นก็อาจจะมีการแสดงเลียนแบบเทพเจ้าต่อสู้และเอาชนะพวกมาร นอกจากนี้ยังมีพิธีอาบน้ำและแสดงรูปจำลองของพระผู้เป็นเจ้าในทางภาคใต้ของอินเดียจะมีการลากจูงราชรถซึ่งมีรูปจำลองของพระผู้เป็นเจ้าประดิษฐานอยู่บนนั้น

ในประเทศอินเดียนั้นมีเทศกาลที่เกี่ยวกับศาสนาฮินดูหลายอย่างที่ทางรัฐบาลประกาศให้เป็นวันหยุด (Public Holidays) หลังจากหมดมรสุมตะวันตกเฉียงใต้แล้วก็จะมีเทศกาลใหญ่ๆ อยู่ ๒ เทศกาล และเทศกาลแรกก็คือ **เทศกาลดัสเซรา (Dussehra)** อยู่ในช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม เทศกาลนี้จัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นการระลึกถึงชัยชนะของพระรามเหนือราวณะหรือทศกัณฐ์และช่วยเหลือนางสีดาออกมาได้ ในวันที่ ๙ ของเทศกาลนี้จะมีการใช้ผงไม้จันทน์เปียก ซึ่งถือว่าเป็นอาวุธของชีวิต ทางธุรกิจพวกเขาจึงใช้ทาทุกสิ่งทุกอย่างจากคันไถไปจนถึงเครื่องคอมพิวเตอร์ และในวันสุดท้ายของเทศกาลดัสเซรานี้ถ้าเป็นทางตอนเหนือของอินเดียก็จะมีการเฉลิมฉลองด้วยการจุดไฟเผาหุ่นทศกัณฑ์ และอีกหลายสัปดาห์ต่อมาก็จะมีเทศกาลสำคัญอีกเทศกาลหนึ่งคือ **เทศกาลดิวาลี หรือ ทีปวาลี (Diwali/Dipavali)** หรือจะเรียกว่า **“เทศกาลแห่งแสงสว่าง (The Festival of Lights)”** ก็ได้ เพราะเป็นเทศกาลที่เกี่ยวกับแสงสว่างนั่นเอง เทศกาลดิวาลีจะเป็นวันหยุดเพียงวันเดียวแต่ก็มีการฉลองกันนานเป็นอาทิตย์ เทศกาลนี้เกี่ยวข้องกับการฉลองชัยชนะของพระกฤษณะเหนืออสูร แต่ว่าสำหรับคนส่วนใหญ่แล้วยังจัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงโอกาสที่พระรามเสด็จกลับบ้านเมืองหลังจากที่อยู่ป่าครบ ๑๔ ปีตาม

พระบัญชาของพระบิดา ผู้คนจะจุดประทีปหรือโคมไฟเพื่อเป็นแสงสว่างนำทางให้พระราม นอกจากนี้แล้วเทศกาลนี้ก็ยังเป็นการระลึกถึงพระนางลักษมี (โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เมือง มุมไบ) และเจ้าแม่กาลี (ของคนเมืองโกลกะตา หรือกัลกัตตาเก่า) กล่าวกันว่าพระนางลักษมีเป็นเทพีแห่งความมั่งคั่งร่ำรวย ตามธรรมเนียมแล้ว เป็นวันเริ่มต้นบัญชีใหม่ของบริษัทและห้างร้านด้วย บางครั้งจะเรียกว่า “เทศกาลขนมหวาน (The Festival of Sweets)” ก็ได้เพราะมีการแจกขนมหวาน ในหมู่ญาติ คนรู้จักหรือเพื่อนฝูงด้วย ผู้วิจัยคิดว่าเทศกาลนี้ทำให้ประเทศอินเดียดูสวยงามและมีชีวิตชีวามากที่สุด เป็นช่วงใกล้ปีใหม่ อากาศเย็นสบายน่าเที่ยวมากในช่วงนี้

เทศกาลที่เกี่ยวข้องกับศาสนาฮินดูอีกเทศกาลหนึ่งก็คือ **เทศกาลมหาศิวาราตรี (Mahashi-varatri)** หรือจะเรียกว่า “ค่ำคืนที่สำคัญของพระศิวะ” (The Great Night of Shiva)” จัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองการร่ายรำเพื่อสร้างโลกของพระศิวะและการอภิเษกกับพระปารวตี ต่อมาในช่วงเดือนสิงหาคม - กันยายนก็จะมีเทศกาลที่ยิ่งใหญ่อีกเทศกาลหนึ่งเช่นกัน นั่นก็คือ **เทศกาลคเณศจตุรถี (Ganesh Chaturthi)** จัดขึ้นทั่วอินเดีย ยิ่งใหญ่เป็นพิเศษในรัฐมหาราชตระหรือเรียกง่ายๆ ว่า รัฐมหาราษฎร (Maharashtra) ในช่วงนี้ครอบครัวและบริษัทห้างร้านจะเตรียมการเฉลิมฉลองด้วยการซื้อรูปปั้นที่สวยงามของพระคเณศและกราบไหว้บูชารูปปั้นเป็นเวลาหลายวัน ในวันสุดท้ายของเทศกาลจะมีการจัดขบวนแห่พระคเณศที่ยิ่งใหญ่และสวยงามมาก มีการร้องรำทำเพลงและดีดสีตีเป่ากันครึกครื้นมากจนเสียงอื้ออึงไปทั่วประเทศ ขบวนแห่นี้จะเคลื่อนไปตามถนนใหญ่เพื่อนำรูปปั้นของเทพเจ้าแห่งความโชคดีนี้ไปจมลงในน้ำ ซึ่งก็จะ

เป็นแหล่งน้ำใกล้ๆ ไม่ว่าจะเป็นทะเล แม่น้ำ ลำคลองหรือ แม้แต่บ่อน้ำก็ได้ถ้าไม่มีอยู่ใกล้

ที่กล่าวมาคร่าวๆ นี้คือเทศกาลสำคัญเท่านั้น ยังมีเทศกาลสำคัญๆ และสนุกสนานรื่นเริง อีกหลายเทศกาล เช่น **เทศกาลโฮลี (Holi)** หรือเทศกาลเล่นสี เป็นต้น ที่กล่าวมานี้ก็เพื่อเป็นการยกมา ศึกษาเปรียบเทียบในเรื่องของศิลปวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามก่อนจะจบเรื่องเทศกาลนี้ ผู้วิจัยขอกล่าวถึงอีกเทศกาลหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าแปลกและน่าศึกษานั่นก็คือเทศกาลไหว้งู หรือที่เรียกเป็นทางการว่า **“นาคปัญจามี (Nag Panchami)”** แต่คนอินเดียเขาเรียกงูในความหมายนี้ว่า “นาค” หรือ “Nag” ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัตว์ที่เราเรียกว่า “พญานาค” เพราะพญานาคเป็นสัตว์ที่ถูกกล่าวถึงในตำนานทางพุทธศาสนาอยู่หลายแห่งด้วยกัน จนเราเรียกคนที่จะบวชเป็นพระว่า “นาค”

สำหรับคนอินเดียแล้ว เทศกาลนาคปัญจามีนี้มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเทศกาลอื่นๆ เช่นกัน เทศกาลนี้จะจัดให้มีขึ้นในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่งูออกมาจากรู เนื่องจากน้ำฝนท่วมรูเพื่อหาที่อาศัยใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นในสวนหรือแม้แต่ในบ้านคน จึงเป็นอันตรายสำหรับมนุษย์ที่ต้องอยู่ร่วมชายคาเดียวกับสัตว์ที่มีพิษร้าย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีการกราบไหว้บูชางูขึ้น และนับตั้งแต่มีความเชื่อเช่นนี้ขึ้น การกราบไหว้งูก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอินเดียไป

กล่าวกันว่าในสมัยโบราณ มีตระกูลหนึ่งชื่อว่า “นาค (Naga)” ซึ่งมีวัฒนธรรมที่เจริญมาก และเจริญรุ่งเรืองก่อนที่ชาวอารยันจะมาตั้งรกรากอยู่ในดินแดนชมพูทวีปนี้อีก หลังจากวัฒนธรรมนาค ได้ถูกรวมเข้าในศาสนาฮินดูแล้ว ชาวอินโด-อารยันเองก็ยอมรับเทพเจ้างูด้วยเช่นกัน แต่ก็

มีหลายท่านแย้งว่านั่นไม่ใช่งูแต่เป็นพญานาคซึ่งมีอำนาจมากมาย คนฮินดูเชื่อว่างูมีความเป็นอมตะเพราะสามารถลอกคราบได้จึงมีอายุยืน [๗]

จะเห็นว่าในศาสนาเชน (Jainism) และศาสนาพุทธถือว่างูเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์เช่นกัน ในช่วงอินเดียสมัยกลางจะพบว่ามีการแกะสลักรูปงูไว้บนกำแพงของวัดฮินดูอีกด้วย ที่ถ้ำอชันตา (Ajanta) ก็มีการพบรูปปั้นพิธีไหว้งูอีกด้วยเช่นกัน ในอินเดียมีตำนานเกี่ยวกับงูนี้ซึ่งเล่าต่อๆ กันมาว่าเมื่อพระกฤษณะยังเป็นเด็กในขณะที่พระองค์เล่นการแข่งขันโยนลูกบอลกับเพื่อนๆ อยู่นั้น ลูกบอลได้ตกลงไปในแม่น้ำยมมุนา (Yamuna) และกล่าวว่าพระองค์ปราบพญางูกาเลีย (Kalia) ได้และป้องกันผู้คนไม่ให้ดื่มน้ำที่มีพิษเจือปนโดยการขับไล่พญางูออกไปจากแม่น้ำนั้น

ตามความเชื่อทางศาสนาที่มีมานานก็ถือว่า พระศิวะนั้นโปรดปรานและให้พรงูด้วย ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงใช้งูเป็นเครื่องประดับรอบพระศอของพระองค์ จะเห็นว่าเทศกาลส่วนใหญ่จัดขึ้นเพื่อเป็นการยกย่องพระศิวะและพร้อมกันนี้ก็กราบไหว้งูไปพร้อมๆ กันด้วย เพราะถือว่างูเป็นสัตว์ที่พระองค์โปรด ดังนั้นในวันนั้น ก็จะมีการกราบไหว้งูเห่าเป็นๆ หรือรูปงูเพื่อเป็นการขอพรและเพื่อไม่ให้ถูกงูกัด จึงมีการอาบงูด้วยน้ำนมและมอบข้าวให้งูเห่าอีกด้วย ในทางรัฐปัญจาบ (Panjab) เรียกพิธีนี้ว่า “กุกะ-นวมี (Guga-Navami)” มีการปั้นรูปงูขนาดใหญ่จากแป้งสาลีโดยได้รับแป้งและเนยมาผสมในการปั้นจากทุกๆ บ้าน แล้วก็จะนำงูที่ปั้นจากแป้งนี้ใส่ในกระด้งแล้วแห่ไปรอบๆ หมู่บ้านด้วยขบวนที่สวยงามพร้อมกับการร้องรำทำเพลง และเมื่อขบวนแห่มาถึงจตุรัสใหญ่ของหมู่บ้านก็จะมีการประกอบพิธีเพื่อขอพรจากเทพเจ้างู จากนั้นจึงทำพิธีฝังงูแป้งนั้น

---

๗. ข้อมูลจาก www.bawarchi.com

ในรัฐมหาราชตระ (Maharashtra) สตรีชาวฮินดูจะอาบน้ำแต่เช้าตรู่แล้วสวมชุดส่าหรีความยาว ๙ หลา ใส่เครื่องประดับและเตรียมตัวพร้อมเพื่อทำพิธีบูชาในช่วงนี้จะพบหมองูนั่งอยู่ริมถนนหรือไม่ก็ตระเวนไปๆ มาๆ พร้อมกับตระกร้าใส่งูพิษซึ่งพวกเขาถือว่าเป็นสัตว์เลี้ยงในขณะเป่าขลุ่ยกล่อมงูก็ร้องเรียกให้คนมาเอาน้ำนมให้งู เมื่อได้ยินเสียงเรียกสตรีก็จะออกจากบ้านและแล้วหมองูก็จะเอางูออกมาจากตระกร้า จากนั้นสตรีก็จะประพรมงูด้วยน้ำมนต์ คนอินเดียเรียกว่า “ฮาลดิ-กุมกุม (haldi-kumkum)”* และวางดอกไม้บนหัวของงูและมอบน้ำนมให้งูแล้วจึงสวดขอพร ต่อจากนั้นก็มีการให้เงินทองและเสื้อผ้าเก่าๆ แก่หมองูพร้อมกันนี้ก็จะมีการเอาน้ำนมใส่ชามไปวางไว้ ตามสถานที่ที่เชื่อว่ามีงูสิงสถิตย์อยู่ด้วย

สตรีสูงอายุก็จะวาดรูปงูเห่าห้าหัวบนแผ่นกระดานไม้ท่องมนต์แล้วสวดขอพร บุตรสาวก็จะล้างตาของบิดาด้วยดอกกุหลาบจุ่มลงในน้ำนมแล้วก็รับของขวัญจากบิดา ในบ้านของคนฮินดูช่วงนี้ก็จะห้ามการผัดทอดทุกชนิดซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติสืบต่อกันมา

การฉลองที่ตื่นตาตื่นใจที่สุดก็เห็นจะเป็นที่หมู่บ้านที่ชื่อว่าชิราเล่ (Shirale) ซึ่งอยู่ห่างจากมุมไบ (Mumbai) ไป ๔๐๐ กิโลเมตร คนที่นั่นจะสวดขอพรจากงูเห่าเป็นๆ ที่พวกเขาจับมาในตอนเย็นของเทศกาลก่อนการเก็บเกี่ยวนี้ หนึ่งสัปดาห์ก่อนเริ่มเทศกาลนี้พวกเขาจะขุดเอางูเป็นๆ ขึ้นมาจากรูแล้วขังไว้ในหม้อดินจากนั้นก็ป้อนอาหารด้วยหนูและน้ำนม จะไม่มีการเอาเขี้ยวที่มีพิษออกเพราะพวกเขาเชื่อว่าการทำร้ายงูเป็นการดูหมิ่นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และก็น่าแปลกที่ว่าอสรพิษร้ายเหล่านี้ก็ไม่กัดใครเสียด้วย แต่กลับปกป้องผู้ที่บูชากราบไหว้มัน

---

* *Mr. Raju Ayyer เพื่อนคนอินเดียของผู้วิจัยซึ่งมาตั้งรกรากอยู่ในเมืองไทย บอกว่า คล้ายน้ำมนต์ที่เราใช้ในศาสนาพุทธ*

ในวันเทศกาลประชาชนพร้อมทั้งเด็กหนุ่มร่วมขบวนร้องรำทำเพลงและเอาหม้อดินวางไว้บนศีรษะมุ่งหน้าไปยังวัดและหลังจากทำพิธีกราบไหว้แล้วก็จะนำงูออกมาจากหม้อดินแล้วปล่อย ในบริเวณวัดนั้น และแล้วงูเห่าก็จะแผ่แม่เบี้ยส่ายหัวไปมา ก็จะมีการพรมน้ำมนต์หรือ haldi-kumkum และดอกไม้ไปบนหัวของงูเหล่านั้น หลังจากพิธีกราบไหว้บูชาแล้วก็จะเอาน้ำนมและน้ำผึ้ง ไปมอบให้งูเหล่านั้น

หลังจากเสร็จสิ้นพิธีกราบไหว้พระแม่เจ้าที่วัดแล้ว ก็จะนำงูกลับเข้าใส่หม้อดินตามเดิม แล้ววางไว้บนเกวียนที่ใช้วัวลากแห่เป็นขบวนไปในหมู่บ้าน สตรีก็รออยู่นอกบ้านเพื่อพบงูเห่าศักดิ์สิทธิ์ แล้วก็จะมีการปล่อยงูออกไปหนึ่งหรือสองตัวไว้หน้าบ้านของหญิงหรือชายที่สวดมนต์อ้อนวอนขอพร โปรยข้าวตอกดอกไม้หรือวางเหรียญไว้บนหัวของงูเหล่านั้น ในขณะเดียวกันสตรีที่อยู่ในวัยแต่งงาน ก็จะถือว่างูเห่าเป็นสัตว์ที่ให้โชคในการแต่งงานของตน หญิงสาวบางคนที่กล้าหน่อยก็เอาหน้าเข้าไปใกล้เขี้ยวของอสรพิษร้าย และน่าแปลกที่งูไม่ทำร้ายเธอเลย

ในตอนเย็นก็จะมีการจัดงานที่ลานกว้างของวัด แล้วก็จะนำหม้อดินที่ใส่งูไว้ตั้งบนแท่นสูง แล้วเปิดฝาหม้อดินออก งูเห่าก็ผงกศีรษะขึ้นแผ่แม่เบี้ยโดยมีฝูงชนเฝ้าดู ประชาชนจากที่อื่นๆ เช่น โกละปูร์ (Kolhapur) และปุเณ่ (Pune)* หรือแม้แต่จากต่างประเทศก็มาดูงานนี้ด้วย และในวันรุ่งขึ้นก็จะปล่อยงูที่เขาเคารพกราบไหว้เหล่านั้นไปในป่าก็เป็นอันเสร็จสิ้นสำหรับพิธีนี้ในปีนี้จนกว่าปีหน้าจะมาถึง งูเหล่านี้ก็จะถูกจับมากราบไหว้บูชาและขอพรในเทศกาลนี้เหมือนอย่างเช่นทุกๆ ปีอีก

---

* *ปุเณ่ (Pune) เป็นเมืองที่ผู้วิจัยอาศัยอยู่ในขณะเป็นนักศึกษา*

๙. วัฒนธรรมการคลุมหน้าและการแยกตัวของสตรีอินเดีย (Veiling and the Seclusion of Indian Woman)

ส่วนใหญ่ทางตอนเหนือและทางภาคกลางของประเทศอินเดียโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท สตรีในศาสนาอิสลามและศาสนาฮินดูจะปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ซับซ้อนในการปกคลุมร่างกายและหลีกเลี่ยงการปรากฏตัวในที่สาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อหน้าญาติที่เกี่ยวข้องกันโดยการแต่งงาน และต่อหน้าคนแปลกหน้า ประเพณีคลุมหน้าหรือที่เรียกว่า “purdah (เพอดะ)” ในภาษาฮินดีเรียกว่า “พารดะ (parda)” นี้มีความเกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ได้กับโครงสร้างของอำนาจและความปรองดองในครอบครัว แต่ว่ากฎในศาสนาอิสลามและศาสนาฮินดูจะแตกต่างกันบ้าง แต่ถึงอย่างไรความสงบเสงี่ยมและมารยาทพร้อมทั้งเกียรติยศของครอบครัวก็มีความสำคัญต่อการถือธรรมเนียมนี้ ส่วนใหญ่ในทุกที่จะเคร่งครัดกับวัฒนธรรมคลุมหน้านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสตรีที่อยู่ในครอบครัวที่มีหน้ามีตาทางสังคม

ความสำคัญของวัฒนธรรมคลุมหน้านี้ไม่จำกัดอยู่แค่ชีวิตในครอบครัวเท่านั้น แต่ว่าการถือปฏิบัตินี้ยังเกี่ยวข้องกับการเข้มงวดทางด้านกิจกรรมของสตรีและการมีส่วนร่วมในการบริหารที่ควบคุมโดยบุรุษเพศอีกด้วย เพราะฉะนั้นในสังคมอินเดียนี้นอกจากสตรีจะต้องถือปฏิบัติตามกฎระเบียบของวรรณะเหมือนอย่างบุรุษแล้ว สตรีจะต้องถือวัฒนธรรมคลุมหน้าเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพิ่มเข้ามาอีกด้วย

สำหรับสตรีอินเดียทุกคนแล้ว การแต่งตัวเรียบร้อยและมีมรรยาทถือเป็นเรื่องสำคัญ การแต่งกายปกคลุมหมดทั้งตัวถือเป็นเรื่องปกติของเธอ จะมีก็แต่หญิงชนเผ่าและในหมู่คนไม่กี่วรรณะที่เปิดเผยส่วนขาและท่อนบนของร่างกาย แต่ทางตอนเหนือส่วนใหญ่แล้วสตรีจะ

ปกคลุมศีรษะด้วยชายผ้าส่าหรีหรือไม่ก็ผ้าพันคอ (dupatta) โดยปกติแล้ว สตรีควรจะสมาคมหรือคบหากันเฉพาะในหมู่ญาติและเพื่อนฝูงที่ญาติๆ เห็นชอบด้วยเท่านั้นและจะต้องรักษาความบริสุทธิ์ไว้ สตรีจะเที่ยวไปไหนต่อไหนตามอำเภอใจไม่ได้ นอกจากจะไปในสถานที่ที่ผู้ปกครองเห็นว่าเหมาะสมเท่านั้น ในทางตอนเหนือของอินเดียนั้นสตรีไม่นิยมออกไปจ่ายตลาด ส่วนใหญ่จะเป็นชายเสียมากกว่า และชายอินเดียจะมีอิสระในการไปไหนมาไหนและแต่งกายตามสบายมากกว่า [๘]

แต่โดยปกติแล้วทั้งหญิงและชายการที่จะคบหากับเพศตรงกันข้ามค่อนข้างจะเข้มงวดทีเดียว การออกเดทหรือ dating (การนัดพบกัน) อย่างชาวตะวันตกนั้นไม่ค่อยมีทำกันยกเว้นกลุ่มชนในเมืองที่มีการศึกษาหน่อยเท่านั้น แต่โดยส่วนใหญ่ก็มีการแอบคบหากันอย่างลับๆ เสียแหละมาก และถึงแม้ว่าชายจะหนีการตำหนิของสังคมไปได้เมื่อความลับถูกเปิดเผยแต่ฝ่ายหญิงจะต้องเผชิญกับความเสื่อมเสียชื่อเสียงและนำความอัปยศมาสู่วงศ์ตระกูลของตนอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้นถ้าหากว่า หญิงใดมีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีวรรณะต่ำกว่าหญิงผู้นั้นก็ถูกประณามว่าเป็นมลทินแก้ไขไม่ได้ เปรียบเสมือน **“หม้อดิน”** ที่ดำแล้วขัดออกไม่ได้ ตรงข้ามกับฝ่ายชายซึ่งถือว่าเป็นมลทินเพียงชั่วคราว เพราะเปรียบเสมือน **“หม้อทองเหลือง”** ที่ขัดให้ใหม่อย่างเดิมได้ด้วยการทำพิธีอาบน้ำ

ตามธรรมเนียมของศาสนาในทางภาคเหนือและภาคกลางของอินเดีย การคลุมหน้าเริ่มตั้งแต่ตอนแต่งงานเมื่อสตรีมีสามีและอยู่กับบิดามารดาของสามี ถึงแม้ว่าจะไม่เคยคลุมหน้าเมื่ออยู่ที่บ้านของตนเองมาก่อนหรือต่อหน้าญาติๆ ของตนเอง แต่ก็จะต้องถือธรรมเนียมปฏิบัติ

---

๘. *India : A Country Study, Richard F. Nyrpb, 1985.*

เมื่อมาอยู่บ้านของสามีและญาติของสามี ในขณะที่ยังสาวอยู่เธอก็จะอยู่ในบ้านของสามีเสียเป็นส่วนใหญ่ โดยจะไม่ค่อยออกไปนอกบ้านหรือในไร่นา ถ้าหากว่าญาติผู้ใหญ่ที่เป็นชายหรือหญิงของสามีปรากฏก็อาจจะหลบเสียหรือไม่ก็คลุมหน้าของเธอไว้ด้วยผ้าส่าหรีและเมื่อออกจากบ้าน ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านของผู้เป็นสามีก็จะต้องคลุมหน้าด้วยผ้าส่าหรีเช่นกัน

การใช้ชายผ้าส่าหรีคลุมหน้าและแสดงกริยาอาการอ่อนน้อมถ่อมตนก็ถือว่าเป็นการให้ความเคารพญาติผู้ซึ่งแก่กว่าตนหรือวัยเดียวกับสามีและญาติคนอื่นๆ ด้วย เธออาจจะพูดคุยกับสตรีที่เธอควรคลุมหน้าให้เกียรติได้แต่ไม่ควรสนทนากับผู้เป็นชาย ถ้าเป็นน้องชายของสามีก็อาจจะคลุมหน้าแต่ก็พูดคุยหยอกล้อได้ อย่างไรก็ตามในช่วงแรกๆ เมื่อมาอยู่บ้านสามีใหม่ๆ ก็อาจจะไม่ส่งเสียงและเผยโฉมมากไม่ได้ แต่เมื่อเธอเป็นผู้ใหญ่ขึ้นกฎระเบียบเหล่านั้นก็จะผ่อนคลายลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบิดามารดาสามีแก่ตัวลงหรือตายลงเธอก็จะมีตำแหน่งแทนญาติผู้ใหญ่เหล่านั้นไปตามกาลเวลา

เชื่อกันว่าการถือปฏิบัติเช่นนี้เป็นการป้องกันไม่ให้ชายที่ไม่พึงปรารถนาล่วงเกินและเป็นการควบคุมความต้องการทางเพศของสตรี การให้สตรีทำงานอยู่แต่ในบ้านไม่ให้ทำงานในไร่นาหรือตลาดถือว่าเป็นเรื่องของเกียรติยศและศักดิ์ศรี ในทางตอนเหนือของอินเดียในกรณีเช่นนี้ส่วนใหญ่ เป็นครอบครัวของผู้มีฐานะซึ่งก็จะจ้างคนใช้ไว้คอยตักน้ำจากสระและทำงานร่วมกับญาติซึ่งเป็นชาย ในสวนหรือนา สตรีที่โตแล้วของครอบครัวเหล่านี้ก็อาจปรากฏตัวเป็นครั้งเป็นคราวในไร่นาได้เมื่อนำอาหารกลางวันไปให้ญาติผู้ชายที่กำลังทำงานกันหรือตรวจงานอยู่ในไร่นาเป็นต้น ดังนั้น ฐานะของครอบครัวจึงแสดงออกในลักษณะที่ว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องทำงานนอกบ้านก็ได้เพราะฝ่ายชายเป็นผู้เลี้ยงดูอยู่แล้ว เมื่อ

เป็นเช่นนี้จึงมีแต่สตรีในครอบครัวที่มีฐานะจนและวรรณะต่ำเท่านั้นที่ต้องทำงานโดยใช้แรงงานนอกบ้านเพื่อแลกกับค่าจ้าง โดยการทำงานหลายชั่วโมงในไร่นาบ้าง บริเวณก่อสร้างบ้างและงานอื่นอีกหลายอย่าง และโดยปกติก็จะคลุมหน้าในเวลาทำงานด้วย

แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า สำหรับสตรีชาวมุสลิมแล้วการคลุมหน้าไม่ได้เน้นเพื่อแสดงความเคารพญาติสามีแต่เน้นที่การป้องกันสตรีจากการติดต่อกับคนแปลกหน้าที่ไม่ใช่เครือญาติเสียมากกว่า เพราะว่าโดยปกติแล้วจะแต่งงานกับหญิงชายที่เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ญาติของฝ่ายชาย หรือฝ่ายหญิงก็ถือว่าเป็นญาติกันอยู่แล้ว ดังนั้นการคลุมหน้าในบ้านญาติของสามีจึงเป็นการมิบังควร ไม่เหมือนหญิงในศาสนาฮินดูตามธรรมเนียมหญิงชาวมุสลิมรวมทั้งที่ยังไม่ได้แต่งงานก็จะไม่ค่อยปรากฏตัวในที่สาธารณะหรือถ้าหากว่าจำเป็นจะต้องไปปรากฏตัวก็จะคลุมหน้าทั้งหมดซึ่งเรียกว่า “เบอกะ (burka)” การใช้ burka นี้เป็นการป้องกันสตรีจากการไปรู้จักมักคุ้นกับคนที่ไม่รู้จักเพราะสตรีมุสลิมมีสิทธิ์ในส่วนแบ่งของมรดก การควบคุมหญิงของครอบครัวตนเองไว้ก็เพื่อป้องกันคนนอกจะเข้ามามีส่วนแบ่งในกองมรดกของตน ซึ่งถือว่าเสียเกียรติ

ในชนบทและในบางส่วนของสังคมเมืองก็ยังมีการถือธรรมเนียมนี้อยู่แต่ก็เริ่มจะเสื่อมลงไปเรื่อยๆ แต่สำหรับผู้ที่มีการศึกษาและผู้มีฐานะในชนบทแล้วการถือธรรมเนียมได้สูญหายไปเกือบหมดแล้วและถึงแม้ว่าเรื่องพรหมจารีและการอ่อนน้อมถ่อมตนของสตรียังเป็นที่ยกย่องอยู่ในวงสังคม แต่สำหรับคนรุ่นใหม่แล้วถือว่าธรรมเนียมนี้ล้าหลังไม่ทันสมัย เนื่องจากสตรีมีการศึกษาดีขึ้น ดังนั้นสตรีทำงานในสำนักงานนอกบ้านจึงเป็นเรื่องปกติ และทันตามสมัยนิยมไปเกือบหมดแล้ว

๑๐. ชีวิตในเมือง (Urban Life)

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของสังคมเมืองมีผลกระทบต่อสังคมอินเดียเป็นอย่างมาก จะเห็นว่า กว่าร้อยละ ๒๖ ของประชากรอินเดียอยู่ในเมือง จากการสำรวจในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ พบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองนั้นจะอยู่ใน ๒๙๙ เมืองที่มีประชากรมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน และในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ อินเดียมี ๒๔ เมืองที่มีประชากรถึงหนึ่งล้านคน และในปีนั้นเมืองมุมไบ (Mumbai) ในรัฐมหาราชตระ (Maharashtra) ก็ติดอันดับ ๗ ของโลกที่มีประชากรถึง ๑๒.๖ ล้านคน ตามด้วย กัลกัตตา (Kolkata) ในเบงกอลตะวันตก (West Bengal) อยู่อันดับ ๘ คือ เกือบ ๑๑ ล้านคน

อย่างไรก็ตามจากการสำรวจของทางการอินเดีย (Census of India) ระหว่างวันที่ ๙ - ๒๘ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ พบว่า อินเดียมีประชากรทั้งสิ้น ๑,๐๒๗,๐๑๕,๒๔๗ คน เป็นชาย ๕๓๑,๒๗๗,๐๗๘ และเป็นหญิง ๔๙๕,๗๓๘,๑๖๙ คน แยกเป็นอยู่ในชนบท (Rural Population) ๗๔๑,๖๖๐,๒๙๓ คน และอยู่ในเมือง (Urban Population) ๒๘๕,๓๕๔,๙๕๔ คน ซึ่งถ้าเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ก็คือ ๗๒.๒% และ ๒๗.๘% ตามลำดับ และเมืองที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดคือ เดลี (Delhi) คือจากจำนวนประชากร ๑๓,๗๘๒,๙๗๖ คน ก็อยู่ในเมืองเสีย ๑๒,๘๑๙,๗๖๑ คิดเป็นร้อยละ ๙๓ ส่วนเมืองที่มีประชากร อาศัยอยู่น้อยที่สุด คือ หิมาจัลประเทศ (Himachal Pradesh) คือจากจำนวนประชากร ๖,๐๗๗,๒๔๘ คน อยู่ในเมืองเพียง ๕๙๔,๘๘๑ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๙.๘ เท่านั้นเอง

ตารางแสดงการขยายตัวของสังคมเมืองในอินเดีย
ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง ๒๕๔๔

ปี พ.ศ.	ร้อยละ
๒๕๐๔	๑๗.๙๗
๒๕๑๔	๑๙.๑๙
๒๕๒๔	๒๓.๓๔
๒๕๓๔	๒๕.๗๑
๒๕๔๔	๒๗.๗๘

** ข้อมูล e-CENSUSIndia, No 2 of 2001, 6 September 2001.*

กว่าครึ่งหนึ่งของการขยายตัวของสังคมเมืองนี้เนื่องมาจากการอพยพของคนในชนบทเข้ามาแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าในเมือง ส่วนใหญ่เมืองแต่ละเมืองในอินเดียจะมีประชากรหนาแน่น เช่น นิวเดลี (New Delhi) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ มีประชากร ๖,๓๕๒ คนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร จึงก่อให้เกิดความแออัดยัดเยียด เสียงดัง การจราจรติดขัด อากาศเป็นพิษและขาดแคลนสาธารณูปโภคที่จำเป็น เมืองใหญ่ๆ ของอินเดียทุกเมืองจะประสบปัญหาคล้ายๆ กัน นั่นก็คือการขาดแคลนที่พักอาศัยการคมนาคมไม่พอเพียง โรงเรียนและโรงพยาบาลไม่พอให้บริการ ชุมชนแออัดและผู้ที่ไร้ที่พักอาศัย พร้อมทั้งคนจรจัดก็มีจำนวนเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันจำนวนรถบรรทุก รถโดยสาร และยานพาหนะประเภทอื่นๆ ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากทุกวันจึงก่อให้เกิดมลพิษและทำลายสภาพแวดล้อมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง

อนึ่งผู้ที่ต้องการแสวงหาชีวิตในเมือง โดยมากก็จะตามหาคนในเมืองที่มาจากหมู่บ้านเดียวกัน วรรณะเดียวกันหรือไม่ก็มาจากภาคเดียวกัน เพื่อขออาศัยพักพิงไปก่อนจนกว่าจะหาที่อยู่ได้ ซึ่งก็ไม่เลือกโดยอาจจะเป็นมุมสงบข้างถนนหรือแม้กระทั่งท่อระบายน้ำที่ยังไม่ได้ติดตั้ง ถ้าโชคดีพบที่โล่งเตียนก็อาจจะทำที่พักง่ายๆ ขึ้นโดยใช้โคลนและแผ่นสังกะสีหรือไม่ก็ถุงพลาสติกเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการก่อสร้าง และต่อไปนานเข้าก็กลายเป็นชุมชนย่อยๆ ที่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัย ถ้าจะล้างถ้วยชามก็ใช้น้ำจากท่อระบายน้ำทิ้ง ตามตรอกซอกซอยก็จะเต็มไปด้วยของเสียที่มาจากคนและสัตว์เลี้ยง ผู้วิจัยคิดว่าปัญหาเรื่องชุมชนแออัดในอินเดียนี้แก้ได้ยากมากเพราะประเทศอินเดียมีประชากรมากและที่สำคัญคือช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนนั้นมีมากเหลือเกิน

นอกจากนี้แล้วการหางานทำในเมืองนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย แต่พวกที่เป็นญาติหรือเพื่อนฝูงก็จะช่วยกันดีทีเดียว ในประเทศอินเดียนั้นมีผู้ว่างงานนับจำนวนล้านๆ คน ทั้งนี้ยังไม่รวมผู้ที่ได้งานต่ำกว่าความรู้ที่ตนเองมีอีก เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ที่อยู่ในเมืองแต่มีฐานะยากจนจึงต้องเป็นกรรมกรใช้แรงงาน แลกกับเงินเพราะฉะนั้นเวลาไปประเทศอินเดียจะพบว่าในบริเวณก่อสร้างจะมีแรงงานชายหญิง แบกดินหรือก้อนหินไว้บนศีรษะเดินไปมาอยู่กวักไขว่ในขณะที่เด็กๆ ก็วิ่งเล่นอยู่บริเวณนั้น

แต่ก็เป็นที่น่ายินดีว่าจำนวนชนชั้นกลาง หรือ the middle class ในเมืองต่างๆ ของอินเดีย มีเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อยๆ ซึ่งคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็มาจากคนที่ประกอบอาชีพต่างๆ เช่น ซักรีด ขายของ หรือร้านซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าหรือแม้แต่เครื่องยนต์ เป็นต้น คนเหล่านี้สามารถส่งบุตรหลานของตนให้เข้ารับการศึกษาดีๆ จนถึงระดับสูงได้ จนมีความสามารถที่จะ

ทำงานในสถานที่ต่างๆ ได้อย่างสบาย เช่น ในโรงพยาบาล ในศาล ในบริษัทหรือห้างร้าน หรือแม้แต่บริษัทคอมพิวเตอร์ชั้นนำของประเทศ เป็นต้น และชนชั้นกลางนี้เองที่เป็นกำลังสำคัญในการผลักดันประเทศอินเดียให้มีความเจริญก้าวหน้า ทัดเทียมนานาอารยประเทศต่อไปในอนาคต

๑๑. ชีวิตในชนบท (Village Life)

จากการสำรวจสำมะโนประชากรอินเดียของทางรัฐบาล (The Census of India) พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มีประชากร ๗๔๑,๖๖๐,๒๙๓ คน แยกเป็นชาย ๓๘๑,๑๔๑,๑๘๔ คน และเป็นหญิง ๓๖๐,๕๑๙,๑๐๙ คน อยู่ในชนบทคิดเป็นร้อยละ ๗๒.๒ ส่วนอีกร้อยละ ๒๗.๘ อยู่ในเมือง ซึ่งก็เป็นตัวเลขที่ห่างไกลกันมากพอสมควรทีเดียว ประมาณว่าในประเทศอินเดียมี ๕๐๐,๐๐๐ หมู่บ้าน ที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยทางการอินเดียถือว่าในย่านที่พักอาศัยที่มีคนน้อยกว่า ๕,๐๐๐ ครัวเรือน จึงจัดเป็นหมู่บ้านหรือ Village และแต่ละครัวเรือนนั้นก็นับตั้งแต่กระต๊อบเล็กๆ ไปจนถึงคฤหาสน์ใหญ่โตส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กโดยประมาณร้อยละ 80 เป็นหมู่บ้านที่มีผู้อยู่อาศัยน้อยกว่า 1,000 คน (สำมะโนประชากรปี พ.ศ. 2534) และส่วนใหญ่จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ชาวชนบทจะประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งก็ได้แก่การปลูกข้าวสาลี ข้าว ถั่ว ผักผลไม้และพืชผลชนิดต่างๆ อีกหลายอย่าง

จะเห็นว่าในชนบทชาวบ้านอาจจะทำที่พักอาศัยง่ายๆ ซึ่งใช้โคลนทาฝาบ้านและใช้ใบไม้มุงหลังคาก็มีให้เห็นอยู่ทั่วไปในพื้นที่ห่างไกลบางแห่งทุรกันดารมาก ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้เกวียนและรถจักรยานเป็นพาหนะ เป็นชีวิตที่เรียบง่าย และอยู่กับธรรมชาติจริงๆ จุดเด่นอีกอย่างหนึ่งก็คือ ชาวบ้านเทินของไว้บนศีรษะมีทั้งฟืนกองใหญ่ๆ และหม้อน้ำขนาดใหญ่โดยไม่หล่นหรือหกแม้แต่น้อย และผู้วิจัยเองก็สังเกตเห็นว่าคนในเอเชียใต้หรือ South Asia นี้ไม่นิยมแบกของไว้บนบ่าแต่จะใช้เทินบนศีรษะเสียแทบทั้งนั้นไม่ว่าจะหนักหรือเบา ตรงกันข้ามกับคนไทยซึ่งถือว่าศีรษะเป็นของสูงห้ามแตะต้องหรือนำสิ่งของวางไว้บนนั้นเด็ดขาดและถือว่าเป็นอวัยวะที่สำคัญต้องทะนุถนอมอย่างดี

จะเห็นว่าทั่วทั้งประเทศอินเดีย ชาวชนบทจะสร้างบ้านเรือนใกล้กัน โดยจะเหลือทางเดินไว้แคบๆ รอบๆ หมู่บ้านก็จะเป็นสวนหรือไร่นา แต่ว่าในภาคเหนือและภาคกลางของประเทศนั้น เขตแดนของแต่ละบ้านจะดูแทบไม่ออก แต่ว่าถ้าเป็นบ้านเรือนของพวกดาลิต (Dalit) ก็จะอยู่กระจายออกไปจากพวกวรรณะพราหมณ์และวรรณะอื่นๆ ที่สูงกว่าตน ในหมู่บ้านหนึ่งๆ ก็จะมีตั้งแต่หนึ่งถึง ๔๐ กว่าวรรณะ แต่โดยปกติก็จะมีเพียงหนึ่งถึง ๒-๓ วรรณะเท่านั้นที่ควบคุมที่ดินทำกินในหมู่บ้าน และให้การช่วยเหลือผู้ที่ตกยาก ถ้าเป็นทางใต้ก็จะเป็นคนในวรรณะพราหมณ์ที่เป็นเจ้าของที่ดินเสียส่วนมากและโดยปกติแล้วการมีที่ดินมากและร่ำรวยก็จะมีอำนาจตามมาด้วยเสมอ

อย่างไรก็ตามในบางพื้นที่เจ้าของที่ดินก็จะจ้างคนอื่นไถนาทำนาแทนตน ในขณะที่บางพื้นที่ เจ้าของที่ดินก็ลงมือทำเองโดยมีคนงานช่วยซึ่งโดยปกติก็จะเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกันนั้น และในแต่ละหมู่บ้านก็จะมีคนประกอบอาชีพอื่นๆ รวมอยู่ด้วย เป็นต้นว่า ช่างไม้ ช่างเหล็ก ช่างตัดผม ช่างปั้นหม้อ และคนกวาดถนนหนทาง ถึงแม้ว่าอาชีพบางอย่างจะไม่มีปรากฏในเมืองแล้วแต่ในชนบท ก็ยังมีให้เห็นอยู่เหมือนอย่างในอดีต นอกจากนี้ในช่วงเทศกาลสำคัญๆ ทางศาสนาหรือพิธีแต่งงาน คนในหมู่บ้านก็จะมารวมตัวกันเพื่อให้การช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกให้กับส่วนรวมอีกด้วย

ชาวชนบทส่วนใหญ่จะเน้นความสามัคคีภายในหมู่บ้านของตนแต่ละหมู่บ้านก็จะเคารพในเทพเจ้าที่ให้ความคุ้มครองหมู่บ้าน และชาวบ้านก็จะกราบไหว้บูชาเทพเจ้าองค์เดียวกัน และอาจจะช่วยกันสร้างวัดหรือศาลซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อทุกคนในหมู่บ้านนั้น และเทศกาลฮินดูที่ดึงดูดทุกคนในหมู่บ้านให้มาเข้าร่วมก็คือเทศกาลโฮลี (Holi) และเทศกาล

ดิวาลี (Diwali) เป็นต้น ในทางตอนเหนือของประเทศแม้แต่ชาวมุสลิมก็เข้าร่วมการสาดสีหรือเล่นสีในช่วงเทศกาลโฮลีร่วมกับชาวฮินดูอย่างสนุกสนานอีกด้วย

ตามธรรมเนียมแล้วคนในหมู่บ้านจะเชื่อฟังหัวหน้าหมู่บ้านและเคารพในคำตัดสินของสภา (panchayat) ซึ่งก็ประกอบด้วยบุคคลสำคัญจากวรรณะหลักๆ ผู้ซึ่งมีอำนาจในการปรับสินไหมหรือขับออกจากสังคม กรณีเกิดข้อพิพาทขึ้นก็จะตัดสินกันเองภายในหมู่บ้านนั้นๆ ซึ่งทางรัฐบาลก็สนับสนุน สภานี้ให้ประกอบไปด้วยสตรีหรือแม้แต่สมาชิกที่มาจากวรรณต่ำได้ด้วย

สรุปแล้วชีวิตในชนบทจะมีความกดดันน้อยกว่าในเมือง เพราะไม่ต้องแข่งขันกันมากนัก ถ้าขยันและประหยัดก็สามารถใช้ชีวิตอยู่ในชนบทได้อย่างสบายๆ

บทที่ ๔
กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในอินเดีย

ความจริงในศาสนาฮินดูก็มีหลักคำสอนเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอยู่แล้ว แต่นักคิดตะวันตกบางคนก็โต้แย้งว่าไม่มีเพราะไม่มีบทบัญญัติ ๑๐ ประการ (Ten Commandments) ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์ของชีวิตและเป็นพื้นฐานของการสอนจริยธรรมในศาสนาคริสต์ แต่ถึงแม้ว่าจะไม่มีบทบัญญัติ ๑๐ ประการในหลักคำสอนของศาสนาฮินดู จริยธรรมก็เป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตของคนฮินดูในประเทศอินเดียอยู่แล้ว *"ทั้งหมดของศาสนาเกี่ยวข้องกับความประพฤติ เพราะว่ามันเป็นวิถีชีวิตมากกว่าหลักคำสอนที่เกี่ยวกับเทพเจ้าหรือระบบพิธีกรรม คุณธรรมในศาสนาฮินดูไม่ได้เป็นเรื่องของกฎระเบียบเท่านั้น หากแต่เป็นเรื่องของการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมทางสังคม"* [๑]

---

๑. *Ethics of Hinduism in the Light of Christianity, an article by Rev. Paul S. Biswas of Boston Bengali C...*

ทั้งนี้เราจะพบว่าในบทที่ ๑๖ ของคัมภีร์ภควัทคีตา (The Bhagavad Gita) จะพบลำดับความประพฤติทางด้านศีลธรรมและคุณงามความดี เป็นต้นว่า การทำจิตใจให้ผ่องใส การไม่เบียดเบียน ซึ่งกันและกัน (Ahimsa) ปราศจากความโกรธ การออกบวช ปราศจากความโลภ มีความสุภาพ อ่อนโยน อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัจจะ และมีความซื่อสัตย์ เป็นต้น หลักคำสอนเรื่องจริยธรรมในคัมภีร์นี้ก็คือความเกลียดชังและความยึดมั่นเป็นเครื่องตัดสินความประพฤติของมนุษย์ ดังนั้นศัตรูที่แท้จริงของมนุษย์ไม่ใช่ **การกระทำ** แต่เป็น **ความอยาก** นั่นเอง นอกจากนี้แล้วมนุษย์จะต้องทำหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมโดยปราศจากความคิดเรื่องผลตอบแทนส่วนตนด้วย ในขณะเดียวกันในคัมภีร์อุปนิษัท (The Upanishad) ก็กล่าวว่าจริยธรรมที่เหมาะสมกับมนุษย์อย่างยิ่งก็คือ ความรู้ตนเอง คัมภีร์นี้ประกาศว่าความคิดเรื่องการรวมตัวเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับพรหม ซึ่งเป็น เป้าหมาย สูงสุดที่มนุษย์ต้องการนั้นก็จัดเป็นความคิดด้านจริยธรรม นอกจากนี้ในตอนหนึ่งของคัมภีร์ยังกล่าว อีกว่าการที่จะบรรลุเป้าหมายอันสูงสุดของชีวิตได้ กล่าวคือ ความหลุดพ้นก็อยู่ที่ความเสียสละเพื่อความมีศีลธรรม กล่าวโดยสรุปแล้วคัมภีร์อุปนิษัทนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องแต่เฉพาะจริยธรรมส่วนบุคคลเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงจริยธรรมของสังคมด้วย เพราะมีการกล่าวถึงการควบคุมตนเอง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความเมตตากรุณาอยู่ด้วย [๒]

ในขณะที่ Max L. Stackhouse กล่าวในบทความของเขาเรื่อง “Teaching Values in South India: An Experiment in Education” ตีพิมพ์ใน Christian Century เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ว่า *“การศึกษาด้านศีลธรรมจริยธรรมนี้เกิดขึ้นในอินเดียมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาลแล้ว*

๒. *เพิ่งอ้าง.*

แต่ส่วนมากจะโดยวิธีที่ไม่เป็นทางการ กล่าวคือ ทุกคนในทุกๆ ที่จะได้รับการอบรมสั่งสอนให้รู้ว่าสิ่งไหนผิดสิ่งไหนถูก สิ่งไหนดีและสิ่งไหนเลว เป็นต้น และพื้นฐานของการเรียนรู้นี้ก็มาจากพระคัมภีร์ที่สำคัญๆ และเรื่องราวแห่งความกล้าหาญที่แปลโดยพวกพราหมณ์ ซึ่งมีส่วนหล่อหลอมโครงสร้างของวัฒนธรรมอินเดีย นอกจากนี้ศีลธรรมก็ยังได้รับการแพร่ขยายจากสมาชิกในครอบครัวที่ออกไปตั้งครอบครัวใหม่ด้วย แม้แต่ที่วัดฮินดูเองท่านผู้รู้ก็ยังพร่ำสอนเกี่ยวกับการดิ้นรนเพื่อทำความดี ละเว้นความชั่วอยู่เสมอ...”

การที่ผู้วิจัยต้องชี้ให้เห็นว่าเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนั้นอยู่ในหลักคำสอนของศาสนาฮินดูอยู่แล้ว ก็เพราะว่าประเทศอินเดียเป็นประเทศที่ประกอบด้วยคนหลายชาติ หลายศาสนา การที่จะเชิดชูศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นต้นแบบให้คนทั้งประเทศปฏิบัติตามนั้นเป็นไปไม่ได้ เพราะรัฐธรรมนูญ อินเดียก็ประกาศเจตนาอย่างชัดเจนแล้วว่าเป็น Secular State คือ เป็นประเทศที่แยกศาสนาออกจากการเมือง กล่าวคือ ไม่นำศาสนาใดศาสนาหนึ่งไปสอนในโรงเรียนหรือตั้งองค์กรทางศาสนา อย่างเช่นชาวพุทธขึ้นมาอย่างในประเทศไทยและประเทศอื่นๆ นั้นจึงไม่ใช่เรื่องง่าย

เมื่อเป็นเช่นนี้นักวิชาการชาวอินเดียที่ชื่อ การัน ซิงค์ (Dr. Karan Singh) ซึ่งท่านผู้นี้สืบเชื้อสายมาจากกษัตริย์ที่เคยปกครองแคว้นจัมมูและแคชเมียร์ (Jummu & Kashmir) มาก่อน ได้แสดงความวิตกกังวลว่า “Science is one of the great achievements of the human race, perhaps unparalled in human history. And yet that very science has given us the means of destruction, not only of the human race but also perhaps of all life on this planet. How are we going to bridge

the gap between science and philosophy?" *"วิทยาศาสตร์เป็นหนึ่งในความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติ บางทีอาจจะไม่มีเทียบเท่ามาก่อนในประวัติศาสตร์ของมวลมนุษย์ แต่ก็อีกนั่นแหละวิทยาศาสตร์นี้เองที่นำหนทางแห่งความหายนะมาให้เรา ไม่เฉพาะแต่เผ่าพันธุ์ของมนุษย์เท่านั้น แต่บางทีก็อาจจะรวมสรรพสิ่งที่มีชีวิตบนพื้นภิภพนี้ด้วยเช่นกัน เราจะลดช่องว่างระหว่างวิทยาศาสตร์กับปรัชญาได้อย่างไร"* เขากล่าวต่อว่า *"ในโลกปัจจุบันนี้เราจะสอนหลักคำสอนทางวัฒนธรรมและศาสนาให้กับชนรุ่นหลังได้อย่างไรกันเมื่อเราตีความหมายของคำว่า "secularism" ในทางที่ผิดก็เลยทำให้การศึกษาของเราทุกวันนี้ขาดคุณค่าไปโดยสิ้นเชิงนับเป็นเรื่องที่น่าสมเพศที่ว่าในดินแดนแห่งคัมภีร์ภควัทคีตากลับถูกห้ามในโรงเรียนโดยสิ้นเชิง ข้าพเจ้าไม่เข้าใจเหมือนกันแหละว่าคำนี้คืออะไรกันแน่ในเมื่อมันเป็นการริดรอนสิทธิของเด็กจำนวนล้านๆ คนในอินเดียที่จะได้เรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมของพวกเขาเอง"* พร้อมกันนี้เขาก็ตำหนิว่าที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าเกิดจากการแบ่งแยกประเทศออกเป็นอินเดียและปากีสถานโดยถือเอาศาสนาเป็นเกณฑ์หลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี พ.ศ. ๒๔๙๐

พร้อมกันนี้ ดร. การัน ซิงค์ ก็ได้ให้ข้อสังเกตว่าครอบครัวที่เคยมีสมาชิกคือพ่อแม่ปู่ย่าตายาย อยู่รวมกันก็มีอันต้องแตกสลายลงเพราะระบบเศรษฐกิจ-สังคม (socioeconomic) เป็นเหตุและเครื่องมือถ่ายทอดค่านิยมที่ดีก็ใช้การไม่ได้แล้ว เห็นมีอยู่ก็แต่โรงเรียนเท่านั้น แต่ก็อีกนั่นแหละเมื่อมีการตีความหมายของคำว่า secularism ไปในทางที่ผิด โรงเรียนก็เลยถูกห้ามไม่ให้สอนค่านิยมที่ดีไปด้วย นอกจากนี้เขายังเรียกร้องให้นักวิชาการอินเดียทั้งที่เป็นชาวฮินดู มุสลิม สิกข์ หรือพุทธให้หันมาสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ เขาเองเสนอว่าควรจะมีตำราเรียนที่กล่าวถึงพื้นฐานทาง

ศาสนา ทั้งในระดับประถม มัธยมและอุดมศึกษาบ้าง นอกจากนี้ก็ควรเสริมด้วยวรรณคดีเพื่อกระตุ้นให้เด็ก รักการอ่าน เขากล่าวว่าปัจจุบันเด็กๆ เรียนรู้ด้านศาสนาจากหนังสือการ์ตูนเสียเป็นส่วนใหญ่ แทนที่จะเป็นตำราเรียนมาตรฐานก็เปล่าเลย เขากล่าวว่าปัจจุบันก็มีการจัดตั้งโรงเรียนในอินเดียที่ยึดเอาพื้นฐานทางศาสนาเป็นหลัก เช่น โรงเรียนเหล่านี้ Guru Shikha, Vidya Bharati, The Krishnamurti และ Ramakrishna Mission เป็นต้น

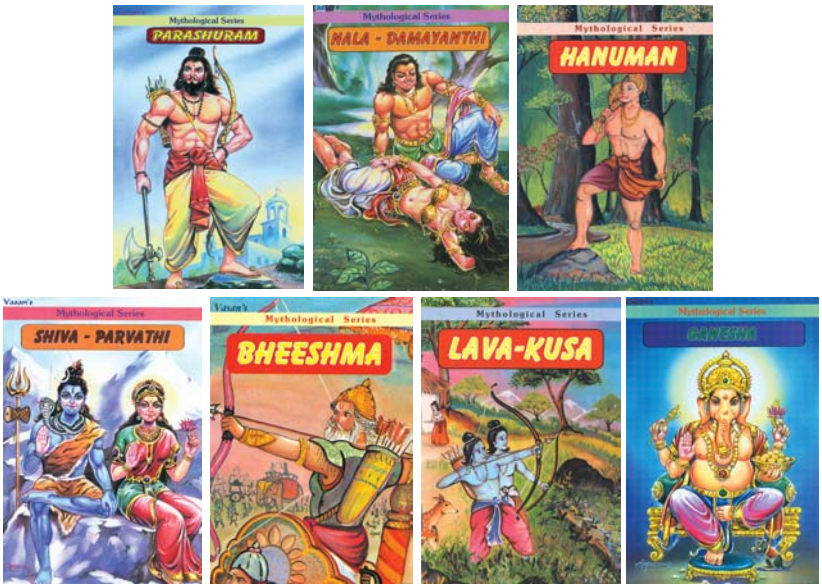

ดร. การัน ซิงค์ ได้ให้เหตุผลว่าแม้แต่ท่านมหาตมา คานธี (Mahatma Gandhi) เองก็ยังพูดว่า “People who say that there is no relationship between politics and religion understand neither.”

ซึ่งก็หมายความว่า “คนผู้ซึ่งกล่าวว่าไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างการเมืองและศาสนา ก็คือผู้ที่ไม่เข้าใจอะไรเลย” [๓] และในเรื่องเดียวกันนี้ก็มีนักวิชาการอินเดียอีกท่านหนึ่งชื่อ ราวินดรา กุมาร์ (Ravindra Kumar) ได้เขียนบทความชื่อ Gandhi on Value Education ในบทความได้กล่าวว่า มหาตมา คานธี ได้สนับสนุนการศึกษาที่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานอย่างมาก เพราะในความคิดเห็นของคานธี *“การศึกษาก็คือการขยายส่วนที่ดีที่สุดในตัวเด็กและร่างกายของมนุษย์ รวมทั้งในด้านจิตใจและวิญญาณ เมื่อเป็นเช่นนี้การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพในทุกๆ ส่วน ไม่ว่าจะเป็นด้านศีลธรรมและความรู้สึก ดังนั้น เราจึงกล่าวได้ว่าในระยะยาว การศึกษาก็จะเป็นรากฐานที่สามารถสร้างปราสาทแห่งสันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองไว้บนนั้นได้”* [๔]

ความจริงแล้วความคิดเรื่องการศึกษาที่มีคุณค่าของมหาตมา คานธี นั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น ระบบการศึกษาใดที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม จึงไม่เรียกว่าการศึกษาที่ดี เหตุผลก็คือว่า ถ้าปราศจากคุณธรรมและจริยธรรมเสียแล้ว เด็กนักเรียนก็จะไม่แข็งแรงทั้งในด้านจิตใจและร่างกาย ผู้ใดก็ตามที่ไม่มีศีลธรรมและไม่รู้จักแยกแยะระหว่างสิ่งที่ถูกและผิดก็จะไม่สามารถก้าวไปสู่ความเป็นนักเรียนที่แท้จริงได้ คานธีเองกล่าวว่า *“นักเรียนควรจะได้รับการศึกษาภายใต้ระเบียบที่เข้มงวดทางด้านศีลธรรม การควบคุมตนเองและมีความคิดที่ถูกต้อง นอกจากนี้แล้วพวกเขาก็จะต้องให้บริการแก่สังคมโดยส่วนรวมด้วย รวมทั้งการให้ความเคารพ มารดา บิดา ครูอาจารย์และผู้สูงอายุอีกด้วย”*

---

3. ข้อมูลจาก www.karansingh.com

4. ข้อมูลจาก www.mkgandhi.org/articles/value_edn.htm

เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แข็งแกร่งในเยาวชน คานธีส่งเสริมให้มีการสอนศาสนา ในโรงเรียนโดยให้คำแนะนำว่า “A curriculum of religious instructions should include a study of the tenets of faiths other than one’s own. For this purpose the students should be trained to cultivate the habit of understanding and appreciating the doctrine of various great religions of the world in a spirit of reverence and broad-minded tolerance.” ความหมายก็คือ *“หลักสูตรการสอนวิชาศาสนาควรจะรวมการศึกษาหลักคำสอนของศาสนาอื่นๆ นอกจากศาสนาของตนเองด้วย และเพื่อจุดมุ่งหมายนี้นักเรียนควรจะได้รับการฝึกให้ปลูกฝังนิสัยของความเข้าใจและยกย่องหลักคำสอนของศาสนาหลักๆ หลายศาสนาของโลกด้วยความเคารพและมีจิตใจเปิดกว้าง”*

เกี่ยวกับเรื่องนี้มหาตมา คานธี เรียกร้องให้ครูอาจารย์ปลูกฝังการศึกษาที่เหมาะสมเกี่ยวกับศีลธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียนนักศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนและระดับวิทยาลัย พร้อมกันนี้ก็ได้ให้คำแนะนำแก่ครูอาจารย์ว่า “นั่นเป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ที่จะต้องพัฒนาให้นักเรียนของตน มีศีลธรรมที่สูงขึ้นและมีบุคลิกลักษณะแข็งแกร่ง และถ้าหากว่าทำไม่ได้ก็หมายความว่าพวกเขาละทิ้งความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติและไม่ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพอันมีเกียรติของตนเอง และครูอาจารย์ก็ควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียนปฏิบัติตามด้วย ซึ่งก็สามารถกระทำได้โดยการมีชีวิตที่มีศีลธรรมสูงและมีบุคลิกลักษณะแข็งแกร่งและครูที่ดีก็ไม่ควรเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพย์ติดทั้งหลายทั้งปวง ควรสุภาพและมีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายและคิดแต่สิ่งที่สูงส่ง (สร้างสรรค์) (simple living and high thinking) และพึงจำไว้ด้วยว่า การเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ถือว่าเป็นบาป ดังนั้น ครูอาจารย์จึงควรตระหนักถึงหน้าที่

ของตนต่อนักเรียนและสังคม ยิ่งไปกว่านั้นเขาควรจะมีชื่อเสียงดีในสังคม เมื่อเป็นเช่นนี้หน้าที่ที่สำคัญที่สุดของครูอาจารย์และนักเรียนก็คือ ทำให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมเจริญต่อไปจนเป็นส่วนที่สำคัญของกระบวนการศึกษา การทำเช่นนั้นเท่ากับเป็นการช่วยให้การศึกษามีคุณค่าและเจริญรุ่งเรืองสืบไป”

เป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้ว่ามหาตมา คานธี และนักวิชาการหลายคนจะออกมาสนับสนุนให้มีการสอนหลักคำสอนของศาสนาต่างๆ ในโรงเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรมแต่ก็ทำได้เพียงกว้างๆ เท่านั้นคือจะเจาะลึกลงไปโดยยึดเอาศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นหลักนั้นทำไม่ได้ เพราะรัฐธรรมนูญของอินเดียระบุว่าประเทศอินเดียเป็น Socialist (สังคมนิยม) Secular (แยกศาสนาออกจากการเมือง กล่าวคือไม่ยึดเอาศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ) และเป็น democratic state (เป็นรัฐประชาธิปไตย) และคำว่า secular ในความหมายนี้ก็คือ “Secularism means a way of life free from religious influence in all spheres.” (คำว่า secular หมายถึง วิถีชีวิตที่ปราศจากอิทธิพลของศาสนาในทุกกรณี)

เมื่อเป็นเช่นนี้ทางรัฐบาลอินเดียจึงอนุญาตให้โรงเรียนสอนศาสนาเอกชนสอนเรื่องศาสนาได้ แต่ไม่อนุญาตให้มีการสอนเรื่องศาสนาในโรงเรียนรัฐบาลเมื่อเป็นเช่นนี้ชาวฮินดูบางคนก็เชื่อว่านี้เป็นการทำให้พวกตนเสียประโยชน์ เพราะชาวมุสลิมมีโรงเรียนสอนศาสนาเอกชน (madrassahs) อยู่มากมายหลายแห่งแต่ในขณะที่เด็กฮินดูส่วนใหญ่เข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนของชาวคริสต์ ดังนั้นโรงเรียนของชาวคริสต์ก็จำเป็นต้องลดการเรียนการสอนเรื่องศาสนาอย่างโจ่งแจ้ง เพื่อ

ไม่ให้ชาวฮินดูหัวรุนแรง (The Hindu extremists) แก้เผ็ดเอาได้ [๕] ซึ่งในกรณีเช่นนี้บางโรงเรียนก็สอนวิชาศีลธรรมโดยกว้างๆ คือเพียงให้รู้ว่าอะไรดีและอะไรชั่ว อะไรควรทำและอะไรไม่ควรทำ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามก็มีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนที่พยายามส่งเสริมความคิดเห็นและบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมของศาสนาฮินดูในโรงเรียนของรัฐบาล ซึ่งก็ทำให้เกิดการโต้แย้งจากผู้นำชนกลุ่มน้อย นักการเมืองฝ่ายค้าน นักวิชาการและผู้ที่ส่งเสริมแนวคิด secular และในขณะนี้ทางรัฐบาลได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะเขียนตำราประวัติศาสตร์โดยสภาวิจัยและฝึกหัดการศึกษาแห่งชาติ (The National Council of Educational Research and Training (NECRT) พร้อมกันนี้ทางรัฐบาลก็ให้เหตุผลต่อการแสดงเจตนารมณ์นั้นว่าประวัติศาสตร์จะต้องมีการนำเสนอใหม่และให้มีเหตุผลมากกว่านี้ และในเดือนธันวาคมปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (The Human Resource Development Ministry) ก็ได้เปลี่ยนบทที่เกี่ยวกับศาสนาเชน (Jainism) ในตำราเรียนเกี่ยวกับอินเดียในสมัยโบราณโดยไม่ได้แจ้งให้ผู้เขียนทราบล่วงหน้า ซึ่งเรื่องนี้ก็นำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์จากแวดวงวิชาการพอสมควร

และเพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศอินเดียยึดแนว Secular State ผู้วิจัยขอนำตารางเรียน (Time Table) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาระดับชั้น ๑ ถึง ๑๒ ของโรงเรียนรัฐบาล ในเมืองปุเน่ (Pune) ในวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ นั้น มาแสดงให้ดูว่าไม่มีการสอนหลักคำสอนของทางศาสนาอยู่เลยดังนี้

---

๕. *International Religious Freedom Report 2002 : India, U.S. Department of State.*

ตารางเรียน (Time Table)

CLASS 1ST STD (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๑ = ป. ๑)

SCHOOL NAME/ADDRESS: KENDRIYA VIDYALAYA GAMES KHIND, PUNE-7

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	MATHS	ENGLISH	ENGLISH	S.U.P.W	R	HINDI	AHPL	LIBRARY	GAMES
TUE	MATHS	MATHS	ENGLISH	AHPL	E	HINDI	HINDI	S.U.P.W	MUSIC
WED	MATHS	MUSIC	ENGLISH	AHPL	C	HINDI	AHPL	MATHS	GAMES
THUR	MATHS	MATHS	S.U.P.W	ENGLISH	E	HINDI	AHPL	LIBRARY	AHPL
FRI	C.C.A	C.C.A	MATHS	ENGLISH	S	HINDI	AHPL	AHPL	GAMES
SAT	M.P.T	MANTHS	ENGLISH	AHPL	S	HINDI	ENGLISH	MUSIC	AHPL

หมายเหตุ : RECESS = ชั่วโมงพักการเรียน

CLASS 2ND STD (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๒ = ป. ๒)

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	HINDI	MUSIC	AHPL	MATHS	R	ENGLISH	S.U.P.W	MATHS	GAMES
TUE	HINDI	AHPL	AHPL	MATHS	E	MUSIC	ENGLISH	ENGLISH	GAMES
WED	HINDI	ENGLISH	AHPL	MATHS	C	ENGLISH	LIBRARY	AHPL	GAMES
THUR	HINDI	HINDI	AHPL	MATHS	E	ENGLISH	AHPL	MATHS	S.U.P.W
FRI	C.C.A	C.C.A	HINDI	MUSIC	S	ENGLISH	AHPL	S.U.P.W	MATHS
SAT	M.P.T	HINDI	MATHS	LIBRARY	S	ENGLISH	MATHS	AHPL	AHPL

CLASS 3RD STD (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๓ = ป. ๓)

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	HINDI	ENGLISH	COMPUTER	MATHS	R	EVS	MUSIC	MATHS	AHPL
TUE	HINDI	ENGLISH	ENGLISH	MATHS	E	EVS	LIBRARY	MATHS	GAMES
WED	HINDI	ENGLISH	ENGLISH	MUSIC	C	EVS	MATHS	EVS	AHPL
THUR	HINDI	HINDI	COMPUTER	MATHS	E	EVS	S.U.P.W	ENGLISH	AHPL
FRI	C.C.A	C.C.A	ENGLISH	MATHS	S	EVS	EVS	HINDI	AHPL
SAT	M.P.T/S&g	HINDI	LIBRARY	MATHS	S	ENGLISH	EVS	MATHS	GAMES

CLASS 4TH STD (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๔ = ป. ๔)

DATE/TIME	1/8:10	2/8:55	3/9:35	4/10:15	10:55-11:25	5/11:25	6/12:10	7/12:50	8/13:30
MON	MATHS	ENGLISH	ENGLISH	S.U.P.W	R	HINDI	LIBRARY	MATHS	GAMES
TUE	MATHS	EVS	ENGLISH	HINDI	E	HINDI	LIBRARY	EVS	AHPL
WED	MATHS	EVS	ENGLISH	MATHS	C	HINDI	EVS	HINDI	AHPL
THUR	MATHS	MUSIC	ENGLISH	COMPUTER	E	HINDI	EVS	AHPL	GAMES
FRI	C.C.A	C.C.A	ENGLISH	MATHS	S	HINDI	EVS	ENGLISH	MATHS
SAT	M.P.T	MATHS	ENGLISH	EVS	S	MUSIC	COMPUTER	MATHS	ENGLISH

CLASS 5TH STD (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๕ = ป. ๕)

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	ENGLISH	ENGLISH	EVS	HINDI	R	MATHS	HINDI	LIBRARY	MUSIC
TUE	ENGLISH	MATHS	LIBRARY	HINDI	E	MATHS	EVS	EVS	GAMES
WED	ENGLISH	MATHS	ENGLISH	HINDI	C	MATHS	EVS	EVS	COMPUTER
THUR	ENGLISH	EVS	AHPL	HINDI	E	MATHS	MATHS	AHPL	GAMES
FRI	C.C.A	C.C.A	ENGLISH	HINDI	S	MATHS	S.U.P.W	EVS	AHPL
SAT	SCOUT	MUSIC	EVS	HINDI	S	COMPUTER	AHPL	ENGLISH	MATHS

CLASS 6TH STD (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๖ = ป. ๖)

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	HINDI	ENGLISH	LIBRARY	MATHS	R	GAMES	S.U.P.W	S.S.T	SCIENCE
TUE	COMPUTER	S.S.T	HINDI	MATHS	E	GAMES	SCIENCE	ENGLISH	ENGLISH
WED	S.S.T	SANSKRIT	ENGLISH	HINDI	C	MATHS	S.U.P.W	SCIENCE	HINDI
THUR	HINDI	ENGLISH	SANSKRIT	MATHS	E	GAMES	S.S.T	S.U.P.W	SCIENCE
FRI	SANSKRIT	MATHS	ENGLISH	S.S.T	S	GAMES	MATHS	HINDI	SCIENCE
SAT	S.S.T	HINDI	COMPUTER	ENGLISH	S	SCIENCE	S.U.P.W	ENGLISH	MATHS

CLASS 7TH STD (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๗ = ม.๑)

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	S.S.T	COMPUTER (THEORY)	ENGLISH	MATHS	R	HINDI	GAMES	SCIENCE	SANSKRIT
TUE	SCIENCE	ENGLISH	S.S.T	SANSKRIT	E	S.U.P.W	MATHS	HINDI	ENGLISH
WED	COMPUTER (PRACTICAL)	S.S.T	SCIENCE	ENGLISH	C	GAMES	HINDI	MANTS	S.U.P.W
THUR	ENGLISH	MATHS	SCIENCE	HINDI	E	SANSKRIT	GAMES	MANTS	S.S.T
FRI	SCIENCE	MATHS	ENGLISH	LIBRARY	S	HINDI	ENGLISH	S.U.P.W	S.S.T
SAT	HINDI	ENGLISH	S.S.T	MATHS	S	GAMES	HINDI	S.U.P.W	SCIENCE

CLASS 8TH STD (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๘ = ม. ๒)
SCHOOL NAME/ADDRESS: KENDRIYA VIDYALAYA GANESH KHIND, PUNE-7

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	SANSKRIT	SCIENCE	ENGLISH	S.S.T	R	MATHS	HINDI	S.U.P.W	HINDI
TUE	S.S.T	SANSKRIT	MATHS	SCIENCE	E	ENGLSIH	GAMES	S.U.P.W	HINDI
WED	SCIENCE	MATHS	COMPUTER	ENGLISH	C	HINDI	GAMES	MATHS	S.S.T
THUR	COMPUTER	MATHS	S.S.T	ENGLISH	E	SCIENCE	HINDI	ENGLISH	S.U.P.W
FRI	MATHS	S.S.T	SANSKRIT	ENGLISH	S	S.U.P.W	SCIENCE	GAMES	HINDI
SAT	SCIENCE	MATHS	ENGLISH	HINDI	S	S.S.T	LIBRARY	GAMES	ENGLISH

CLASS 9TH STD(B) (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๙ = ม. ๓)
SCHOOL NAME/ADDRESS: ABHINAV MOHITE,A3, 602 ADITYA SHAFUN, BAVDHAN, PUNE-21

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	BIOLOGY	ENGLISH	MATHS	SOCIAL SCIENCE	R	SANSKRIT	LIBRARY	GAMES	S.U.P.W
TUE	MATHS	SOCIAL SCIENCE	ENGLISH	MATHS	E	SANSKRIT	ENGLISH	GAMES	S.U.P.W
WED	MATHS	ENGLISH	SOCIAL SCIENCE	SANSKRIT	C	PHYSICS	CHEMISTRY	SANSKRIT	GAMES
THUR	SOCIAL SCIENCE	ENGLISH	ENGLISH	SANSKRIT	E	PHYSICS	BIOLOGY	GAMES	MATHS
FRI	ENGLISH	SOCIAL SCIENCE	COMPUTER	SANSKRIT	S	MATHS	SOCIAL SCIENCE	MATHS	S.U.P.W
SAT	BIOLOGY	MATHS	COMPUTER	CHEMISTRY	S	SANSKRIT	ENGLISH	SOCIAL SCIENCE	S.U.P.W

CLASS 10TH STD(B) (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๑๐ = ม. ๔)

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	MATHS	CHEMISTRY	SANSKRIT	COMPUTER	R	ENGLISH	MATHS	SOCIAL	GAMES
TUE	BIOLOGY	ENGLISH	SANSKRIT	ENGLISH	E	SOCIAL	S.U.P.W	MATHS	GAMES
WED	PHYSICS	MATHS	SANSKRIT	SOCIAL	C	SOCIAL	ENGLISH	SCI (PR)	SANSKRIT
THUR	MATHS	CHEMISTRY	ENGLISH	SOCIAL	E	BIOLOGY	S.U.P.W	SANSKRIT	ENGLISH
FRI	PHYSICS	ENGLISH	LIBRARY	MATHS	S	SOCIAL	S.U.P.W	HINDI	GAMES
SAT	MATHS	SOCIAL SCIENCE	MATHS	COMPUTER	S	S.S.T	ENGLISH	SANSKRIT	GAMES

CLASS 11TH STD (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๑๑ = ม. ๕)

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	CHEM.	MATHS	PHYSICS	ENGLISH	R	T.P. (PR)		PHY + CHEM (PRACTICAL)	
TUE	CHEM.	MATHS	PHYSICS	T.P.	E	PHY + CHEM (PRACTICAL)		MANTS	ENGLISH
WED	CHEM.	MATHS	PHYSICS	T.P.	C	PHY + CHEM (PRACTICAL)		GAMES	ENGLISH
THUR	CHEM.	MATHS	PHYSICS	LIBRARY	E	ENGLISH	MATHS	T.P	GAMES
FRI	CHEM.	MATHS	PHYSICS	ENGLISH	S	T.P.	GAMES	T.P. + T.P (PRACTICAL)	
SAT	PHYSICS	MATHS	MATHS	ENGLISH	S	T.P.	GAMES	PHY + CHEM (PRACTICAL)	

CLASS 12TH STD (ชั้นสแตนดาร์ดที่ ๑๒ = ม. ๖)
SCHOOL NAME/ADDRESS: KENDRIYA VIDYALAYA GANESH KHIND, PUNE 7

DATE/TIME	1	2	3	4		5	6	7	8
MON	MATHS	TP/BIO	CHEM	PHYSICS	R	PHY/CHEM (PRACTICAL)		ENGLISH	PHYSICS
TUE	MATHS	IP/BIO	CHEM	PHYSICS	E	ENGLISH	MATHS	PHY/CHEM (PRACTICAL)	
WED	MATHS	IP/BIO	CHEM	PHYSICS	C	IP/BIO (PRACTICAL)		MATHS	IP
THUR	MATHS	IP/BIO	CHEM	ENGLISH	E	PHY/CHEM (PRACTICAL)		MATHS	MATHS
FRI	MATHS	IP/BIO	CHEM	PHYSICS	S	ENGLISH	CHEM	PHY/CHEM (PRACTICAL)	
SAT	MATHS	ENGLISH	CHEM	PHYSICS	S	MATHS	PHYSICS	IP/BIO (PRACTICAL)	

รายชื่อวิชาต่างๆ ในตารางเรียนที่ควรทราบ

๑. MATHS = คณิตศาสตร์
๒. S.U.P.W (Students Under Productive Work) = ให้นักเรียนทำงานในเชิงสร้างสรรค์
๓. HINDI = ภาษาฮินดี
๔. AHPL (Art of Healthy and Productive living) = ศิลปะของการมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์
๕. LIBRARY = บรรณารักษ์
๖. GAMES = กีฬา
๗. MUSIC = ดนตรี
๘. M.P.T (Mass Physical Training) = การฝึกวิชาพละหมู่
๙. C.C.A (Co-curricular Activity) = ทำกิจกรรมในหลักสูตรร่วมกัน
๑๐. EVS (Environmental Science) = วิทยาศาสตร์ สภาพแวดล้อม
๑๑. M.P.T/S & G (Mass Physical Training / Scout & Girl guide) = การฝึกวิชาพละหมู่ / ลูกเสือและเนตรนารี
๑๒. SCOUT = ลูกเสือ
๑๓. S.S.T (Social Service Training) = ฝึกหัดงานบริการสังคม
๑๔. SCIENCE = วิทยาศาสตร์
๑๕. SANSKRIT = ภาษาสันสกฤต
๑๖. BIOLOGY = ชีววิทยา
๑๗. PHYSICS = ฟิสิกส์
๑๘. CHEMISTRY = เคมี
๑๙. SOCIAL SCIENCE = สังคมศาสตร์
๒๐. T.P. = การเรียนภาคปฏิบัติด้านข้อมูลข่าวสารคล้าย IP ในข้อถัดไป
๒๑. IP = (Information Practices) = เรียนภาคปฏิบัติด้านข้อมูลข่าวสาร
๒๒. BIO (Biology) = ชีววิทยา
๒๓. CHEM (Chemistry) = เคมี

หมายเหตุ สำหรับในระดับปริญญาตรีและโทนั้นก็ไม่มีบรรจุในหลักสูตรเช่นกัน นอกจากเป็นวิชาเลือก (Optional Subject) เท่านั้น หรือไม่ก็เป็นการกล่าวถึงกว้างๆ ในวิชาสังคมวิทยา (Sociology) และประวัติศาสตร์ (History) เสียเป็นส่วนใหญ่

สัมภาษณ์ท่านอาจารย์กรุณา กุศลาสัย
(ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์)
เกี่ยวกับกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของคนอินเดีย
เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๘ (๙.๓๐ น.)

๑. ถาม : *ลักษณะของคนอินเดียเป็นอย่างไรครับอาจารย์ นิสัยใจคอเขาเป็นอย่างไรครับ*

ตอบ : คนอินเดีย ! แต่ว่าคำถามของคุณดีมาก แต่ว่าต้องอ่านประวัติศาสตร์ของเขาหน่อย อินเดียนั้นเป็นชนเผ่าอารยะที่เข้ามาจากตะวันออกกลาง แถวเปอร์เซียสมัยก่อนโน้นก็มาตั้งรกรากอยู่ในแผ่นดินที่เรียกว่า อินเดียหรือชมภูทวีปนั้น หลายพันปีมาแล้วก็ว่าได้ ประวัติของเขาอยู่ในคัมภีร์พระเวท หรือในหนังสือโบราณของอินเดีย เราจะรู้ว่าพวกเขาดื่มด่ำอยู่ในวัฒนธรรมของชาวอารยะฮินดู นับถือโดยเฉพาะคำสอนทางศีลธรรมนี้มากทีเดียว

๒. ถาม : *แล้วนิสัยของคนอินเดียเป็นคนเห็นแก่ตัวจริงหรือเปล่าครับ ที่ว่าพอเห็นแขก ให้ตีแขกก่อนงู อะไรทำนองนั้น*

ตอบ : คำนี้เป็นคำพูดกัน ผมก็ว่าไม่ผิด แต่ว่าควรมองเขาในแง่ที่ว่าเป็นคน คือ ก่อนอื่นต้องทราบว่าอินเดียเป็นประเทศที่กว้างใหญ่ไพศาล มีพลเมืองมาก คนจนมาก คนรวยน้อย ทีนี้ก็เป็นธรรมดาที่ต้องแก่งแย่งกัน แต่ว่าโดยทั่วไปแล้วไม่ได้เป็นคนเห็นแก่ตัว อินเดียนั้นมีศาสนาใหญ่ๆ อยู่ ๒ ศาสนา คือ ฮินดูและอิสลาม ฮินดูก็เหมือนชาวพุทธเรา มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เมตตากรุณา ส่วนอิสลาม ก็ค่อนข้างจะดุหน่อย เพราะเขา

เชื่อในพระเจ้าองค์เดียว พระอัลเลาะห์ของเขา แต่ฮินดูนั้นเชื่อว่าเผ่าพันธุ์มนุษย์เป็นพี่น้องกันต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน

๓. ถาม : *แล้วทำไมคนอินเดียชอบผลัดวันประกันพรุ่งว่า tomorrow (พรุ่งนี้) อยู่บ่อยๆ*

ตอบ : เป็นคำพูดผลัดวันประกันพรุ่ง เขาชอบผลัดไปอย่างนั้นเอง

๔. ถาม : *ตอนนี้คนอินเดียประสบผลสำเร็จจนได้เป็นมหาอำนาจด้านไอที (IT) ที่เขามีได้ เป็นเพราะอะไรครับ เขามีความเพียรพยายามหรืออย่างไรครับ*

ตอบ : ลักษณะอย่างหนึ่งของคนอินเดียนั้นก็คือสนใจความรู้มากอยากรู้อยากเห็นอะไร ต่อมิอะไร แม้แต่ซ็อฟต์แวร์ ซึ่งเป็นของฝรั่งเขาเป็นเจ้าของมาก่อน อินเดียมีความเพียรพยายามที่จะเอาความรู้ชนะความดีมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของเขา

๕. ถาม : *ลักษณะเด่นของคนอินเดีย เขามีอุปนิสัยใจคอเป็นอย่างไร*

ตอบ : ลักษณะเด่นของเขาคือเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เว้นเสียแต่ว่าอย่าไปคบคนอินเดียที่ยากจนนัก เพราะเป็นธรรมดาคนจนก็ไม่มีอะไรจะให้แต่ว่าถ้าเป็นคนมีฐานะหน่อยแล้วละก็เขาใจดีมาก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีความเมตตากรุณา

๖. ถาม : *เขาปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้คนเขาเป็นคนดีอย่างไร คานธีมีอิทธิพลอะไร หรือเปล่าครับ*

ตอบ : มันอยู่ในวัฒนธรรมของเขา ศาสนาของเขาสอนให้เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

๗. ถาม : *อาจารย์คิดว่าอย่างไรที่เขาพูดว่าคนอินเดียคบยากจริงหรือครับ*

ตอบ : อันนั้นก็เป็นธรรมดา ถ้าคุณคบกับคนที่ยากจน แต่ถ้าคุณคบกับคนที่มีฐานะเท่าเรา หรือสูงกว่าเราแล้วเขาดีมากเลย

๘. ถาม : *ส่วนใหญ่คานธีมีอิทธิพลมากหรือเปล่าครับ*

ตอบ : แน่นอนเขาตั้งคานธีเป็นบิดาแห่งประเทศของเขา คานธีสอนให้คนอินเดียทั้งหมดเป็นพี่น้องกันอย่าแบ่งแยก

๙. ถาม : *คนอินเดียที่ดีได้เพราะคำสอนทางศาสนาสอนให้เขาเป็นคนดีหรืออะไรครับ*

ตอบ : ใช่ ให้เมตตาสงสารคน

๑0. ถาม : *ไม่รู้ว่าในตำราเรียนมีการสอนหรือเปล่าครับ*

ตอบ : มันอยู่ในวัฒนธรรมของเขา เช่น คัมภีร์พระเวท เขาสอนเรื่องนี้มาก

๑๑. ถาม : *อาจารย์ว่าคนไทยน่าจะเอาอย่างไหมครับ*

ตอบ : ก็ปฏิบัติตามศาสนาพุทธนั่นแหละ เป็นของอินเดียก็วัฒนธรรมฮินดูนั่นแหละมาเป็นศาสนาของเรา และที่เราเป็นคนดีได้ก็เพราะศาสนาพุทธนั่นแหละ เราก็เอาอย่างอินเดียซึ่งถือว่าเป็นครูของเราก็ว่าได้ ตั้งแต่โบราณกาล

๑๒. ถาม : *คนไทยกับคนอินเดียแตกต่างกันตรงไหนครับ*

ตอบ : บ้านเราไม่มีพลเมืองมากเหมือนของเขาก็เป็นธรรมดา บ้านเราคนน้อยก็แย่งกันกินน้อย บ้านเขาคนมากก็แย่งกันกินมาก แต่โดยทั่วไปเขาเป็นมนุษย์ที่เผื่อแผ่มาก

๑๓. ถาม : *ในความคิดของอาจารย์คิดว่าคนอินเดียจะเป็นมหาอำนาจในอนาคตไหมครับ*

ตอบ : อินเดียกับจีนนี้จะยิ่งใหญ่ต่อไปเพราะเขามีอะไรต่างๆ แล้ว เช่น

วิทยาศาสตร์ต่างๆ เขาก็มีแล้ว ผมเชื่อว่าจะยิ่งใหญ่ เศรษฐกิจของเขาก็ดี แม้ว่าเขาจะยากจน แต่เขามีผู้นำที่เก่งมาก ฉลาด เขามีผู้นำในระดับโลก เช่น คานธี เนรูห์ ระพินทรนาถ ฐากุร

๑๔. ถาม : *ถ้าผมจะบอกว่าคนอินเดียเป็นคนขยัน ประหยัด ถูกไหมครับ*

ตอบ : ใช่ ขยัน ประหยัดมาก เคารพกฎกติกา เข้าคิวซื้อของ เมตตากรุณา เขาไม่ชอบฆ่าสัตว์ตัดชีวิต *(มีคนไม่บริโภคเนื้อสัตว์มาก - ผู้ถาม)*

๑๕. ถาม : *อาจารย์ครับ Untouchable คืออะไรครับ*

ตอบ : คือพวกจัณฑาล พวกเดียวกับ Dalit เป็นคำทั่วๆ ไป เป็นคำพื้นเมือง พวกศูทรก็คือ Scheduled Caste หรือ Scheduled Tribe ในภาษาอังกฤษ

(ผู้วิจัยมอบกระเช้าผลไม้ให้ท่านอาจารย์กรุณา กุศลาสัย (ปราชญ์ภารตะวิทยา) หลังจากสัมภาษณ์เสร็จ เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๘)

สัมภาษณ์ นางอัปปะนา ติวารี* คนอินเดียอาศัยอยู่ในประเทศไทย
เกี่ยวกับเธอเรียนคุณธรรมจริยธรรมอย่างไร
การสัมภาษณ์นี้มีขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๘
ที่สำนักงานของเธอเองในกรุงเทพฯ (แปลจากภาษาอังกฤษ)

๑. ถาม : *คุณเรียนคุณธรรมจริยธรรมอย่างไร*
ตอบ : โดยปกติแล้วเราเรียนในโรงเรียนและก็โดยมากจากญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวด้วย เช่น จากบิดามารดาและปู่ย่าตายายเป็นต้น คนอินเดียเน้นมากเกี่ยวกับเรื่องการสอนสิ่งดีๆ ในชีวิตและวิธีให้ความเคารพผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ และวิธีทำตนเป็นคนดี

๒. ถาม : *บิดามารดาของคุณได้สอนคุณเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมบ้างไหม*
ตอบ : ใช่แล้วส่วนใหญ่ก็มาจากบิดามารดาและผู้หลักผู้ใหญ่ในครอบครัวและครูในโรงเรียนด้วย

๓. ถาม : *คุณได้เรียนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนหรือวิทยาลัยบ้างหรือไม่*
ตอบ : ใช่ เราเรียนในโรงเรียนนับจากเกรดหนึ่ง (ประถมปีที่ ๑) เป็นต้นไป เราเรียนวิชาหนึ่งชื่อ Moral Science ซึ่งสอนจากระดับพื้นฐานสำหรับเด็กๆ ให้เป็นคนดี ให้รู้จักเคารพบิดามารดา เคารพสังคมและทำแต่ความดีให้กับชีวิต

---

* *ผู้วิจัยรู้จักเธอดีและเห็นเธอมาตั้งแต่เรียนชั้นมัธยม เพราะบ้านของเธออยู่ใกล้วิทยาลัยที่ผู้วิจัยเรียนที่อินเดีย*

๔. ถาม : *มีการสอนคุณธรรมจริยธรรมในศาสนาของคุณ ผมหมายถึงศาสนาฮินดูบ้างไหม*

ตอบ : แน่นอน ศาสนาฮินดูสอนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ให้ประพฤติดี เป็นต้นว่าเรามีคัมภีร์มหาภารตะและรามา (รามเกียรติ์) ซึ่งประกอบด้วยหลายหัวข้อ หลายบท ซึ่งเราสามารถศึกษาเล่าเรียนในชีวิตได้

๕. ถาม : *อะไรสอนให้คุณทำแต่ความดีในชีวิตของคุณนี้*

ตอบ : เราเรียนในโรงเรียนและจากญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวดังที่กล่าวมาแล้ว พวกเขาเล่าเรื่องต่างๆ ให้เราฟัง เช่น เรื่องรามายณะ (The Ramayana) ซึ่งสอนให้เรารักพี่น้องและวิธีให้ความเคารพ เช่น พระรามซึ่งเคารพบิดาและเพียงคำพูดของมารดาเลี้ยงที่มีต่อบิดาของตน เขาก็ไปอยู่ในป่าถึง ๑๔ ปี ซึ่งเรื่องนี้สอนให้เราเคารพบิดามารดาและเสียสละเพื่อบิดามารดา นอกจากนี้ในคัมภีร์มหาภารตะก็ยังสอนหลายสิ่งอย่างให้เยาวชนและผู้ใหญ่ทำแต่ความดี

๖. ถาม : *คุณรู้ไหมว่าอะไรทำให้ประเทศอินเดียเจริญ ผมหมายถึงคุณสมบัติอะไรที่ทำให้คนอินเดียมีชื่อเสียงในด้านอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT)*

ตอบ : สิ่งหนึ่งก็คือว่า พวกเขาทำงานหนักและประการที่สองก็คือ บิดามารดาจะเน้นเรื่องการศึกษามากในอินเดียนับตั้งแต่ระดับอนุบาล บิดามารดาจะมุ่งหวังให้บุตรหลานของตนเรียนดี แม้แต่ครูอาจารย์อินเดียเองก็จะเสียสละและซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตนเองมาก ซึ่งก็แตกต่างจากประเทศอื่นๆ จาก

ประสบการณ์ของดิฉันพบว่าครูอาจารย์อินเดีย แม้ว่าจะไม่ใช่ชั่วโมงเรียนก็จะทนพร่ำสอนเด็กๆ ให้เก่ง คือ ติวพิเศษให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นต้นว่าเด็กคนไหนที่เรียนอ่อน ครูอาจารย์ก็จะเรียกไปเรียนพิเศษที่บ้านหรือไม่ก็หลังชั่วโมงเรียนโดยไม่รับค่าจ้าง นอกจากนี้เรื่องเงินติดกระเป๋าไปโรงเรียนก็เหมือนกัน บิดา มารดาคนอินเดียจะเข้มงวดมากไม่ให้เด็กๆ ของตนใช้เงินฟุ่มเฟือย ซึ่งก็ไม่เหมือนในประเทศอื่นๆ นั่นคือเหตุผลว่าทำไมคนอินเดียรู้จักควบคุมเขารู้จักวิธีใช้เงินและประหยัดเงินอย่างฉลาดอีกด้วย

๗. ถาม : *คุณคิดว่าอินเดียประสบความสำเร็จในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไหม ผมหมายถึงว่าดีกว่าหลายๆ ประเทศน่ะ*

ตอบ : ดิฉันก็คิดเช่นนั้น เพราะนับจากโรงเรียนเลยทีเดียวในช่วงที่ดิฉันเป็นนักเรียน คนเฒ่าคนแก่จะเรียกพวกเด็กๆ ไปรวมกันสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง แล้วก็สอนเรื่องศาสนาคือ สอนง่ายๆ แล้วก็ให้ท่องมนต์ แต่ว่าดิฉันเองเรียนในโรงเรียนคริสต์ ซึ่งก็จะสอนแต่เรื่องการทำความดีโดยหลักเกณฑ์ทั่วๆ ไป โดยไม่เน้นคำสอนของศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นพิเศษ กล่าวคือจะสอนแต่หลักการทำความดีทั่วๆ ไป ไม่เจาะจงศาสนาใดศาสนาหนึ่ง เพราะมิฉะนั้นจะเจอปัญหา เพราะประเทศอินเดียเป็น Secular State ดังที่คุณก็ทราบแล้ว

(สัมภาษณ์ นางอัปปะนา ติวารี เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๘)

จะเห็นว่าในบทสัมภาษณ์ นางอัปปะนา ติวารี (Mrs. Appana Tiwari) นั้นเธอบอกว่า มีเรียนวิชาศีลธรรมในโรงเรียนวิชาหนึ่งคือ Moral Science ซึ่งแตกต่างจากตารางเรียน (Time Table) ที่ผู้วิจัยเพิ่งได้มาจากโรงเรียนของรัฐบาล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่มีการสอนวิชาศีลธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเลย แต่คุณอัปปะนาเธอเรียนในโรงเรียนเอกชนของชาวคริสต์ จึงมีโอกาสเรียนได้บ้าง ไม่มากก็น้อย

ผู้วิจัยแปลกใจที่ว่าอินเดียไม่มีองค์กรทางศาสนา (Religious Organisation) มากมายเหมือน อย่างในประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศไต้หวัน เป็นต้น ทั้งๆ ที่อินเดียเองก็เป็นแหล่งกำเนิดของศาสนาที่สำคัญๆ ของโลกหลายศาสนาด้วยกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญเรื่อง Secular State ก็อาจจะเป็นได้ นอกจากนี้การเผยแพร่คำสอนทางศาสนาผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางโทรทัศน์ก็มีไม่มากนัก ทั้งๆ ที่อินเดียเองก็มีสถานีโทรทัศน์มากกว่าร้อยช่อง

สถานีโทรทัศน์ในอินเดีย (Indian Television)

ความจริงแล้วประเทศอินเดียมีเครือข่ายข้อมูลข่าวสารมากกว่าประเทศใดในโลกเสียด้วยซ้ำไป ลำพังแต่สถานีโทรทัศน์ในเชิงพาณิชย์อย่างเดียวก็มีมากกว่า ๑๐๐ สถานีเข้าไปแล้ว[๖] ซึ่งตอนนี้ก็ออกอากาศอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ เป็นภาษาอังกฤษ ฮินดี และอีกกว่า ๑๐ ภาษาท้องถิ่นโดยมาก มีรายการสำคัญๆ ตามนี้

๑. ข่าว (News) และเหตุการณ์ปัจจุบัน (Current Affairs)
๒. กีฬา (Sports)
๓. ภาพยนตร์ (Film) และดนตรี (Music)
๔. การบันเทิงในครอบครัว (Family Entertainment)
๕. การศึกษา (Education)
๖. ศาสนา (Religion)
ฯลฯ

และต่อไปนี้เป็นรายชื่อของช่อง (TV Channels) ต่างๆ ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ในประเทศอินเดียที่พอยกมาให้ดูเป็นตัวอย่างได้คือ *1. Aaj Tak 2. Aastha TV 3. Alpha Marathi 4. Apna DTH 5. AVS-Asian Variety Show 6. B๔u TV 7. Broadcastindia.com 8. Cartoon Network India 9. CNBC TV 18 10. Discovery 11. Dishtv 12. Doordarshan (The national television of India) 13. Doordarshan (A Public Service Broadcaster) 14. Doordarshan Jaipur 15. ETC Networks Ltd. 16. Hungama TV 17. Image-in-Asia 18. India TV 19. Indian Broadcasting Foundation*

20. Indiatimes TV Guide 21. Indiavision 22. IOL India.com 23. Maharishi's Programmes in India 24. MTV Networks India Pvt Ltd. 25. National Geographic Channel 26. Navaratna Television Network, Bargarh 27. New Delhi Television Ltd. (NDTV) 28. Numtv 29. Orissa Television (OTV) 30. Pritish Nandy Communications 31. Sahara Samay 32. SMG Television 33. Sony Entertainment Television 34. Southern Spice Music 35. Star TV 36. Star TV (1991) 37. Stop the Hatred 38. Sun Network 39. The Raj Television Network 40. Trendz 41. TV๙ 42. UTV Software Communications Ltd. 43. Worldroom Travel 44. Worldroom Travel TV (WTTV) 45. World Wide ChannelIndia.com 46. Zee English 47. Zee MGM 48. Zee Music 49. Zee Network 50. Zoom Television

ทั้งหมดนั้นคือ รายชื่อโทรทัศน์ ๕๐ ช่องที่ยกมาเพื่อแสดงให้เห็นว่าในประเทศอินเดียนั้นมีสถานีโทรทัศน์และรายการโทรทัศน์ที่มากมายหลายหลาก แต่โลกแห่งข้อมูลข่าวสารในอินเดียก็กำลังถูกท้าทายโดยรายการโทรทัศน์ที่ดำเนินรอยตามประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่นำโดยผู้กว้างขวางในวงการซึ่งเกิดในออสเตรเลียที่มีชื่อว่าRupert Murdoch โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ บริษัทในกลุ่ม Murdoch ได้ผลิตรายการ "Star News" เป็นช่องรายการข่าวออกอากาศ ๒๔ ชั่วโมง เป็นภาษาฮินดีทางสายเคเบิ้ล มีบ้านคนอินเดียกว่า ๔๐ ล้านหลังคาเรือนที่ติดโทรทัศน์เคเบิ้ลและก็ตามมาด้วยช่องรายการข่าวอีก ๕ ช่องต่อมา และเพื่อ

หลีกเลี่ยงเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากรัฐบาลชาตินิยมและบรรดาผู้นำทางศาสนา Star TV ซึ่งเป็นบริษัทในกลุ่ม Murdoch ก็เสนอรายการที่เน้นด้านจริยธรรมบ้าง

แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ อีกเช่นกันที่ช่องรายการทางศาสนา (Religious TV Channel) ซึ่งเป็น ของเอกชน ๒ ช่องคือ **Aastha** (Faith) และ **Sanskar** (Tradition) ก็ได้ก่อตั้งขึ้น โดยออกอากาศรายการทางศาสนาตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐที่มีการฟื้นฟูทางศาสนาโดยคนชาตินิยมฮินดู เช่น คุชราต (Gujarat) และอุตตรประเทศ (Uttar Pradesh) แต่ก็มีนักวิเคราะห์ทางการเมืองตั้งข้อสังเกตว่า ช่องรายการเหล่านี้อาจจะถูกใช้เป็นกระบอกเสียงของการเลือกตั้งทางการเมืองก็ได้

และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้นมา ทั้ง Aastha (ความเชื่อ) และ Sanskar (ประเพณี) ก็แข่งขันกันดึงผู้สนับสนุนรายการ (Sponsors) และผู้ชมแบบเคียงบ่าเคียงไหล่กันมาโดยตลอด และผู้ชมก็เปลี่ยนจากคนเฒ่าคนแก่มาเป็นคนหนุ่มสาวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการแนะนำรายการโยคะ และศิลปะของการดำรงชีพ ตอนนี้ Aastha มีผู้ชมถึง ๑๘ ล้านหลังคาเรือน ในขณะที่ Sanskar ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ก็ออกอากาศตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยยึดแนวทางที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งตอนนี้ก็มีผู้ชมในเมืองมุมไบ (Mumbai) ถึงร้อยละ ๙๕ แล้ว และผู้ชมก็ไม่อยากจะเปลี่ยนช่อง ไปดูรายการอื่น เพราะช่องนี้จะมีดนตรีประกอบด้วย และถึงแม้ว่า Doordarshan ซึ่งเป็นสถานีของรัฐบาลจะเริ่มออกอากาศรายการทางศาสนาในช่วงเช้าตรู่มาก่อนใครแต่ก็ช่องดาวเทียมเหล่านี้เองที่ช่วยกระตุ้นให้รายการทางศาสนา (Spiritual Programme) เป็นที่นิยมมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมานี้

ช่องอื่นๆ ที่ตามมาอีกก็คือ Maharishi Veda Vision, Miracle Net และ The Eternal World Television Network (EWTN) Global Catholic Network ต่อมาในเดือนเมษายน ๒๕๔๕ Golden Age Television ก็เป็นช่องที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มศาสนาในเมืองเชนไน (Chennai) ที่ชื่อว่า Human Upliftment Organisation (HUO) ซึ่งอาจจะแปลว่า "องค์กรยกคุณค่าของมนุษย์" ก็ได้โดยประกาศว่าเป็นช่องรายการทางศาสนาที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือลัทธิความเชื่อใดทั้งสิ้นที่ออกอากาศอยู่ในขณะนี้ และในปีเดียวกันนี้เองทาง The Syro Malabar Church ก็สนับสนุน Jeevan TV ให้เป็นอีกช่องหนึ่งซึ่งอุทิศให้กับการปกป้องศีลธรรมในสังคม (Protecting Morality in Society) ทาง Star TV ก็มองเห็นศักยภาพของรายการทางศาสนาที่จะเจริญเติบโตในอนาคต จึงออกอากาศรายการทางศาสนาวันอาทิตย์ตอนเช้าบ้าง ในขณะที่ Sony Entertainment Television ก็ออกอากาศในช่วงบ่ายโดยเน้นที่เรื่องราวในเทพนิยายทางศาสนา ซึ่งก็จะมีรายการใหม่ๆ ออกมาเรื่อยๆ และบางช่องก็ยุบรายการตัวเองไปก็มี เพราะแบกภาระค่าใช้จ่ายไม่ไหว จึงมีผู้สังเกตว่า *"พระผู้เป็นเจ้าต้องการให้สื่อสารมวลชนช่วยในการที่จะเข้าถึงผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาพระองค์ หรือว่าสื่อสารมวลชนต้องการพระผู้เป็นเจ้าเพราะท่านเป็นผู้ที่สร้างเรื่องราวต่างๆ ได้ดี แต่ก็ไม่มีใครบ่น เพราะตราบใดที่ทีวีตะวันตกยังคงบุกรุกอยู่"*

จุดเด่นผังรายการของ Sanskar ทีวี*
(Sanskar Programme Highlights)

ผู้วิจัยขอสรุปรายการเด่นๆ ของทีวีช่องนี้คร่าวๆ ดังนี้

Suprabhat :	คือ การสวดมนต์แต่เช้าตรู่ในช่วงที่พระอาทิตย์ขึ้น
Aarti :	หลังจากสวดมนต์จบแล้วก็มีการถวายเครื่องบูชาแก่พระผู้เป็นเจ้าสูงสุดตามธรรมเนียมฮินดู
Aradhana :	อ่านบทพระคัมภีร์บางบทหรือสวดมนต์ให้พระผู้เป็นเจ้าบางองค์ เช่น ถ้าเป็นวันเสาร์ก็คือ Hanuman Chalisa เป็นต้น
Gurbani :	การท่องบทกลอนพร้อมคำอธิบายและคำสอนของ Guru Granth Sahib ที่เขียนโดยศาสดาทั้ง ๑๐ องค์ของศาสนาสิกข์
Sankirtan :	เพลงสรรเสริญร้องเพื่อยกย่องพระผู้เป็นเจ้าผู้สูงสุดโดยนักบวชที่มีชื่อเสียงพร้อมๆ กับผู้ที่เลื่อมใสศรัทธา
Aaj Ka Bhajan :	เพลงร้องในทำนองไพเราะเพื่อรายการช่องนี้โดยเฉพาะโดยนักร้องที่มีชื่อเสียง เช่น Jagjit Singh, Anup Jalota และ Anuradha Poudwal เป็นต้น
Aaj Ki Aradhana :	การสวดมนต์เฉพาะซึ่งเกี่ยวเนื่องกับวันโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับพระผู้เป็นเจ้าองค์นั้นๆ เช่น การสวดในวันจันทร์ก็เพื่อพระศิวะ เป็นต้น
Upasana :	เป็นการรวบรวมเพลงทางศาสนาเข้าเป็นชุด
Bhakti Vandana :	ปรับปรุงเพลงสรรเสริญให้ทันสมัยขึ้น
Bhav Pravah :	เพลงทางศาสนาที่ร้องโดยนักร้องครั้งละ ๒ ถึง ๓ คน
Sant Sangat :	รายการของทางวัด Swami Narayan เป็นการรวมสุนทรพจน์และเพลงทางศาสนา
Gyanodaya :	โดยท่าน Ramesh Bhai Ojha เป็นเทศนาพร้อมคำอธิบายและตัวอย่างจากมหากาพย์รามายณะ (Ramayana) และมหาภารตะ (Mahabharat)

* *ข้อมูลจาก www.sanskartv.com*

Gyan Ganga :	โดยท่าน Kirit Bhai เป็นเทศนาที่อุทิศให้กับวัฒนธรรม ประเพณีและมรดกอันรุ่งเรืองของอินเดีย
Amrut Dhara :	โดยท่าน Morari Bapu เป็นเทศนาที่เน้นเรื่องกระแสแห่งความรู้
Manas Manthan :	โดยท่าน Ramkinkarji เป็นเทศนาซึ่งถ้าฟังอย่างตั้งอกตั้งใจก็จะช่วยให้มีมุมมองชีวิตที่ดีขึ้น
Bhav Nirjhar :	โดยท่าน Ramsukh Dasji และท่าน Hanuman Prasadji Podar เป็นเทศนาเกี่ยวกับหลายหัวข้อที่แตกต่างกันออกไป

และทั้งหมดนี้คือผังรายการเด่นๆ ของซานสการ์ (Sanskar) ทีวีที่พอรวบรวมมาให้ศึกษาเปรียบเทียบได้ ส่วนผังรายการของอาสธา (Aastha) ทีวีนั้นระบุแต่ชื่อรายการที่เป็นภาษาท้องถิ่น และไม่มีคำอธิบายให้จึงไม่ขอยกมากล่าวในงานวิจัยครั้งนี้ แต่ก็พอสรุปได้ว่าโทรทัศน์ก็เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ช่วยปลูกฝังแนวคิดทางด้านจริยธรรมและศีลธรรมอันมีหลักคำสอนของศาสนาต่างๆ เป็นเครื่องหล่อหลอมให้คนอินเดียเป็นคนคิดดีปฏิบัติชอบตามแต่แรงศรัทธาและความเชื่อที่ตนมีต่อศาสนาของตน

อย่างไรก็ตามดังที่กล่าวมาแล้วแต่ตอนต้นว่า ประเทศอินเดียมีข้อจำกัดในเรื่องของการประกาศหลักคำสอนทางศาสนา แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าคนอินเดียจะขาดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเสียทีเดียว เพราะยังมีวิธีการอื่นที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรมอีก กล่าวคือ การเรียนรู้จากคัมภีร์สำคัญทางศาสนาเป็นต้นว่ามหากาพย์**มหาภารตยุทธ์** (The Mahabharata) และ**รามายณะ** (The Ramayana) นอกจากนี้แล้วก็ยังมีอีกคัมภีร์หนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน นั่นก็คือ**คัมภีร์มนูศาสตร์** [๗]

---

๗. ข้อมูลจาก http://oaks.nvg.org/pv6bk4.html

(The Manusmriti หรือ The Laws of Manu) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกฎระเบียบของสังคม เช่น พิธีแต่งงาน กฎสำหรับสตรี กฎหมายว่าด้วยเรื่องศาสนาทั่วไป เป็นต้น กล่าวกันว่าคัมภีร์มนูศาสตร์นี้เป็นข้อมูลที่เก่าแก่ที่สุดที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของสังคมอินเดียในยุคต้นๆ แต่เป้าหมายหลักของคัมภีร์มนูศาสตร์นี้ก็คือ การกำหนดหน้าที่ของคนในวรรณะทั้งสี่กล่าวคือทุกวรรณะ ต่างก็มีหน้าที่กำหนดไว้ชัดเจน เช่น **พราหมณ์** มีหน้าที่ให้ความรู้และเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณแก่สังคม **กษัตริย์** มีหน้าที่ปกครองและปกป้องคนอื่น **แพศย์** มีหน้าที่ดูแลด้านพาณิชยกรรมและเกษตรกรรม ส่วน **ศูทร** มีหน้าที่ทำงานด้านแรงงาน เป็นต้น ส่วนการอบรมสั่งสอนนั้นก็จะกระทำโดยวิธีสืบทอดกันมาตามลำดับ ซึ่งนับเป็นการปลูกฝังคุณธรรมในด้านนี้นับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายก็ว่าได้

เมื่อได้รับการปลูกฝังอย่างเหนียวแน่นนับตั้งแต่ลืมตาดูโลกแล้ว คนอินเดียจึงไม่ค่อยจะหวั่นไหวต่ออิทธิพลจากภายนอกง่ายๆ ถึงแม้จะถูกรุกรานจากชนชาติอื่นและศาสนาอื่น ประเทศอินเดียก็ยังคงความเป็นปึกแผ่นอยู่ได้โดยที่คนอินเดียรู้จักให้อภัยและยึดมั่นในหลักการและเหตุผล เป็นประการสำคัญในการดำเนินชีวิต ไม่คิดอาฆาตพยาบาทกันโดยไร้เหตุผล ทั้งนี้เห็นได้จากตัวอย่างง่ายๆ เช่น ชาวฮินดูกับมุสลิมทะเลาะวิวาทกันอยู่บ่อยๆ แต่อินเดียก็มีประธานาธิบดีเป็นคนมุสลิม คือ นาย เอ. พี. เจ. อับดุล คาลาม (Mr. A. P. J. Abdul Kalam) อดีตนายกรัฐมนตรีนางอินทิรา คานธี (Mrs. Indira Gandhi) ถูกเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของตนเองที่เป็นชาวสิกข์สังหารอย่างเหี้ยมโหด เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ แต่ปัจจุบัน (๒๕๔๘) อินเดียก็มีนายกรัฐมนตรีเป็นชาวสิกข์ คือ นายมานโมฮัน ซิงห์ (Mr. Manmohan Singh) เมื่อเป็นเช่นนี้คนอินเดียจึงดำเนินชีวิตไปพร้อมๆ กับความหลากหลายได้อย่างสันติ

มาถึงตรงนี้ก็มีผู้ตั้งข้อสังเกตกับผู้วิจัยว่าแล้วอังกฤษมีบทบาทในด้านนี้อย่างไรบ้าง และจากการค้นคว้าก็พบว่าอังกฤษไม่ได้มีบทบาทในกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนอินเดียอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่จะออกมาในรูปของการศึกษาและภาษาพร้อมทั้งวิทยาการด้านการเมืองการปกครองและเทคโนโลยีต่างๆ เสียมากกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้จึงสรุปได้ว่าอินเดียประสบความสำเร็จในด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมได้เป็นอย่างดี ถึงแม้จะมีข้อจำกัดในหลายๆ ด้าน ทั้งนี้เห็นได้จากวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้าไปมีอิทธิพลในอินเดียได้ช้ากว่าในส่วนอื่นๆของโลก เพราะอินเดียมีเกราะกำบังทางวัฒนธรรมที่เหนียวแน่นนั่นเอง

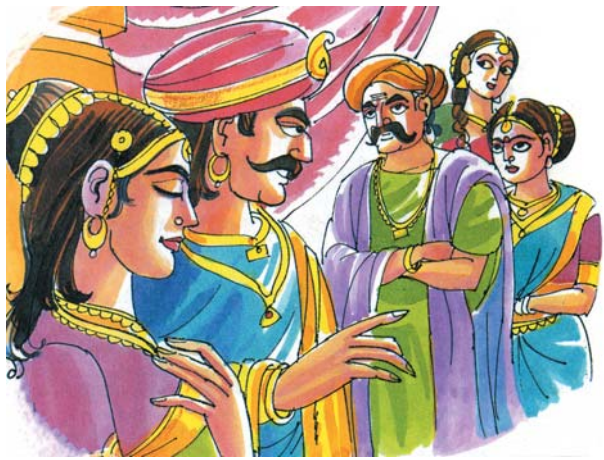

บทที่ ๕

บุคลิกลักษณะของคนอินเดีย

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งใช้ชีวิตอยู่ในประเทศอินเดียเป็นเวลาหลายปีเพื่อเข้ารับการศึกษาจากระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก พบว่าคนอินเดียส่วนใหญ่มีลักษณะเด่น และลักษณะด้อย ที่พอจำแนกให้เห็นภาพรวมกว้างๆ ได้ดังนี้

๑. ไม่ตรงต่อเวลา

อาจกล่าวได้ว่า คนอินเดียส่วนใหญ่ไม่ค่อยเข้มงวดเกี่ยวกับการตรงต่อเวลามากนัก ดังนั้น คำผลัดวันประกันพรุ่งว่า Tomorrow (พรุ่งนี้) กับ Ek Minute (Ek = หนึ่ง คือ หนึ่งนาที) นี้ จึงได้ยินอยู่บ่อยๆ โดยเฉพาะเมื่อต้องไปติดต่องานกับหน่วยงานต่างๆ ของอินเดียทั้งภาครัฐและเอกชน บางครั้งถึงแม้ว่าจะนัดเป็นที่เรียบร้อยแล้วแต่พอถึงเวลานั้นจริง เขาอาจจะบอกว่า Tomorrow ก็ได้ เพราะฉะนั้นเวลาติดต่อกับคนอินเดียก็ต้องใช้ความอดทนพอสมควร และเมื่อเขาบอกให้รอโดยพูดว่า Ek

Minute (หนึ่งนาที) คำว่าหนึ่งนาทีของเขาอาจจะนานถึง ๑๐-๑๕ นาทีก็ได้ และเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของคนอินเดียอีกอย่างหนึ่งก็คือการส่ายหน้าไปมา ซึ่งหมายถึง Yes (ใช่) หรือ OK (ตกลง) ของเขานั่นเอง ในขณะที่การส่ายหน้าไปมานี้คนไทยหมายถึงการแสดงอาการปฏิเสธ ถ้าพยักหน้าจึงจะมีความหมายว่าใช่หรือตกลง และคำว่า Tomorrow นี้ คนอื่นก็ใช้กับคนอินเดียได้เพราะเขาไม่ถือว่าเป็นเรื่องร้ายแรงที่จะต้องตรงตามนั้นเสมอไป ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าอินเดียเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่และมีประชากรมาก การคมนาคมในพื้นที่บางแห่งยังล้าหลังอยู่มาก และยังมีภัยทางธรรมชาติที่รุนแรงอยู่บ่อยๆ เช่น ร้อนมาก หนาวมาก และอุทกภัยร้ายแรง เป็นต้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนอินเดียทุกคนจะชอบการผิดนัดเสมอไป ที่กล่าวมานี้เป็นภาพรวมโดยทั่วไปที่ประสบมาเท่านั้น

๒. รู้จักแยกแยะและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

คนอินเดียจะรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจ และเคารพในกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามเสมอและจะไม่เข้าไปยุ่งในเรื่องที่ตนไม่เกี่ยวข้อง เช่น ถ้าเป็นครูอาจารย์ก็จะรับผิดชอบต่องานสอนและการค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ ดังนั้นจะพบว่าครูอาจารย์ในอินเดียจะเข้าห้องสมุดหรืออ่านหนังสือทันทีเมื่อว่างจากการสอน และที่สำคัญคือเปิดโอกาสให้ลูกศิษย์ได้สอบถาม หรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี นอกจากนี้คนอินเดียยังให้ความสำคัญแก่กันและกันอีกด้วย เช่น ถ้าเป็นยามหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยกำหนดว่าบริเวณไหนบ้างที่ห้ามนำรถเข้าไปจอด ก็แสดงว่าไม่ว่าใครจะมีตำแหน่งใหญ่โตมาจากไหนก็ต้องปฏิบัติตามนั้นเหมือนกันหมด จะถืออภิสิทธิ์ใดๆ ไม่ได้ทั้งนั้น ดังนั้นเราจะ

พบว่าตำรวจอินเดียบางคนก็ใช้เพียงไม้กระบองอันเดียวก็สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยได้ เพราะเขาให้ความเคารพในหน้าที่ของกันและกัน หรือตัวอย่างที่เห็นว่าแปลกอีกอย่างหนึ่งคือ คนขับรถโดยสารประจำทางจะถูกกั้นไว้ข้างหน้าต่างหากไม่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้โดยสารเลย คนขับรถคอยปฏิบัติตามนายท้ายหรือกระเป๋าเท่านั้นเพราะที่อินเดียเขาถือว่านายท้ายหรือ Bus Conductor เป็นใหญ่ ทั้งคนขับรถและผู้โดยสารต้องเคารพเชื่อฟังเขาเท่านั้น

๓. ขยันอ่านหนังสือและค้นคว้าหาความรู้

คนอินเดียอ่านหนังสือเก่งคือ เป็นคนชอบอ่านหนังสือและชอบค้นคว้าหาความรู้ ดังนั้น นักศึกษาในอินเดียส่วนใหญ่จะใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้อย่างคุ้มค่า แต่ที่แปลกก็คือ คนอินเดียไม่ค่อยชอบซื้อหนังสือนอกจากจำเป็นจริงๆ เท่านั้น ส่วนใหญ่แล้วจะใช้วิธีขอยืมจากห้องสมุดเสียเป็นส่วนใหญ่ ในประเทศอินเดียมีหนังสือทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นวิชาการหรือบันเทิง มีทั้งภาษาอังกฤษและภาษาอินเดียเอง และที่สำคัญคือหนังสือดีๆ ที่มีประโยชน์รัฐบาลก็จะเข้าไปให้ทุนสนับสนุน เพื่อทำให้มีราคาถูกลง เพื่อที่ผู้มีรายได้น้อยจะได้ซื้อหามาครอบครองได้

๔. ไม่สะอาดและไม่เป็นระเบียบไม่ชอบพิธีรีตอง

คนอินเดียไม่เข้มงวดเกี่ยวกับความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากนัก เพราะฉะนั้นในสำนักงานต่างๆ จึงมีเอกสารกองอย่างไม่มีระเบียบ และมีฝุ่นเกาะเต็มไปหมด จะเป็นระเบียบก็ตรงที่เข้าคิวซื้อของนี่เองซึ่งเป็นภาพที่เห็นบ่อยทั่วไป คนอินเดียชอบความเรียบง่าย

และความสะดวกเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นเวลาไปติดต่องานในสถานที่สำคัญๆ ก็อาจจะสวมรองเท้าแตะและไม่ต้องนุ่งทับก็ถือว่าสุภาพแล้ว นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจึงแต่งตัวกันตามสบาย มากมายหลายสี และที่น่าสังเกตคือ สถาบันการศึกษาในอินเดียไม่เน้นเรื่องความโอ่อ่าของตัวอาคาร แต่จะเน้นที่เนื้อหาทางวิชาการมากกว่า

๕. ประหยัดและรู้คุณค่าของเงิน

คนอินเดียเป็นคนที่มีนิสัยประหยัดมาก คำสอนของมหาตมา คานธี ผู้ซึ่งคนอินเดียยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งประชาชาติ (Father of the Nation) สอนไว้ว่า ให้คนอินเดียยึดหลัก “Simple living, High thinking” ซึ่งมีความหมายว่า “จงมีการอยู่กินอย่างง่ายๆ แต่มีความคิดนึกให้สูงๆ” จะสังเกตเห็นว่าคนอินเดียไม่ชอบซื้อของฟุ่มเฟือย และไม่ทานอาหารจุกจิก นอกจากอาหารมื้อสำคัญแล้วเขาจะทานแต่เฉพาะชา หรือ Tea ในภาษาอังกฤษ แต่คนอินเดียเขาเรียก “จาย” และไม่นิยมดื่มกาแฟและที่สำคัญคือเขาจะทานอาหารจนหมดไม่กินทิ้งกินขว้าง จะใช้เงินแต่ละครั้งเขาจะคิดอย่างรอบคอบแล้วจึงซื้อ เป็นที่น่าสังเกตว่าในอินเดียนั้นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่จะมีราคาถูก แต่ถ้าเป็นสินค้าที่เขาถือว่าฟุ่มเฟือย เช่น น้ำอัดลม ก็จะมีราคาแพงกว่าปกติมากทีเดียว นอกจากนี้แล้วงานบางอย่างก็ไม่ใช้เครื่องจักรทำ แต่เขาใช้แรงงานคนทำ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้คนตกงานนั่นเอง

๖. มีความเมตตากรุณา

ศาสนาของเขาไม่ว่าจะเป็นฮินดูหรืออื่นๆ สอนให้คนอินเดียมีจิตใจอ่อนโยนและไม่เบียดเบียน ซึ่งกันและกันโดยยึดหลักอหิงสา (Ahimsa) หรือ Non-violence คือ ความไม่เบียดเบียน มหาตมา คานธีเองก็เน้นเรื่องนี้มาก จะเห็นว่าคนอินเดียไม่ชอบรังแกสัตว์ เด็กๆ จะไม่รังแกสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัวซึ่งถือว่าเป็นอาสนะของพระอิศวร เพราะฉะนั้นจึงเห็นวัวเดินบนถนนในเมืองได้ตามใจชอบ เพราะเขาถือว่าเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์มีความเกี่ยวเนื่องกับพระผู้เป็นเจ้าของเขา นอกจากนี้ ก็ยังมีงูโดยเฉพาะอย่างยิ่งงูเห่า ซึ่งเขาถือว่าเป็นสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับพญานาค (The Naga) และเป็นสังวาลของพระอิศวร นอกจากนี้ก็ยังเป็นบัลลังก์ของพระวิษณุด้วย ยิ่งไปกว่านั้นในรัฐมหาราชตระ (Maharashtra) ยังมีพิธีบูชางูเรียกว่า “พิธีนาคปัญจามี” อีกด้วย (กล่าวแล้วในบทที่ ๓ ว่าด้วยวัฒนธรรมและประเพณีของคนอินเดีย)

๗. รู้จริงแต่พูดมาก

คนอินเดียโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูบาอาจารย์จะมีความรู้ดีแต่จะพูดมากซักหน่อย เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียน คนอินเดียไม่ชอบสั้นๆ หรือกะทัดรัด โดยจะเอาปริมาณไว้ก่อนคุณภาพมาทีหลัง เวลาทำข้อสอบที่เป็นแบบอัตนัย จึงต้องเขียนให้ถูกต้องตรงประเด็น และต้องเขียนให้มากอีกด้วย ถ้าถูกต้องแต่สั้นไปก็จะได้คะแนนน้อย เพราะฉะนั้นเวลาตอบคำถามของเราจะเห็นว่า เขาจะพูดเสียยาวและอธิบายจนละเอียดถี่ยิบ

๘. มีความอดทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ

คนอินเดียมีความอดทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศไม่ว่าจะร้อนจัดหรือหนาวจัด หรือฝนตกเขาจะดำเนินชีวิตไปตามปกติไม่ปล่อยให้สภาพดินฟ้าอากาศมาเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตได้ ในประเทศอินเดียนั้นจะมีสภาพอากาศที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละภาค เช่น บางรัฐในทางเหนือก็จะมีสภาพอากาศหนาวคล้ายยุโรป แต่ในบางรัฐก็แห้งแล้งร้อนระอุก็มี แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีอากาศแบบหนาวก็หนาวจัด คือ อุณหภูมิจะติดลบหรือไม่ก็อยู่ที่ระดับ ๑ - ๒ องศาเซลเซียส และถ้าร้อนก็ร้อนจัดจนแตะระดับใกล้ๆ ๕๐ องศาเซลเซียสเลยก็มี ถึงแม้จะร้อนขนาดไหน คนอินเดียก็จะดำเนินชีวิตไปตามปกติ และสามารถยืนคุยกันกลางแจ้งได้อย่างไม่สะทกสะท้านกับแสงพระอาทิตย์ที่แผดเผานั้นเลย

ที่กล่าวมาทั้งหมด ๘ ข้อนี้ คือลักษณะดีและลักษณะด้อยของคนอินเดียที่พอรวบรวมมาให้ดูได้อย่างกว้างๆ แต่ถึงอย่างไรคนอินเดียก็ยังมีลักษณะเด่นหลายอย่างที่ทำให้ประเทศของเขาเจริญรุ่งเรืองมาถึงระดับนี้ได้อย่างปัจจุบัน

บทที่ ๖
วิวัฒนาการและระบบการศึกษาในอินเดีย

ความเป็นมา

นับตั้งแต่ครั้งโบราณกาลอินเดียเป็นจุดศูนย์กลางของการศึกษาเล่าเรียนเมื่อหลายพันปีมาแล้ว ปรมาจารย์ผู้ยิ่งใหญ่เคยพร่ำสอนลูกศิษย์ลูกหาโดยยึดหลักพระคัมภีร์ วิชาความรู้แขนงต่างๆ เช่น ปรัชญา ศาสนา เภสัช วรรณคดี นาฏศิลป์ อักษรศาสตร์ โหราศาสตร์ เลขคณิต และสังคมวิทยา ได้ถูกพร่ำสอนต่อๆ กันมา บางช่วงบางตอนที่มีความสำคัญก็จะได้รับการบันทึกเอาไว้ และเนื่องจากอิทธิพลของศาสนาพุทธ การศึกษาจึงแพร่หลายไปถึงทุกคนที่ต้องการจะเรียนรู้ สถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลกในสมัยนั้นก็มาจากวัด เช่น นาลันทา (Nalanda) และตักกสิลา (Takshashila) เป็นต้น กล่าวกันว่า มหาวิทยาลัยนาลันทานั้นมีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๕ ถึง ๑๓ ในช่วงนั้นมหาวิทยาลัยแห่งนี้เคยมีนักศึกษาอาศัยอยู่นับหมื่นคน และมาจากหลายประเทศ เช่น จีน ศรีลังกา เกาหลี และอื่นๆ อีกมาก

จะเห็นว่าการศึกษาในประเทศอินเดียในครั้งอดีตกาลนั้นจะเป็นการศึกษาแบบระบบที่เรียกว่า Gurukul โดยที่ครูอาจารย์เป็น คุรุ (Guru) และลูกศิษย์เป็น ศิชยะ (Sishya) ในช่วงเข้ารับการศึกษา ลูกศิษย์จะอาศัยอยู่ในอาศรม (aashram) ของอาจารย์ และในขณะที่อยู่นั้นก็จะช่วยทำงานบ้านไปด้วย เพราะฉะนั้นในช่วงที่เข้ารับการศึกษานี้ซึ่งมีระยะเวลาประมาณ ๑๒ ปี จึงนับว่าเป็นช่วงที่ต้องเสียสละเป็นอย่างยิ่ง ครูจะดูความสามารถของลูกศิษย์ก่อนแล้วจึงสอนวิชาความรู้ที่เหมาะสม ให้บรรยากาศการเรียนก็จะกระทำกันกลางแจ้ง ที่ห้อมล้อมด้วยธรรมชาติ

ในสมัยนั้นราชาหรือพระมหากษัตริย์จะส่งโอรสของตนไปศึกษาศิลปวิทยาในด้านการใช้อาวุธ ดนตรี คัมภีร์พระเวท และการฝึกฝนด้านการป้องกันตัว และเมื่อจบการศึกษาแล้วศิษย์ก็จะทำพิธีคารวะครูก่อนกลับบ้านเมืองของตน สถาบันการศึกษาที่ยังสืบทอดระบบ Gurukul นี้ยังมีให้เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ก็คือ มหาวิทยาลัยศานตินิเกตัน (Shanthiniketan) ซึ่งก่อตั้งโดย มหากวี รพินทรนาถ ฐากุร (Rabindranath Tagore)[1]

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๑ มุสลิมได้ก่อตั้งโรงเรียนระดับประถมและระดับมัธยมขึ้น พร้อมทั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยขึ้นตามเมืองต่างๆ เช่น เดลี (Delhi) ลัคเนา (Lucknow) และอัลลาฮะบาด (Allahabad) และใช้ภาษาอาระบิค (Arabic) เป็นสื่อในการสอนในช่วงสมัยกลาง จึงมีการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมฮินดูและอิสลามในทุกแขนงวิชา เป็นต้นว่า ศาสนศาสตร์ ปรัชญา ศิลปศาสตร์ สถาปัตยกรรม คณิตศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และดาราศาสตร์ เป็นต้น

---

1. *ข้อมูลจาก www.geocities.com*

มาถึงช่วงยุคอังกฤษปกครอง การศึกษาแบบอังกฤษก็อุบัติขึ้นในอินเดียด้วยความช่วยเหลือของคณะผู้สอนศาสนาชาวยุโรป ในปี พ.ศ. ๒๓๖๐ ได้มีการก่อตั้งวิทยาลัยฮินดูขึ้นที่กัลละกัตตา (Kolkata) และสถาบัน Elphinstone ก็ได้รับการจัดตั้งในปีพ.ศ. ๒๓๗๗ ที่บอมเบย์ (Mumbai) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๐๐ ก็ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นอีก ๓ แห่ง คือที่ กัลละกัตตา (Kolkata) มัทราส (Chennai) และที่บอมเบย์ (Mumbai) และนับแต่นั้นเป็นต้นมาการศึกษาแบบตะวันตก ในประเทศอินเดียก็เจริญรุดหน้าอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันมีมหาวิทยาลัย ๒๒๖ แห่ง และมีวิทยาลัยที่ขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัยอีกหลายพันแห่ง มีวิทยาลัยวิศวะและสถาบันเทคโนโลยีอีก ๔๒๘ แห่ง มีวิทยาลัยพยาบาล ๑๐๐ แห่ง และสถาบันทางการเกษตรอีกหลายสิบแห่ง พร้อมทั้งมีสถาบันวิจัยในด้านต่างๆ อีกมากมาย เพราะฉะนั้นจึงนับว่าอินเดียเป็นประเทศชั้นนำประเทศหนึ่งที่ให้การศึกษาในระดับสูงที่มีคุณภาพแก่ประชากรของตนเอง และนักศึกษาพร้อมทั้งนักวิชาการทั่วโลกอีกด้วย

ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๙ การศึกษาเป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลกลางเท่านั้น แต่ว่านับแต่มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ แล้วก็ทำให้มีการแบ่งความรับผิดชอบกันขึ้นระหว่างรัฐบาลกลาง (Central Government) และรัฐบาลมลรัฐ (State Government) ในด้านการเงินและการบริหารในขณะที่บทบาทความรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง โดยส่วนใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่รัฐบาลมลรัฐต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้นเพื่อรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและคุณภาพรวมถึงวิชาชีพการสอนในทุกระดับ พร้อมกันนี้ก็ต้องศึกษาและติดตามดูแลความต้องการของประเทศในด้านการศึกษาอีกด้วย [๒]

---

๒. *INDIA 2005, Ministry of Information and Broadcasting, Government of India, 2005, pp. 197-213.*

๑. การศึกษาในระดับประถมศึกษา (Elementary Education)

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ทางรัฐสภาก็ได้ผ่านพระราชบัญญัติแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ ๘๖ ประกาศให้การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กที่มีอายุตั้งแต่ ๖ ถึง ๑๔ ปี ซึ่งก็เป็นการติดตามความคืบหน้าของพระราชบัญญัติอันเกี่ยวกับกลไกทางการศึกษาที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยมีชื่อโครงการว่า Sarva Abhiyan (SSA) ซึ่งมีเป้าหมายดังนี้

๑. เด็กที่มีอายุระหว่าง ๖ ถึง ๑๔ ปีทั้งหมดจะต้องได้รับการศึกษาในสถาบันการศึกษา
๒. เด็กที่มีอายุระหว่าง ๖ ถึง ๑๔ ปีทั้งหมดต้องสำเร็จการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษา ๕ ปีในปี พ.ศ. ๒๕๕๐
๓. เด็กที่มีอายุระหว่าง ๖ ถึง ๑๔ ปีทั้งหมดต้องสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ ๘ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓
๔. เน้นด้านการศึกษาในระดับประถมศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจโดยมุ่งที่การศึกษาเพื่อชีวิต
๕. ลดช่องว่างเรื่องเพศและสถานะทางสังคมในระดับแรกเริ่มให้ได้ภายในปีพ.ศ. ๒๕๕๐ และในระดับประถมศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๕๓
๖. ดำเนินการให้เป็นมาตรฐานเดียวกันหมดในปี พ.ศ. ๒๕๕๓

โครงการอื่นๆ ที่สำคัญ

๑. โครงการอาหารกลางวัน (Mid-day Meal Scheme)

โครงการนี้มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า The National Programme of Nutritional Support to Primary Education (NPNSPE) ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เป้าหมายของโครงการนี้ก็เพื่อให้การส่งเสริมการศึกษาในระดับประถมศึกษากว้างออกไป โดยเพิ่มจำนวนเด็กเข้าเรียนและมีสุขภาพที่ดีภายใต้โครงการนี้มลรัฐจะได้รับความช่วยเหลือจากส่วนกลางดังนี้คือ

๑. เมล็ดข้าว ๑๐ กรัมต่อเด็กหนึ่งคนต่อวันที่มีเรียนสำหรับโรงเรียนที่มีโครงการแจกอาหารหรือไม่ก็ ๓ กิโลกรัมต่อเด็กหนึ่งคนต่อเดือนเป็นเวลา ๑๐ เดือน และ

๒. ช่วยเหลือด้านการขนส่งเมล็ดข้าวจากโกดังที่อยู่ใกล้ไปยังโรงเรียนที่ร่วมโครงการ

๒. ให้การศึกษาแก่ครู (Teacher Education)

โครงการพื้นฟูเพื่อให้การศึกษาแก่ครูเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เพื่อสร้างสถาบันการศึกษาให้การฝึกฝนครูทั้งในด้านวิชาการและด้านเทคนิคเพื่อให้มีความสามารถทั่วทั้งประเทศ โครงการนี้มีจุดประสงค์ที่จะจัดให้มีสถาบันเพื่อการฝึกฝนทางการศึกษาประจำตำบลหรือ District Institute of Educational Training (DIETs) ในแต่ละตำบลทั่วทั้งประเทศ เพื่อให้การสนับสนุนในด้านวิชาการและทรัพยากรแก่ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาและผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่นอกระบบ

๓. การปรับปรุงคุณภาพในโรงเรียน (Quality Improvement in School)

โครงการนี้ได้เริ่มนำมาใช้ในช่วงแผนพัฒนาประเทศที่ ๑๐ โดยครอบคลุมหัวข้อหลักคือ

(๑) โครงการการศึกษาเพื่อประชากรของชาติ

(๒) ให้มีการสอนด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

(๓) ปรับปรุงการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน

(๔) ส่งเสริมให้มีการสอนโยคะในโรงเรียน

๔. โรงเรียนให้ที่พักอาศัยและนักเรียนชายหญิงเรียนร่วมกัน (Navodaya Vidyalayas)

โครงการนี้ให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียนจนถึงระดับมัธยมปลาย โดยเริ่มจากเพียงแค่ ๒ โรงเรียน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๒๙ จนปัจจุบันมี ๕๐๖ โรงเรียน โดยเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ มีนักเรียนลงทะเบียนเรียนกว่า ๑๕๘,๐๐๐ คน โครงการนี้มีเป้าหมายที่จะพัฒนาเด็กฉลาดปัญญาดีและเด็กอัจฉริยะที่ยากจนและไม่มีโอกาสในชนบทให้ได้รับการศึกษาที่ดี โดยพยายามกำหนดว่าร้อยละ ๓๓ ของเด็กที่จะเข้าเรียนต้องเป็นหญิง

๒. การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education)

สำหรับการศึกษาในระดับนี้มีหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือที่ชื่อว่า The National Council of Educational Research and Training (NCERT) คือสภาวิจัยและอบรมด้านการศึกษาแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวเดลี คอยให้การช่วยเหลือรัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐเกี่ยวกับเรื่องวิชาการของการศึกษาในโรงเรียน โดยผ่านหน่วยงานต่างๆ เช่น สถาบันการศึกษาแห่งชาติ หรือ The

National Institute of Education (NIE) เป็นต้น สภา NCERT นี้จะคอยให้การช่วยเหลือส่งเสริมและประสานงานการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษาของครู นอกจากนี้ก็มีรายการฝึกอบรมให้ครูทั้งก่อนงาน (pre-service) และในงาน (in-service) ขยายกิจการของสถาบันต่างๆ พัฒนาและทดสอบกลยุทธ์ด้านการศึกษาใหม่ๆ นอกจากนี้ก็มีการรวบรวมและให้ข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาอีกด้วย ในขณะเดียวกันในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ สภา NCERT ก็ยังได้จัดให้มีโครงการหานักเรียนอัจฉริยะทางด้านวิทยาศาสตร์ (National Talent Search Scheme) เพื่อให้การส่งเสริมต่อไป [๓]

๓. การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและระดับสูง (University and Higher Education)

ขณะที่ทำวิจัยนี้ ในประเทศอินเดียมีสถาบันการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยกว่า ๓๐๐ แห่ง ซึ่งในจำนวนนี้ก็รวมถึงมหาวิทยาลัยของรัฐบาลกลาง ๑๘ แห่ง มหาวิทยาลัยในมลรัฐ ๑๘๖ แห่ง สถาบันที่จัดตั้งภายใต้พระราชบัญญัติของรัฐอีก ๕ แห่ง สถาบันที่มีสถานะเทียบเท่ามหาวิทยาลัย ที่เรียกว่า Deemed University อีก ๘๙ แห่งและสถาบันที่มีความสำคัญระดับชาติอีก ๑๓ แห่ง จากจำนวนที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ๓๘ แห่งให้การศึกษาด้านเกษตรกรรม (รวมถึงป่าไม้ การรีดนม ประมง และสัตวแพทย์) ๒๑ แห่งให้การศึกษาด้านแพทยศาสตร์ (รวมถึงอายุรเวท) ๔๔ แห่ง ให้การศึกษาด้านวิศวะและเทคโนโลยี ๔ แห่ง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและอีก ๔ แห่งด้านกฎหมาย นอกจากนี้ก็มีมหาวิทยาลัยเปิด

---

๓. *เพิ่งอ้าง, หน้า ๒๑๓-๒๑๔.*

(Open University) อีก ๙ แห่งและมหาวิทยาลัยสตรีอีก ๕ แห่ง มีนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยรวมทั้งสิ้น ๘,๘๐๐,๐๐๐ คน ในขณะที่ครูอาจารย์ก็มีจำนวนมากกว่า ๔๐๐,๐๐๐ คน [๔]

ระดับนี้มีหน่วยงานและโครงการที่สำคัญ คือ

๑. คณะกรรมการให้ทุนระดับมหาวิทยาลัย
(University Grants Commision)

คณะกรรมการนี้เรียกชื่อย่อว่า UGC จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เพื่อดำเนินการตามที่เห็นสมควรในการส่งเสริมและประสานงานเกี่ยวกับการศึกษาในมหาวิทยาลัยพร้อมทั้งตัดสินและรักษามาตรฐานของการสอน การสอบและงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและที่สำคัญคือให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเพื่อการบำรุงรักษาและพัฒนาด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

๒. องค์กรวิจัยอิสระ
(Autonomous Research Organisations)

ในประเทศอินเดียมีองค์กรวิจัยอิสระหลายแห่ง เช่น สภาวิจัยประวัติศาสตร์อินเดีย (The Indian Council of Historical Research) จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ เพื่อทบทวนความก้าวหน้าในงานวิจัยด้านประวัติศาสตร์และส่งเสริมให้มีการเขียนประวัติศาสตร์ของวิทยาศาสตร์ หน่วยงานนี้ดำเนินโครงการวิจัย ให้ทุนทำวิจัยแก่นักวิชาการอิสระแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกและดำเนินการพิมพ์ พร้อมทั้งทำงานแปลในขณะเดียวกันก็มีองค์กรวิจัยอื่นๆ อีก คือ

---

๔. เพิ่งอ้าง, หน้า ๒๑๓-๒๑๔.

- The Indian Council of Philosophical Research (ICPR) ทำงานวิจัยเรื่องปรัชญา

- The Indian Institute of Advanced Study (IIAS) ทำงานวิจัยเรื่องมานุษยวิทยา และสังคมศาสตร์

- The Indian Council of Social Science Research (ICSSR) ให้การสนับสนุนและส่งเสริมงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์

- The National Council of Rural Institute (NCRI) ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาใน ระดับสูงในชนบทตามแนวคิดของมหาตมา คานธี พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือของการพัฒนาสังคมและชนบท

๓. มหาวิทยาลัยเปิดแห่งชาติอินทิรา คานธี
(Indira Gandhi National Open University)

มหาวิทยาลัยนี้มีชื่อย่อว่า IGNOU ก่อตั้งขึ้นในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยมีความรับผิดชอบด้านการแนะนำและส่งเสริมมหาวิทยาลัยเปิดและการศึกษาทางไกล โดยจุดมุ่งหมายหลักของมหาวิทยาลัยก็รวมถึงการขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับสูงให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่กลุ่มสตรีและผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากความเจริญ

๔. การศึกษาด้านเทคนิค (Technical Education)

ระบบการศึกษาด้านเทคนิคในประเทศครอบคลุมวิชาต่างๆ คือ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี การจัดการ สถาปัตยกรรมและเภสัชศาสตร์ เป็นต้น กระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (The Ministry of Human Resource Development) ได้จัดโปรแกรมการศึกษาในระดับปริญญาตรี

และปริญญาโทและระดับปริญญาเอก ระบบการศึกษาด้านเทคนิคประกอบด้วย

๑. The All India Council for Technical Education (AICTE) = สภาการศึกษา ด้านเทคนิคของประเทศอินเดีย

๒. Seven Indian Institutes of Technology (IITs) = สถาบันเทคโนโลยีของอินเดียทั้ง ๗ แห่ง

๓. Six Indian Institutes of Management (IIMs) = สถาบันการจัดการของอินเดียทั้ง ๖ แห่ง

๔. Indian Institute of Science (IISc), Bangalore = สถาบันวิทยาศาสตร์อินเดีย (บังกะลอร์)

๕. Indian Institute of Information Technology and Management (IIITM), Gwalior = สถาบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการอินเดีย (กวาลิออร์)

* Indian Institute of Information Technology, Allahabad = สถาบันเทคโนโลยีสารสนเทศอินเดีย (อัลลาหะบาด)

๖. ๑๘ National Institutes of Technology (NITs) = สถาบันเทคโนโลยีแห่งชาติทั้ง ๑๘ แห่ง

รวมแล้วสภาการศึกษาด้านเทคนิคของประเทศอินเดียหรือ AICTE ได้ให้การอนุมัติแก่สถาบันในระดับปริญญาตรี ๑,๙๖๙ แห่ง และระดับปริญญาโท ๒,๔๗๕ แห่ง ทั้งนี้ก็เพื่อเร่งสร้างแรงงานที่มีคุณภาพด้านไอที (IT) ซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการอย่างมากในขณะนี้

๕. การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education)

เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่นี้มีหนวยงานที่ชื่อว่า The National Literacy Mission (NLM) หรือคณะทำงานเพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ซึ่งจัดตั้งขึ้นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ โดยมุ่งที่จะเพิ่มจำนวนผู้รู้หนังสือถึงร้อยละ ๗๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยการให้ความรู้แก่ผู้ที่ไม่รู้หนังสือที่มีอายุระหว่าง ๑๕ - ๓๕ ปี ซึ่งเป็นวัยทำงานและเป็นจำนวนมากของแรงงานในประเทศ นอกจากจะสอนให้อ่านออกเขียนได้และรู้จำนวนเลขแล้ว ยังปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของความเป็นปึกแผ่นของชาติและรักษาสภาพ แวดล้อม เป็นต้น

๖. การส่งเสริมด้านภาษา (Promotion of Languages)

ภาษาถือว่าเป็นสื่อที่สำคัญที่สุดในด้านการติดต่อสื่อสารและการศึกษา ดังนั้นนโยบายศึกษา แห่งชาติจึงให้ความสำคัญในด้านภาษานี้มาก ด้วยเหตุนี้การสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาภาษาฮินดี (Hindi) และภาษาอื่นๆ จึงได้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

๗. สนับสนุนการศึกษาด้านวัฒนธรรมและจริยธรรม (Strengthening of Culture and Value in Education)

นโยบายการศึกษาแห่งชาติ (The National Policy on Education) ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ (แก้ไขในปี ๒๕๓๕) เน้นด้านการศึกษาจริยธรรม โดยชี้ให้เห็นถึงความต้องการที่จะทำให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมและศีลธรรม ทางรัฐบาลให้เงินทุนสนับสนุนแก่องค์กรที่ทำกิจกรรมในด้านนี้ทั้งที่เป็นหน่วยงานของรัฐเองและเอกชน จากระดับประถมศึกษาถึงระดับสูง รวมทั้งการศึกษาด้านเทคนิคและการจัดการด้วย

๘. แผนกสันสกฤต

(Sanskrit Division)

ภาษาสันสกฤตมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาษาทั้งหมดของอินเดียและในการรักษาไว้ ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมของอินเดียอีกด้วย ทางรัฐบาลอินเดียจึงให้เงินทุนสนับสนุนร้อยเปอร์เซ็นต์ เต็มโดยผ่านรัฐบาลมลรัฐ (State Government)

๙. ให้การสนับสนุนหนังสือ (Book Promotion)

กองทุนหนังสือแห่งชาติ หรือ The National Book Trust (India) เป็นองค์กรอิสระซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ กิจกรรมของหน่วยงานนี้ (NBT) คือ

๑. การจัดพิมพ์หนังสือ
๒. ส่งเสริมหนังสือและการอ่าน
๓. ส่งเสริมหนังสืออินเดียในต่างประเทศ
๔. ให้ความช่วยเหลือนักเขียนและผู้พิมพ์
๕. ส่งเสริมการรู้หนังสือของเด็ก

หน่วยงานนี้จัดพิมพ์หนังสือเป็นภาษาฮินดี อังกฤษและภาษาอื่นๆ อีก ๑๕ ภาษา ภายใต้หมวดหมู่ต่างๆ และหนังสือสำหรับคนตาบอด นอกจากนี้ในทุกๆ หนึ่งปีเว้นปี NBT จะจัดงานหนังสือโลก (World Book Fair) ที่กรุงนิวเดลีซึ่งเป็นงานมหกรรมหนังสือที่ยิ่งใหญ่ในเอเชียและแอฟริกาและยังจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ (National Book Week) ในวันที่ ๑๔ - ๒๐ พฤศจิกายนของทุกๆ ปีอีกด้วย

๑๐. เมืองหลวงของหนังสือโลก (World Book Capital)

นิวเดลีซึ่งเป็นเมืองหลวงของอินเดียได้รับการประกาศให้เป็นเมืองหลวงของหนังสือโลก “The World Book Capital” ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ องค์การยูเนสโก (UNESCO) สมาคมผู้จัดพิมพ์นานาชาติ (The International Publishers Association) และหน่วยงานสากลที่เกี่ยวข้องกับหนังสือจำนวนมาก พบว่าอินเดียเป็นประเทศที่เหมาะสมที่จะได้รับเกียรตินี้ หลายประเทศเลือกกรุงนิวเดลีและหน่วยงาน NBT ก็ได้รับมอบหมายให้เฉลิมฉลองโอกาสนี้ซึ่งก็จัดขึ้นทั่วประเทศอินเดียและตลอดปีซึ่งเพิ่งเสร็จสิ้นลงเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๗ ซึ่งก็เป็นการฉลองวันหนังสือโลก (World Book) และวันลิขสิทธิ์ (Copyright Day) ไปพร้อมๆ กันด้วยเลย

เป็นที่น่าสังเกตว่าในแต่ระดับการศึกษา ก็จะมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาให้การสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม เพราะฉะนั้นประเทศอินเดียจึงประสบผลสำเร็จในการจัดการด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่มีมากมายมหาศาลจนอยู่อันดับสองของโลกและกำลังจะแซงหน้าประเทศจีนในอนาคตอีกด้วย

จะเห็นว่าในช่วงที่อินเดียได้รับเอกราชใหม่ๆ นั้น ประชากรของอินเดีย ๑๔% เท่านั้นที่รู้หนังสือแต่ว่า ๕๐ กว่าปีที่ผ่านมานี้ จำนวนผู้รู้หนังสือเพิ่มขึ้น ๕-๖ เท่า โดยการแผ่ขยายการศึกษาไปสู่ชนบททั่วทั้งประเทศ จึงกล่าวได้ว่าอินเดียประสบความสำเร็จพอสมควรในการเพิ่มจำนวนผู้รู้หนังสือ (literary rate) กล่าวคือในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ มีจำนวนผู้รู้หนังสือ ๑๘% แต่พอถึง ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ จำนวนผู้รู้หนังสือเพิ่มขึ้นเป็น ๕๒% และงบประมาณที่ใช้จ่ายในเรื่องของการศึกษาเพิ่มขึ้นจาก ๑.๒% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็น ๓.๙% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ปัจจุบัน ๙๔.๕% ของประชาชนในชนบทมีโรงเรียนประถมอยู่ห่างจากบ้านในรัศมี ๑ กิโลเมตรเท่านั้น

ระบบการศึกษาในปัจจุบัน

ปัจจุบันอินเดียใช้ระบบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายแบบ ๑๐ + ๒ กล่าวคือ การศึกษาจะแบ่งออกเป็นระดับอนุบาล (Preprimary) ระดับประถม (Primary) ระดับกลาง (Middle/Intermediate) ระดับมัธยมปลาย (Secondary/High school) และระดับอุดมศึกษา (Higher levels) โดยเฉลี่ยตามเกณฑ์อายุ ดังนี้

อายุ ๖ - ๑๑ ปี	ระดับประถมศึกษา	(ระดับชั้น ๑ - ๕)
อายุ ๑๑ - ๑๔ ปี	ระดับกลาง	(ระดับชั้น ๖ - ๘)
อายุ ๑๔ - ๑๗ ปี	ระดับมัธยมปลาย	(ระดับชั้น ๙ - ๑๒)

*อายุ ๑๗ ปีขึ้นไป = ระดับวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหรืออาชีวะศึกษา

แผนภูมิแสดงจำนวนตัวเลขของผู้เข้าเรียน ในระดับประถมศึกษา (Elementary) ในอินเดีย

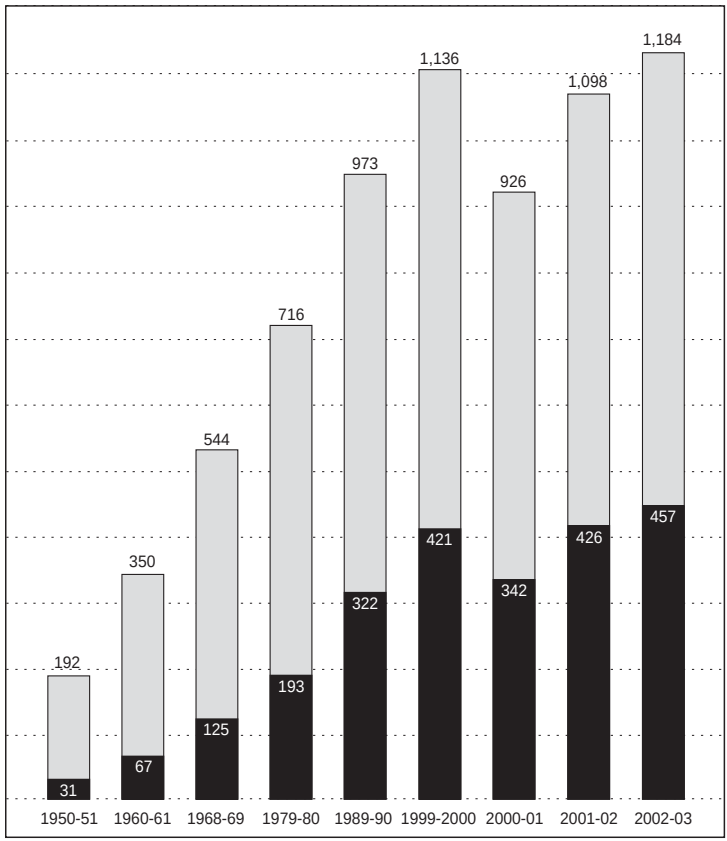

* *ที่มา: INDIA 2005, Ministry of Information and Broadcasting, Government of India, 2005.*

ระดับประถมศึกษา	(Class I-V)	อายุระหว่าง ๖ - ๑๑ ปี
ระดับกลาง	(Class VI-VIII)	อายุระหว่าง ๑๑ - ๑๔ ปี

ภาษาที่ใช้เป็นสื่อสำหรับการเรียนการสอน (Medium of instruction) ก็คือภาษาอังกฤษ หรือภาษาท้องถิ่นอื่นๆ โดยปกติแล้ว นักศึกษาในระดับปริญญาตรี (Undergraduate) จะใช้เวลาเรียน ๓ ปี สำหรับสายวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ แต่ถ้าเป็นด้านวิศวะจะใช้เวลาเรียน ๔ ปี ในขณะที่แพทย์ใช้เวลาเรียน ๕ ปี ส่วนในระดับปริญญาโท (Graduate Studies) โดยปกติใช้เวลาเรียน ๒ ปี ในขณะที่ระดับปริญญาเอก (Doctorate level) ใช้เวลาเรียนอย่างน้อย ๒ ปีขึ้นไป

การเรียนการสอนทุกระดับชั้นจะเน้นด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีเป็นวิชาสำคัญ สถาบันในด้านนี้ที่มีชื่อเสียงระดับโลก เช่น Indian Institute of Technology (IIT), Indian Institute of Science (IISc) และ Indian Institute of Management (IIM) การศึกษาในด้านเทคนิคนี้ทำให้อินเดียมีบุคลากรด้านเทคนิคมากเป็นอันดับสามของโลก นักวิทยาศาสตร์และวิศวกรอินเดียเป็นที่ต้องการของทั่วโลก ปัจจุบันอินเดียเป็นหนึ่งในประเทศที่ส่งคอมพิวเตอร์ซ็อฟต์แวร์ออกมากที่สุดในโลก และจากการที่อินเดียมีการพัฒนาด้านอวกาศและการบินพร้อมทั้งพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันตินี้ จึงทำให้อินเดียอยู่แนวหน้าเช่นเดียวกับประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทั้งหลายทั้งปวง

จากวิวัฒนาการและระบบการศึกษาของอินเดียที่ผ่านมานั้น มีด้านหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะอินเดียมีความเจริญก้าวหน้าในด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เป็นอย่างมาก โดยเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สร้างรายได้จาก 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2534 เป็น 17.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นมูลค่าการส่งออกซอฟต์แวร์และบริการถึง

๙.๖ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึง ๑๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เพราะอินเดียมีประชากรร้อยละ ๖ ที่มีการศึกษาดีในระดับนานาชาติและมีสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพสูงซึ่งเน้นการผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นับเป็นการสร้างทรัพย์สินทางปัญญาที่มีการลงทุนต่ำ แต่มีมูลค่าเพิ่มในการส่งออกสูงมาก (รายละเอียดดูบทที่ ๗)

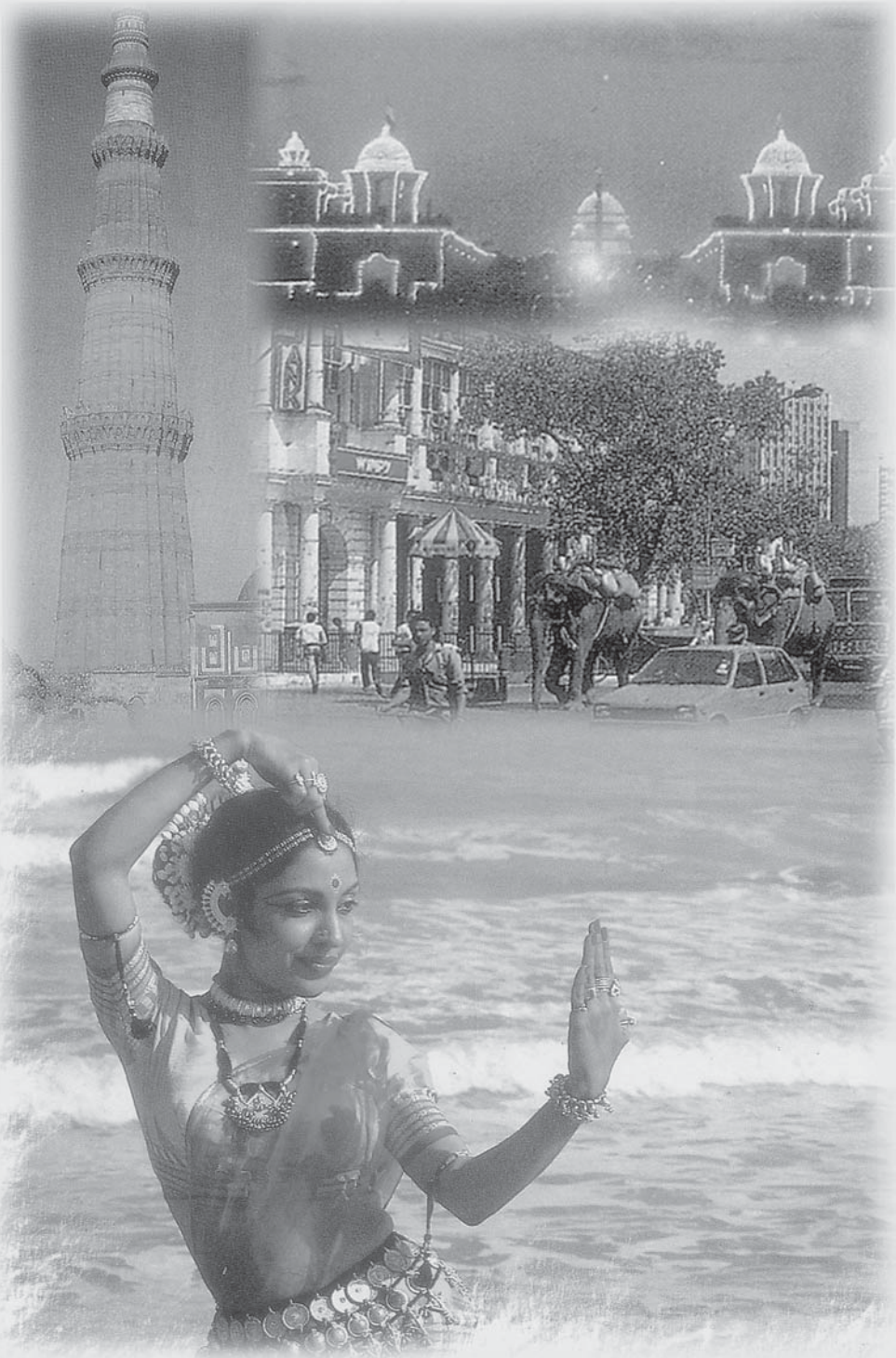

บทที่ ๗
การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และไอทีของอินเดีย

"อินเดียกำลังจะกลายเป็นประเทศที่โลกต้องจับตามอง โอกาสที่อินเดียจะมีการพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจเป็นสิ่งซึ่งเป็นไปได้สูง อินเดียเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน อาณาเขตของประเทศใหญ่โต มีทรัพยากรธรรมชาติมาก และที่สำคัญมีจำนวนนักวิทยาศาสตร์และช่างเทคนิคมากพอที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ยุคใหม่ ในแง่นักวิทยาศาสตร์นั้น อินเดียเป็นที่สามของโลก รองจากสหรัฐอเมริกาและรัสเซีย ความรู้ทางวิทยาการสมัยใหม่ที่เด่นที่สุดของอินเดียก็คือความชำนาญการในละมุนภัณฑ์ (Software) ของสมองกล ผู้เชี่ยวชาญในแขนงนี้ทำงานอยู่ในบริษัท ต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างคือ ภาพยนตร์เรื่อง แมทริก เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญสมองกลละมุนภัณฑ์ชาวอินเดีย" [๑]

---

๑. *อินเดียกำลังเป็นประเทศมหาอำนาจ, บทความใน น.ส.พ. ผู้จัดการ, ๙ ธ.ค. ๒๕๔๗, โดย ดร. ลิขิต ธีรเวคิน.*

จากข้อเขียนของอาจารย์ลิขิต ธีรเวคิน นักวิชาการระดับชั้นแนวหน้าของเมืองไทยเราก็จะทราบว่าประเทศอินเดียนั้นเจริญก้าวหน้ามากกว่าที่หลายๆ คนคิด ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าประเทศอินเดียให้การสนับสนุนด้านงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการพัฒนาเทคโนโลยีมาตั้งแต่ได้รับเอกราช ในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ อินเดียมุ่งมั่นที่จะผลิตนักวิทยาศาสตร์ชั้นนำ และสถาบันวิจัยระดับโลกและจากการส่งเสริมของทางรัฐบาลนี้เองที่ส่งผลให้อินเดียมีนักวิทยาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญในหลายสาขาด้วยกัน เช่น ดาราศาสตร์ (Astronomy) ดาราฟิสิกส์ (Astrophysics) และผลึกวิทยา (Crystallography) เป็นต้น

และเพื่อวิเคราะห์ให้เห็นว่าประเทศอินเดียนั้นมีศักยภาพมากน้อยแค่ไหนในการที่จะเป็นประเทศมหาอำนาจตามที่อาจารย์ลิขิต ธีรเวคินเขียนไว้นั้น ผู้วิจัยขออ้างถึงข้อเขียนของอดีตนายกรัฐมนตรีอินเดีย นายเยาวหราล เนห์รู (Jawaharlal Nehru) ในหนังสือของเขาชื่อ “Discovery of India (พบถิ่นอินเดีย)” ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศอินเดียมีวัฒนธรรมทางด้านวิทยาศาสตร์ที่น่าภาคภูมิใจมานานแล้ว โดยหนังสือเล่มนี้กล่าวชมเชยความสำเร็จด้านคณิตศาสตร์ของปราชญ์ชาวอินเดียผู้ซึ่งกล่าวกันว่าพัฒนาทฤษฎีบทเรขาคณิต (Geometric Theorems) ก่อนนักปราชญ์ชาวกรีกที่ชื่อ Pythagoras ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ ๖ เสียด้วยซ้ำไปและในคริสต์ศตวรรษที่ ๕ นักคณิตศาสตร์ชาวอินเดียก็ใช้เลขสิบหลักแล้วและต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ ๗ พวกเขาก็ให้ศูนย์เป็นเลขจำนวนหลักด้วย

ต่อมาในช่วงก่อนและหลังอินเดียได้รับเอกราช (The Pre-and Post-independence era) อินเดียก็มีนักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงระดับโลกหลายท่าน เช่น Sir C. V. Raman (เซอร์ ซี.วี. รามัน) ผู้ซึ่งเขียนงาน

ทางด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการกระจายของโมเลกุลในแสงและวิชากลศาสตร์ว่าด้วยพลังงานและการเคลื่อนไหว ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ท่านก็ได้รับรางวัลโนเบล (Nobel) สาขาวิชาฟิสิกส์ สำหรับการค้นพบผลของรามัน (The Raman Effect) ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ต่อมาก็คือนักฟิสิกส์ที่มีชื่อเสียงระดับโลกอีกคนหนึ่ง คือ Homi Jehangir Bhabha (โฮมิ เจฮันเกอร์ บาบา) ท่านผู้นี้มีผลงานด้านทฤษฎีโปสิตรอน (Positron Theory) และรังสีจักรวาล (Cosmic Rays) และนักวิทยาศาสตร์ในยุคก่อนอินเดียได้รับเอกราชอีกท่านก็คือ Sir J. C. Bose (เซอร์ เจ.ซี.โบส) ท่านเป็นผู้ค้นพบการใช้คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Waves) เพื่อโทรเลขไร้สาย ในปี พ.ศ. ๒๓๔๘ และทำงานค้นคว้าด้านชีวฟิสิกส์ (Biophysics) อีกด้วย อีกท่านหนึ่งซึ่งจะลืมเสียไม่ได้คือ Meghnad Saha (เมกนาด สะฮา) ท่านผู้นี้เป็นนักฟิสิกส์นิวเคลียร์ที่มีชื่อเสียงระดับโลกเช่นกัน ทั้งหมดนี้คือนักวิทยาศาสตร์ของอินเดียที่มีชื่อเสียงในอดีตและในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. ๒๕๔๘) แม้แต่ประธานาธิบดีคนปัจจุบันของอินเดีย คือ Mr. A. P. J. Abdul Kalam (นาย เอ.พี.เจ.อับดุล คาลาม) ก็เป็นนักวิทยาศาสตร์นิวเคลียร์ที่มีชื่อเสียงเช่นกัน

นอกจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์แล้วอินเดียยังมีชื่อเสียงด้านความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) อีกด้วย โดยสามารถผลิตซอฟต์แวร์ในระดับสากลได้ และส่งออกนำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมหาศาลในแต่ละปี จะเห็นว่าในประเทศอินเดียนั้นอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ และธุรกิจให้บริการยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการนำความเจริญเติบโตมาสู่ประเทศ ประมาณว่ามูลค่าการส่งออกซอฟต์แวร์และธุรกิจให้บริการนี้มีทั้งสิ้น ๑๒,๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๗ เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ ๓๐ เมื่อเทียบเป็นเงิน

ดอลลาร์สหรัฐ และก็คาดว่าธุรกิจด้านนี้จะเจริญเติบโตยิ่งขึ้นไปอีกในอนาคตด้วย [๒]

อนึ่งธุรกิจที่เป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และธุรกิจให้บริการของอินเดียก็คือ **ธุรกิจให้บริการด้านไอทีที่อินเดียสามารถทำได้*** (The Indian IT Enabled Services) และ**การรับจ้างทำกระบวนการทางธุรกิจให้บริษัทอื่น*** (Business Process Outsoucing) รวมเรียกย่อง่ายๆ ว่า "ITES-BPO" ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโตประมาณร้อยละ ๕๔ โดยนำรายได้เข้าประเทศจากการส่งออกถึง ๓,๖๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีพ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๗ นั้น และยังจะมีแนวโน้มพุ่งขึ้นสูงต่อไปเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจให้บริการด้านการ ดูแลลูกค้า (Customer Care) ด้านการเงิน (Finance) ด้านทรัพยากรมนุษย์ (HR) ด้านการบริหาร (Administration) และบริการทำรายรับรายจ่าย (Billing and Payment Services)

จะเห็นว่าอินเดียกลายเป็นทำเลที่น่าสนใจสำหรับการผลิตซอฟต์แวร์และธุรกิจให้บริการด้านไอที เนื่องจากมีข้อดีหลายประการ เป็นต้นว่า ค่าแรงต่ำ ทางรัฐบาลให้การสนับสนุนแรงงานมีคุณภาพ มีความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษ มีทักษะในการจัดการโครงการ มีความรู้ด้านการทำกิจการ มีมนุษยสัมพันธ์กับลูกค้าที่ดีและคุ้นเคยต่อเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นต้น จุดแข็งของอินเดียอยู่ที่อุตสาหกรรมด้านนี้ โดยเน้นหนักที่การผลิตซอฟต์แวร์ที่มีคุณภาพและมีกระบวนการที่ได้มาตรฐาน ทั้งนี้เห็นได้จากบริษัทอินเดียเป็นจำนวนมากได้รับการรับรองในระดับ ISO

---

๒. *Department of Information Technology, Government of India, 2005.*

* *ความหมายนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้แปลเองเพื่อให้เข้าใจง่ายๆ*

และ SEI-CMM ระดับ ๕ ของมหาวิทยาลัยคานิกีเมลอน ซึ่งเป็นระดับสูงสุด และรางวัลเกียรติยศอีกมากมาย

เป็นที่คาดหมายว่าอุตสาหกรรมไอทีซอฟต์แวร์และธุรกิจให้บริการของอินเดียนี้จะคำนวณ ได้เป็นร้อยละ ๒.๖๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และคิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓ ของมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๗ และยังคาดว่าจะเติบโตถึงร้อยละ ๗ ของอินเดีย GDP โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จะมีมูลค่าการส่งออกถึงร้อยละ ๓๕ และยังมีแนวโน้มว่าธุรกิจด้านนี้ยังมีศักยภาพที่จะทำรายได้เข้าประเทศถึง ๕๗,๐๐๐ ถึง ๖๕,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งก็คิดเป็นร้อยละ ๖ ของส่วนแบ่งในตลาดโลกเลยทีเดียว

เป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เกี่ยวกับธุรกิจด้านซอฟต์แวร์ของอินเดีย จากรายงานของ MacKinsey มีดังนี้

ธุรกิจซอฟต์แวร์ (Software Sector)		
	ตลาดรวม	การส่งออก
การให้บริการด้านไอที (IT Services)	๒๘-๓๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ	๒๘-๓๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ
ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ (Software Products)	๘-๑๑ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ	๘-๑๑ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ
การให้บริการด้านไอที ที่สามารถทำได้ (IT Enabled Services)	๒๑-๒๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ	๒๑-๒๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ
ตลาดภายในประเทศ (Domestic Market)	๑๓-๑๕ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ	
รวม (Total)	๗๐-๘๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ	๕๗-๖๕ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

อัตราการจ้างงานในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗	
ด้านซอฟต์แวร์และให้บริการ ซึ่งในจำนวนนี้อยู่ในธุรกิจด้าน ITES-BPO	๘๑๓,๕๐๐ คน ๒๔๕,๐๐๐ คน
ธุรกิจด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) การจ้างงานโดยตรง การจ้างงานโดยอ้อม	 ๓๙๕,๐๐๐ คน ๒๕๐,๐๐๐ คน

จะเห็นว่าจากจุดเริ่มต้นเล็กๆ กลับกลายเป็นเป้าหมายที่ทั่วโลกกำลังจับตามอง กล่าวคือในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕ นั้นอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของอินเดียมีความเจริญเติบโตคิดเป็นเพียง ๑๕๐ ล้าน ดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น แล้วก็ค่อยๆ ขยับมาถึง ๕,๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ทั้งนี้รวมมูลค่าการส่งออก ซอฟต์แวร์ที่มีถึง ๔,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐด้วย) ในปีพ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๓ ดังนั้นจึงไม่มีอุตสาหกรรมใดของอินเดียที่จะแข่งขันในตลาดโลกได้ดีเท่ากับอุตสาหกรรมที่กำลังกล่าวถึงนี้ อัตราการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของอินเดียนี้มีมากกว่าร้อยละ ๕๐ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นต้นมา และจากการคาดหมายของสมาคมบริษัทซอฟต์แวร์และบริการแห่งชาติ (The National Association of Software and Services Companies) ซึ่งมีชื่อย่อว่า “NASSCOM” ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓-๔ การส่งออกของซอฟต์แวร์อินเดียจะมีมูลค่าราวๆ ๖,๓๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ ไม่รวมที่ขายภายในประเทศอีก ๒,๔๕๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ดูตารางในหน้าถัดไป)

อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของอินเดียในปี พ.ศ. 2538-2543 *(คิดเป็นล้านดอลลาร์สหรัฐ)*						
	๒๕๓๘-๒๕๓๙	๒๕๓๙-๒๕๔๐	๒๕๔๐-๒๕๔๑	๒๕๔๑-๒๕๔๒	๒๕๔๒-๒๕๔๓	๒๕๔๓-๒๕๔๔
ตลาดซอฟต์แวร์ภายในประเทศ (Domestic Software Market)	๔๙๐	๖๗๐	๙๒๐	๑,๒๕๐	๑,๗๐๐	๒,๔๕๐
การส่งออกซอฟต์แวร์ (Software Export)	๗๓๔	๑,๐๘๕	๑,๗๕๐	๒,๖๕๐	๔,๐๐๐	๖,๓๐๐
อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของอินเดีย (Indian Software Industry)	๑,๒๒๔	๑,๗๕๕	๒,๖๗๐	๓,๙๐๐	๕,๗๐๐	๘,๗๕๐

**ข้อมูล : รายงานของ NASSCOM*

ทุกวันนี้อินเดียส่งออกซอฟต์แวร์และการให้บริการเกือบ ๙๕ ประเทศทั่วโลก ส่วนแบ่งของอเมริกาเหนือ (คืออเมริกาและแคนนาดา) เป็นการส่งออกซอฟต์แวร์ของอินเดียถึงร้อยละ ๖๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๓ นั้น กว่าหนึ่งในสามของบริษัทที่มีชื่ออยู่ในนิตยสาร Fortune (ฟอร์จูน) ถึง ๕๐๐ บริษัท ได้เลือกอินเดียเป็นแหล่ง outsourcing (คือการจ้างคนอื่นทำงานแทนบริษัทตนเอง) ในการพัฒนาซอฟต์แวร์

อย่างไรก็ตามปัจจัยหลักจากภายนอกที่เป็นตัวเร่งการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ในระยะประมาณ ๑๐ ปีที่ผ่านมานี้ก็คือ [๓]

---

๓. *วารสารอินเดียศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฉบับปีที่ ๗, ๒๕๔๕, บทความเรื่อง "อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ในอินเดีย", หน้า ๒๗-๒๘ โดย ดร. รอม หิรัญพฤกษ์.*

๑. ความเจริญเติบโตอย่างมหาศาลของความต้องการซอฟต์แวร์ในตลาดโลก

๒. ความสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐทั้งระดับสากลและท้องถิ่น โดยกำหนดนโยบาย ซึ่งทำให้บริษัททั้งของอินเดียและของต่างชาติสามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านซอฟต์แวร์จากภายนอกเข้าสู่อินเดียอย่างที่ไม่มีเกิดขึ้นที่อื่นในโลก

๓. การจัดตั้งองค์กรเฉพาะของภาครัฐที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสนับสนุนการพัฒนาการส่งออกซอฟต์แวร์ เรียกว่า Software Technology Parks of India (STPI) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ โดย Department of Electronics (ปัจจุบันเป็น Ministry of Information Technology) ซึ่งมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในลักษณะจุดเดียวจบ (One stop service) ทั้งด้านการส่งเสริมการลงทุนโดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีรายได้ การยกเว้นภาษีนำเข้าบางประเภทการนำบุคคลต่างด้าวเข้าประเทศ และการบริการโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นกับ อุตสาหกรรม เช่น โทรคมนาคมระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ก็ทำหน้าที่ประสานงานการจัดการพัฒนาบุคลากรทั้งจากสถาบันการศึกษาทั่วไปและจากสถาบันการฝึกอบรมเฉพาะทางในการสร้างมืออาชีพด้านซอฟต์แวร์

จะเห็นว่าทรัพยากรที่มีคุณค่าของอินเดียในด้านเศรษฐศาสตร์ความรู้ (Knowledge Economy) ก็คือแรงงานด้านเทคนิคที่มีพร้อมอยู่แล้ว อาจกล่าวได้ว่าอินเดียมีมืออาชีพด้านวิทยาศาสตร์ที่พูดภาษาอังกฤษได้มาก

ที่สุดเป็นอันดับ ๓ ของโลก รองจากสหรัฐฯ เท่านั้น มีการคำนวณว่าอินเดียมีช่างเทคนิคมากกว่า ๔ ล้านคน มีสถาบันการศึกษาและโปลีเทคนิคมากกว่า ๑,๘๓๒ แห่ง ซึ่งให้การฝึกอบรมมืออาชีพด้านคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ถึง ๖๗,๗๘๕ คนทุกปี ทางรัฐบาลอินเดียได้เพิ่มจำนวนและคุณภาพของสถานที่ฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าเหล่านี้ ซึ่งถือว่าเป็นอุตสาหกรรมด้านความรู้ (Knowledge Industry) ที่จะช่วยให้อินเดียเจริญเติบโตยิ่งขึ้นและถาวรสืบไป สมกับที่ได้รับการยกย่องว่าเป็น “Sillicon Valley of Asia”

น่าสังเกตว่าอินเดียเป็นประเทศที่มีความสนใจทางด้านคณิตศาสตร์ในสัดส่วนที่สูง ประกอบกับการที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทำให้สามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว แต่ที่สำคัญที่สุดเห็นจะได้แก่ ระบบการศึกษา เด็กชั้นประถมของอินเดียถูกฝึกให้ท่องสูตรคูณได้ถึงขั้น ๑๙ x ๑๙ ซึ่งบางคนอาจจะคิดว่าการท่องจำแบบนี้เป็นการปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์ แต่อินเดียได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ตรงกันข้ามการท่องจำหรือการเรียนอย่างซ้ำแล้วซ้ำอีกจะเป็นขั้นตอนสำคัญในการเปิดโลกแห่งการรับรู้

อินเดียยังให้ความสำคัญต่อการศึกษาทางด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์อย่างมาก มีการตั้ง IISc (Indian Institute of Science) ขึ้นที่บังกะลอร์ในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ และตั้ง IIT (Indian Institute of Technology) ขึ้นเพื่อสนับสนุน IISc ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ แล้วกระจายไปตามหัวเมืองต่างๆ ทั้งสิ้นรวม ๖ วิทยาเขต ซึ่งทางรัฐบาลเนห์รูในสมัยนั้นได้รับแบบอย่างจาก MIT ของสหรัฐอเมริกา และในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ยังได้ตั้ง IIM (Indian Institute of Management) ขึ้น โดยเลียนแบบ Harward Business School ของอเมริกา นอกจากนี้ยังมีการตั้งมหาวิทยาลัย วิทยาลัย

เทคนิค และศูนย์ฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์กระจายอยู่ทั่วประเทศมากกว่า ๑,๖๐๐ แห่ง ในแต่ละปีจะมีการผลิตวิศวกร ซอฟต์แวร์ออกมามากกว่า ๑๒๐,๐๐๐ คน ในรัฐ Karnataka ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองบังกะลอร์เพียงรัฐเดียว มีสถาบันเทคโนโลยีอยู่ถึง ๗๗ แห่ง ผลิตบัณฑิตออกมาปีละ ๓๐,๐๐๐ คน จากการคาดคะเนของ NASSCOM ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ อินเดียมีวิศวกรซอฟต์แวร์ (Software Engineer) อยู่รวมกันทั้งสิ้น ๕๐๐,๐๐๐ คน และคาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จะเพิ่มสูงถึง ๒,๕๐๐,๐๐๐ คน

อินเดียมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ของประเทศให้เจริญก้าวหน้าเหมือนอย่างที่วิศวกรของอินเดียคนหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“อินเดียพ่ายแพ้แก่อังกฤษในการปฏิวัติอุตสาหกรรมเมื่อ ๒๐๐ ปีก่อน แต่ในการปฏิวัติไอทีในครั้งนี้ อินเดียจะต้องชนะอย่างแน่นอน” [๔]

อย่างไรก็ตาม อินเดียก็ยังมีปัญหาหลายอย่างที่จะต้องแก้ไขและปรับปรุงต่อไป เช่น ปัญหาการกระจายรายได้ ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงในสังคม และความล้าหลังด้านระบบสาธารณูปโภค เป็นต้น นอกจากนี้อินเดียก็มีประชากรมากกว่าพันล้านแล้ว และเป็นที่คาดหวังว่าในกลางศตวรรษนี้อินเดียจะมีประชากรมากกว่าจีนอย่างแน่นอน แต่ผู้บริหารของอินเดียก็กล่าวว่าเขาถือว่าการมีประชากรมากไม่ถือเป็นภาระ (Liability) แต่ถือว่าเป็นทรัพย์สมบัติของชาติ (National asset) มากกว่า ซึ่งก็จะช่วยผลักดันให้อินเดียก้าวไปสู่ความยิ่งใหญ่ทางเศรษฐกิจต่อไป จะเห็นว่าปัจจุบันอินเดียได้กลายเป็น back office (ทำงานอยู่เบื้องหลังไม่ได้ติดต่อกับ

---

๔. *เล่มเดียวกัน, บทความเรื่อง “ปฏิวัติไอที-บทเรียนจากอินเดีย” แปลโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิเชียร เบญจวัฒนาผล, หน้า ๓๒.*

ลูกค้าโดยตรง) ของบริษัทระดับโลกไปแล้ว นับตั้งแต่กระบวนการของบัตรเครดิต ไปจนถึงการออกตั๋วเครื่องบิน เนื่องจากค่าแรงถูก แรงงานมีการศึกษาดี และที่สำคัญคือพูดภาษาอังกฤษได้ [๕]

ประเทศอินเดียผลิตบัณฑิตด้านไอที วิศวะและวิทยาศาสตร์ ๒.๕ ล้านคนต่อปี นอกจากนี้ก็มีมหาบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับไอทีอีก ๖๕๐,๐๐๐ คน ธุรกิจด้านไอทีอย่างเดียว จ้างบัณฑิตและนักวิชาชีพถึง ๘๕๐,๐๐๐ คน ในขณะที่ด้านเภสัชและชีวเทคโนโลยี ดึงคนไปมากที่สุด ทางรัฐบาลอินเดียกล่าวว่า ประชากรอินเดีย ๔๐๒ ล้านคน มีอายุระหว่าง ๑๕ ถึง ๕๙ ซึ่งเป็นวัยทำงาน และจำนวนนี้จะเพิ่มขึ้นเป็น ๘๒๐ ล้านในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนั้นทางรัฐบาลอินเดียจึงต้องเร่งสร้างสาธารณูปโภคเพื่อรองรับความเจริญเติบโตในอนาคต จะเห็นว่าทางรัฐบาลอินเดียให้ความสนใจด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากเพราะเขาถือว่าเป็นทรัพย์สมบัติของประเทศที่จะช่วยกันพัฒนาอุตสาหกรรมความรู้ที่เขาเรียกว่า Knowledge Industry นั่นเอง

การค้าไทย-อินเดีย

การค้าไทย-อินเดียยังมีปริมาณไม่มากเมื่อเทียบกับศักยภาพ ปริมาณการค้ารวมในระยะ ๕ ปีที่ผ่านมา (๒๕๔๒-๒๕๔๖) มีมูลค่าเฉลี่ย ๑,๑๖๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ๒๕๔๖ มีมูลค่าการค้ารวม ๑,๕๐๙.๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๔๕ ร้อยละ ๒๗.๓๖ โดยไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้า ๒๓๐.๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในภาพรวมไทยนำเข้า

---

๕. *Opinion and Analysis, Elizabeth Roche, Bangkok Post, Monday, July 11, 2005.*

วัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูปจากอินเดีย และส่งออก สินค้าที่ใช้ในอุตสาหกรรมไทยและอินเดียมีเป้าหมายที่จะเพิ่มมูลค่าการค้าสองฝ่ายให้ถึง ๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี ๒๕๔๗ ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะทำได้สำเร็จ เพราะในปี ๒๕๔๖ มูลค่าการค้ามีปริมาณ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๔๕ ถึงร้อยละ ๒๗.๖๓ และในระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน ๒๕๔๗ มูลค่าการค้า มีปริมาณถึง ๗๐๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐการจัดตั้งเขตการค้าเสรี ไทย-อินเดีย (Free Trade Area : FTA) ไทยและอินเดียได้ร่วมลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรี ไทย-อินเดีย เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๖ ในระหว่างการเยือนไทยอย่างเป็นทางการของนายกรัฐมนตรีอินเดีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกลไกสำคัญที่จะขจัดอุปสรรคทางการค้าและช่วยขยายการค้าระหว่างกัน นอกจากนี้เขตการค้าเสรียังจะดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติด้วย สาระสำคัญของกรอบความตกลงฯ คือ

๑) เริ่มการเจรจาการค้าสินค้าในเดือนมกราคม ๒๕๔๗ ให้แล้วเสร็จเดือนมีนาคม ๒๕๔๘ และกำหนดเปิดเสรีลดภาษีเหลือ ๐ ภายในปี ๒๕๕๓

๒) ให้ทยอยเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุนในสาขาที่มีความพร้อมก่อน โดยเริ่มเจรจาเดือนมกราคม ๒๕๔๗ และให้เสร็จภายในเดือนมกราคม ๒๕๔๙

๓) ให้สินค้า Early Harvest (เก็บเกี่ยวก่อน) ๘๔ รายการมีผลบังคับใช้วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๗ (แต่ต้องเลื่อนออกไป) ขณะนี้ไทยและอินเดียสามารถตกลงรายการสินค้าภายใต้ Early Harvest Scheme (EHS) ได้ ๘๒ รายการ โดยจะเริ่มมีผลบังคับใช้วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๗ โดยจะเริ่มลดภาษีลง ๕๐%

จากอัตราภาษี ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗ จากนั้น ๑ กันยายน ๒๕๔๙ จะลดภาษีลง ๗๕% และในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๐ ลดลง ๑๐๐% หรือภาษีเป็น ๐ [๖]

ความสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรมไทย-อินเดีย

ไทยกับอินเดียได้จัดทำความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านวัฒธรรม เมื่อปี ๒๕๒๐ แต่ยังขาดการดำเนินการที่ต่อเนื่องและไม่มีผลเป็นรูปธรรมชัดเจน ดังนั้น ในการประชุมคณะกรรมาธิการ ร่วมฯ ครั้งที่ ๔ เมื่อกุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ฝ่ายไทยจึงได้เสนอให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Plan of Action) เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนกิจกรรมในอันที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมและความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับประชาชน โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีผลอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากความร่วมมือทางวัฒนธรรมจะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ประชาชนทั้งสองฝ่ายใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่นๆ ต่อไป ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำแผนปฏิบัติการ ดังกล่าว นอกจากนี้สถานเอกอัคราชทูตอินเดียประจำประเทศไทยได้จัดตั้ง**ศูนย์อินเดียศึกษา** ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ**ศูนย์สันสกฤตศึกษา**ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร [๗]

ในแต่ละปีมีนักศึกษาไทยเป็นจำนวนมากเดินทางไปศึกษาเล่าเรียนที่ประเทศอินเดียในหลายสาขาวิชา และที่จบมาแล้วก็มีหลายพันคน

---

๖. *กองเอเชียใต้ กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา, กระทรวงการต่างประเทศ, รัฐบาลไทย.*

๗. *เพิ่งอ้าง.*

ด้วยกัน ผู้วิจัยสังเกตว่าในระยะหลังๆ นี้ คนอินเดียต้อนรับนักเรียนไทยอย่างอบอุ่นมากขึ้น ซึ่งก็ไม่เหมือนกับเมื่อ 20 ปีที่แล้วในช่วงนั้นทางรัฐบาลของทั้งสองประเทศ ห่างเหินกันมาก เลยทำให้รู้สึกว่าคนอินเดียไม่ค่อยเป็นมิตรกับเราเท่าที่ควร และแย่ยิ่งไปกว่านั้นคือ เขามองว่าเราไปแย่งที่เขาเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐบาลของเขา จึงนับเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ประเทศอินเดียและไทยมีความสัมพันธ์กันใกล้ชิดอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

บทที่ ๘
บทสรุปและข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับคนไทย

เนื่องจากอินเดียเป็นประเทศที่กว้างใหญ่ประกอบด้วยพื้นที่ที่มีภูมิอากาศแตกต่างกันและมีประชากรที่ประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติหลายศาสนาและหลายภาษาดังที่กล่าวแล้วแต่ต้น จึงมีศิลปะและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากกันบ้างในบางท้องที่ แต่ถึงกระนั้นผู้วิจัยก็พอสรุปกว้างๆ ได้ว่าคนอินเดียมีบุคลิกลักษณะเป็นอย่างไรเมื่อนำมาเปรียบกับคนไทยดังนี้

๑. คนอินเดียขยันและอดทน

จากการที่ประเทศมีประชากรมากและสภาพดินฟ้าอากาศที่แตกต่างกันจากหน้ามือเป็นหลังมือ คนอินเดียจึงต้องขยันและไม่เกี่ยงงาน มิฉะนั้นก็จะต้องตกงานและมีชีวิตอยู่อย่างลำบาก ถึงแม้ว่าฝนจะตกหรือแดดจะออกอย่างไรเขาก็จะต้องทำงาน และพร้อมที่จะเผชิญกับความโหดร้ายของธรรมชาติ เพราะฉะนั้นจึงเป็นข่าวอยู่เสมอว่า คนอินเดียหนาวตาย ร้อนตาย น้ำท่วมตาย และแม้แต่แผ่นดินไหว (Earthquake) ตาย

และถึงแม้จะไม่บ่อยและรุนแรงอย่างเช่นในประเทศญี่ปุ่น แต่ก็มีสถิติที่น่าใจหายคือในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๔๘ มีคนเสียชีวิตจากเหตุแผ่นดินไหวในรัฐหิมาจัลประเทศ ถึง ๑๙,๐๐๐ คน และในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖ มีคนเสียชีวิตจากเหตุแผ่นดินไหวในรัฐมหาราชและรัฐอานธระประเทศ (Andhra Pradesh) ถึง ๓๐,๐๐๐ คน ถ้าจะว่าไปแล้วประเทศอินเดียไม่อุดมสมบูรณ์ เหมือนอย่างประเทศไทย กล่าวคือมีทรัพยากรพอเพียงไม่ต้องแก่งแย่งกันมากเหมือนอย่างในอินเดีย เพราะฉะนั้นคนอินเดียจึงถูกฝึกให้มีความอดทนสูง ตัวอย่างง่ายๆ เช่น ซื้อของเล็กๆ น้อยๆ ก็ต้องเข้าคิว และนานแค่ไหนก็ต้องทน เพราะในประเทศนี้ไปที่ไหนก็เจอแต่คน อาจารย์คนอินเดียของผู้วิจัยจึงพูดอยู่เสมอว่า “My country is rich of population” ซึ่งก็หมายถึงประเทศของท่านรวยด้วยประชากรนั่นเอง

๒.กล้าออกไปเผชิญโชคในต่างถิ่นหรือต่างแดน

คนอินเดียกล้าออกไปเผชิญชีวิตในต่างถิ่นหรือแม้แต่ต่างแดน โดยไม่เกรงกลัวต่อความลำบาก เบื้องหน้าจะเห็นว่าในสมัยก่อนมีแขกเดินเร่ขายผ้าหรือมุ้งอยู่ทั่วไปในประเทศไทย แต่ทุกวันนี้แขกไม่ค่อยจะเดินเร่ขายแล้วเพราะมีร้านค้าเป็นของตนเองและมีฐานะดีกันเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้น จึงมีคนแขกอยู่ทั่วทุกมุมโลก ยิ่งในปัจจุบันคนอินเดียมีความชำนาญด้านไอทีมากและก็ไปทำงานในต่างประเทศกันมากด้วยเช่นกัน และเป็นเพราะความกล้านี้เองคนอินเดียจึงไปได้ดิบได้ดีในต่างประเทศกันเยอะ แม้แต่ในเมืองไทยเองก็มีคนอินเดียมาตั้งรกรากอยู่มากและส่วนใหญ่ก็จะมีฐานะดีจะเห็นว่าในเมืองไทยมีนักธุรกิจใหญ่ๆ หลายคนที่มีเชื้อสายอินเดีย ในขณะที่คนไทยไม่ค่อยกล้าไปใช้ชีวิตในต่างแดน เพราะกลัวความลำบาก นอกจากจะมีเครือญาติหรือเพื่อนฝูงที่รู้จักอยู่ก่อนแล้ว จึงจะกล้าติดตาม

ไปที่จะบุกเดี่ยวเลยนั้นมีน้อยราย อย่างไรก็ตามเหตุผลประการหนึ่งที่คนไทยไปอยู่ต่างประเทศเยอะ ก็เพราะไปแต่งงานกับชายชาวต่างประเทศแล้วอพยพไปอยู่กับสามี แล้วต่อมาก็พาญาติมิตรตามไปอยู่ด้วยกัน ซึ่งก็ไม่เหมือนกับคนอินเดียซึ่งเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณี โดยจะไม่นิยมแต่งงานกับคนต่างชาติต่างศาสนาโดยเฉพาะสตรีอินเดียจะถือเรื่องนี้มาก เพราะฉะนั้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่พบว่าคนอเมริกัน อังกฤษหรือแคนนาดาเชื้อสายอินเดียกลับไปประเทศอินเดีย เพื่อหาคู่ชีวิตที่มีศาสนาและวรรณะเดียวกันแล้วพากลับไปอยู่ในประเทศที่ตนถือสัญชาติอยู่นั้น

๓. คนอินเดียเก่งเลขเก่งภาษาและเก่งด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ

ที่กล่าวเช่นนี้ไม่ได้หมายความว่าผู้วิจัยจะมองว่าคนไทยไม่เก่ง ความจริงมีคนไทยเก่งในวิชาเหล่านี้เหมือนกันและติดอันดับโลกเสียด้วยซ้ำไป แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าจำนวนคนเก่งของเรามีน้อยเกินไปกว่าที่จะผลักดันแผนงานดีๆ ให้เป็นรูปธรรมได้ โดยทั่วไปแล้วคนอินเดียส่วนใหญ่จะเก่งเลขและชอบวิชาคิดคำนวณและที่สำคัญคือสนใจการปฏิบัติการในห้องทดลอง

ส่วนในเรื่องภาษานั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษซึ่งถือว่าเป็นภาษาราชการด้วย ความจริงแล้วทางรัฐบาลหลายรัฐบาลพยายามผลักดันให้ภาษาฮินดี (Hindi) เป็นภาษาหลักกล่าวคือ เป็นภาษากลางภาษาเดียว แต่ถูกคัดค้านจากคนในภาคใต้ ซึ่งไม่ได้พูดภาษาฮินดี เหมือนอย่างในทางตอนเหนือของประเทศ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เลยต้องยึดภาษาอังกฤษและภาษาฮินดีเป็นภาษากลาง เพราะฉะนั้น คนในอินเดียส่วนใหญ่จะรู้อย่างน้อยสองภาษาคือ ภาษาถิ่นของตนเองและภาษาฮินดีหรือไม่ก็ภาษาอังกฤษ แต่สำหรับคนที่มีการศึกษาดีส่วนใหญ่จะรู้ ๓ ภาษาเลยคือ

๑. ภาษาถิ่นของตนเอง (ภาษาประจำรัฐ) ๒. ภาษาฮินดี และ ๓. ภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตามคำว่า “ภาษาถิ่น” ในที่นี้หมายถึง ภาษาที่ใช้ทั้งพูดและเขียนด้วย เช่น ภาษามาราธี (Marathi) ซึ่งเป็นภาษาประจำรัฐของรัฐมหาราษฎร์ (Maharashtra) เป็นต้น

ในเรื่องของเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยเฉพาะด้านไอที (IT) นั้นคนอินเดียจะมีความสนใจเป็นพิเศษ เมื่อสิบกว่าปีที่แล้วถ้าถามคนอินเดียว่าถ้าเลือกได้ คุณอยากเป็นอะไรเขาจะตอบโดยไม่ต้องคิดเลยว่าวิศวกร รองลงมาคือแพทย์ แต่ปัจจุบันเปลี่ยนไปเป็นว่า คอมพิวเตอร์ โปรแกรมเมอร์อยู่อันดับหนึ่ง เพราะเขาถือว่าอาชีพนี้ลงทุนน้อยแต่ค่าตอบแทนสูงและสภาพแวดล้อมการทำงานสะอาดไม่มีมลพิษ หรือติดเชื้อโรค ดังที่กล่าวแล้วในตอนต้นว่า คนอินเดียมีความมุมานะในด้านนี้มากและต้องการเอาดีในด้านเทคโนโลยีใหม่นี้ให้ได้

๔. คนอินเดียขยันอ่านหนังสือมาก

เกี่ยวกับอุปนิสัยรักการอ่านนี้ถ้าเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนนักศึกษาอินเดียกับนักเรียนนักศึกษาไทยจะพบว่าเด็กอินเดียส่วนใหญ่อ่านหนังสือเก่งกว่าและขยันเรียนมากกว่าเด็กไทย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะแหล่งบันเทิงเริงรมย์มีน้อยกว่า หรือเป็นเพราะต้องแข่งขันกันมากในการหางานก็ไม่อาจจะทราบได้ แต่ที่แน่ๆ คือคนอินเดียอ่านหนังสือเก่งและเขาเป็นคนที่ชอบอ่านแต่ไม่ชอบซื้อถ้าไม่จำเป็น ซึ่งแตกต่างจากคนไทยที่ชอบซื้อหนังสือแต่ไม่ชอบอ่าน ถึงอ่านก็อ่านไม่ค่อยจบเล่ม เลยกลายเป็นซื้อมาเก็บเสียมากกว่า ทั้งๆ ที่รู้ว่าการอ่านหนังสือเป็นอุปนิสัยที่ดีมีประโยชน์ตามสุภาษิตที่ว่า Reading makes a full man. (การอ่านหนังสือทำให้เราเป็นที่สมบูรณ์) นั่นเอง

๕. เคร่งครัดในศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี

ถึงแม้ว่าปัจจุบันสังคมตะวันตกจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อคนอินเดียมาก แต่โดยส่วนใหญ่ก็ยังเคร่งครัดในศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมอยู่มาก ถ้าจะว่าไปแล้วคนอินเดียยังหัวโบราณมากกว่าคนไทย ไม่ค่อยยอมรับสังคมตะวันตกง่ายๆ เป็นต้นว่า ชายหญิงอินเดียจะไม่ถูกเนื้อต้องตัวกัน โดยที่ไม่ได้เป็นสามีภรรยากันหรือยังไม่ได้แต่งงานกัน เพราะฉะนั้นในที่สาธารณะส่วนใหญ่แล้ว ชายหญิงอินเดียที่ยังไม่ได้แต่งงานกันจะไม่นิยมถูกเนื้อต้องตัวกันหรือแสดงความสนิทสนมใกล้ชิดจนเกินไป จะมีก็แต่ในสังคมเมืองในกลุ่มที่มีฐานะดีหรือการศึกษาดี แต่เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรอินเดียแล้ว กลุ่มชนพวกนี้ยังนับว่าน้อยมาก ส่วนเรื่องของศาสนานั้นนับว่าคนอินเดียมีความเชื่อในหลักคำสอนของศาสนาตนมาก จะเห็นได้จากสถิติทางด้านอาชญากรรมนับว่ามีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ ที่สำคัญคือถึงแม้ว่าอินเดียจะมีคนจนมากและมีขอทานมาก แต่ก็ไม่ได้ทำให้มีปัญหาอาชญากรรมมากแต่อย่างใด เพราะเขาเชื่อในโชคชะตาและให้มุ่งทำแต่กรรมดี เกิดชาติหน้าจะได้ไม่ยากจนและอยู่ในวรรณะต่ำอีกต่อไป เพราะฉะนั้นคนอินเดียจึงไม่นิยมความรุนแรงเพราะยึดมั่นในหลักคำสอนเรื่องอหิงสา ยกเว้นกรณีความขัดแย้งเรื่องศาสนา (Religious conflict) เพราะถ้าเกิดเรื่องนี้ครั้งใดคนฮินดูกับมุสลิมก็ฆ่ากันตายเป็นว่าเล่นเหมือนกัน คนอินเดียเขาเรียกเหตุการณ์นี้เป็นภาษาอังกฤษว่า “communual violence” ซึ่งก็หมายถึงการวิวาทกันระหว่างคนในสองศาสนานี้ นอกจากข้อเสียนี้แล้วประเทศอินเดียนับว่ามีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินมากกว่าประเทศไทย เพราะฉะนั้นตำรวจอินเดียจึงใช้เพียงแค่ไม้กระบองและปืนยาวเก่าๆ ก็คุมคนของเขาอยู่แล้วตำรวจอินเดียไม่จำเป็นต้องใช้อาวุธดี โจรขโมยก็ไม่กล้าต่อสู้แล้ว

ยิ่งไปกว่านั้นในบางรัฐถ้าจะดื่มเหล้าต้องมีใบอนุญาตก่อน มิฉะนั้นก็ดื่มไม่ได้เหมือนการขับขี่รถที่ต้องมีใบอนุญาตก่อน

๖. คนอินเดียค้าขายเก่ง

ถ้าเปรียบเทียบกับคนไทยแล้ว คนอินเดียค้าขายเก่งกว่าคนไทย จะเห็นว่าในอินเดียนั้นอะไรก็ขายได้และไม่จำกัดขนาดของสถานที่ แม้แต่พื้นที่ขนาดไล่เลี่ยกับตู้โทรศัพท์ในบ้านเราเขาก็เปิดเป็นร้านขายของได้เช่น ขายหมากพลู นิตยสารหรือไข่ขนมปังก็ได้ บางแห่งก็ขายชาและของขบเคี้ยวเล็กๆ น้อย เป็นต้น การค้าขายนี้เขาถือว่าเป็นอาชีพสุจริตและมีเกียรติไม่เหมือนคนไทยขี้อายและไม่อดทน ไม่ซื้อก็ไม่ง้อซึ่งผิดกับคนอินเดียที่ตื๊อเก่งและไม่ย่อท้อที่จะเอาชนะใจคนซื้อ

(ร้านขนมปังซ้ายมือของผู้วิจัยคือร้านของ Mr. Prakas ซึ่งผู้วิจัยเคยซื้อทานเป็นประจำ)

๗.ประหยัดและอดออมมาก

เรื่องนิสัยประหยัดนี่ คนอินเดียถือเรื่องนี้มากไม่ว่าจะเกี่ยวกับอะไรก็แล้วแต่ ตัวอย่างง่ายๆ เช่น บางคนชวนเพื่อนไปดื่มชาด้วยกัน แต่สั่งมาถ้วยเดียวแล้วแบ่งกันโดยเขาใส่ในจานรองถ้วยแบ่งให้เพื่อนส่วนตนเองดื่มจากถ้วยนั้น เวลาเขาซื้อบุหรี่สูบก็ซื้อครั้งละมวน ถ้าทานหมากพลูก็มีขายเป็นคำๆ ให้ไม่ต้องซื้อจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ร้านขายของประเภทนี้จึงมีอยู่ทั่วไป คนสูบบุหรี่ไม่ต้องซื้อเป็นซองและไม่ต้องพกไม้ขีดหรือไฟแช็กเพราะที่ร้านมีบริการเรียบร้อย บางที่ก็จุดตะเกียงหรี่ๆ รอไว้หรือไม่ก็จุดไฟที่เชือก ปล่อยให้ไหม้ไปช้าๆ ใครอยากจุดก็มาจุดได้เลย บริการไฟให้ฟรี ที่พูดนี้หมายถึงในชนบททั่วๆ ไปและส่วนมากที่พบเห็นมาเท่านั้น

นอกจากนี้ในเรื่องอาหารการกินก็เหมือนกันคนอินเดียก็ประหยัดมาก เขาจะไม่นิยมซื้อของกินมากจนเหลือทิ้งเหลือขว้างในขณะที่คนไทยทานอาหารบ่อยพร่ำเพรื่อและทานอาหารหลายอย่างในแต่ละมื้อ แต่คนอินเดียทานเป็นเวลาไม่พร่ำเพรื่อ นอกจากอาหารมื้อหลักแล้วก็จะดื่มชาถ้วยเล็กๆ ถ้วยเดียวเท่านั้นก็พอ อาหารมื้อหลักของเขาก็จะประกอบด้วย **โรตี** (Roti) ที่เรียกกันทางภาคเหนือ แต่ถ้าเป็นภาคอื่นๆ เขาเรียกว่า **จาปาตี** (chapati) ซึ่งทำจากแป้งข้าวสาลีผสมน้ำคลุกให้เข้ากัน แล้วนำไปปิ้งบนแผ่นเหล็กร้อนมีรูปโค้งเรียกว่า tawa เพียง ๒-๓ แผ่น แล้วก็มีน้ำแกงของเขาเพียง ๑ - ๒ อย่างก็พอแล้ว แต่ถ้าเป็นครอบครัวที่มีฐานะดีก็อาจจะมีอาหารมากกว่านี้แต่ไม่ว่าจะคนจนหรือคนรวยก็จะไม่ชอบใช้เงินสุรุ่ยสุร่ายโดยไม่ยั้งคิด

ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับคนไทย

จากการที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์สังคมวัฒนธรรมและคุณลักษณะของคนอินเดียมามากพอสมควรแล้วจึงมีข้อเสนอแนะให้คนไทยดังนี้

๑. ขยันศึกษาหาความรู้และฝึกนิสัยรักการอ่าน

เพื่อให้ทันต่อวิทยาการใหม่ๆ ที่มีมาอยู่เสมอคนไทยต้องปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้มากกว่านี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ จะพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วคนไทยอ่านหนังสือน้อยมาก นอกจากนี้ยังต้องขยันเรียนให้มากกว่านี้ เพราะปัจจุบันนักเรียนนักศึกษาไทยใช้เวลาไปโดยเปล่าประโยชน์กับสิ่งบันเทิงเริงรมย์ต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสถานบันเทิงหรือร้านเกมคอมพิวเตอร์ก็จะพบว่าเยาวชน ของเราไปมั่วสุมอยู่มาก วิธีที่ดีคือสอนให้เขาบริหารเวลาให้ถูกต้องและหันมาสนใจการเรียนให้มากขึ้นอีก มิฉะนั้นเราจะตามไม่ทันประเทศเพื่อนบ้านที่เร่งพัฒนาบุคลากรของตนเองให้มีคุณภาพ

๒. อดออมและอดทน

ต้องเร่งสร้างนิสัยประหยัดให้กับคนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชน ควรสนับสนุนให้เขาทำงานในเวลาว่างเพื่อหลีกเลี่ยงอบายมุขและรู้จักคุณค่าของเงินที่หามาได้ เมื่อเขาโตขึ้นจะได้รู้จักอดออมและอดทนทำงานหาเงินมาเลี้ยงครอบครัวโดยยึดอาชีพสุจริตถึงแม้จะมีผลตอบแทนน้อย แต่ก็ไม่สร้างความเดือดร้อนให้สังคมส่วนรวม

๓. ดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนทางศาสนาที่ตนเลื่อมใสศรัทธา

สังคมจะมีความสงบสุขมากกว่านี้ ถ้าทุกคนนำหลักคำสอนทางศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมกิจกรรมทางด้าน

ศีลธรรมจริยธรรมในโรงเรียนและในชุมชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ในปัจจุบัน โดยหาวิธีการใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อหลีกเลี่ยงวิธีการแบบเดิมๆ ซ้ำซาก ทำให้เบื่อหน่าย ไม่น่าสนใจ ควรส่งเสริมให้สื่อต่างๆ มีบทบาทในการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมมากกว่านี้ โดยเฉพาะสื่อทางด้านโทรทัศน์ ควรเพิ่มรายการทางธรรมะที่น่าสนใจ โดยดัดแปลงให้เข้ากับสมัยนิยม และทำการสำรวจกระแสตอบรับหรือข้อมูลที่ป้อนกลับ (feedback) เพื่อปรับปรุงให้ตรงกับเป้าหมายของผู้ชมรายการอยู่เสมอ เพื่อสังคมที่ดี ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันทำ

๔. ส่งเสริมงานวิจัยที่มีคุณค่า

ทั้งภาครัฐและเอกชนควรส่งเสริมงานวิจัยที่มีคุณค่าทุกประเภท และยินดีให้ทุนแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถโดยไม่ต้องเจาะจงว่าต้องเป็นข้าราชการ หรือนักวิจัยอิสระ เหมือนอย่างที่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) กำลังทำอยู่นี้ เพราะงานวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เป็นหัวใจก้าวไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการใหม่ๆ อยู่เสมอ ประเทศไทยเรามีคนเก่งๆ ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ มากมาย แต่น่าเสียดาย ที่เราเข้าไปไม่ถึงบุคคลเหล่านั้น เพราะคนเก่งจะไม่ชอบแสดงตัว เราจำเป็นจะต้องหากลไกที่จะดึงพวกเขาเหล่านั้นมาระดมสมองพัฒนาประเทศชาติของเราต่อไป และเมื่อนั้นแหละเราจะไม่ล้าหลังประเทศเพื่อนบ้านอย่างแน่นอน

๕. เริ่มปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจากครอบครัว

บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ควรเริ่มปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุตรหลานตั้งแต่อายุยังน้อย และทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคคลในครอบครัว เป็นต้นว่า มีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ และนำนิทานธรรมะ

หรือเรื่องราวที่แฝงด้วยคติธรรมมาเล่าให้เด็กๆ ฟัง และชี้ให้เห็นว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกและผิด นอกจากนี้ควรให้เด็กได้รับการอบรมสั่งสอนทางด้านคุณธรรมจริยธรรมบ่อยๆ เพื่อให้เขาได้ซึมซับและรับเอาค่านิยมที่ดีเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต ซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างป้อมปราการทางด้านวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งและคงอยู่ตลอดไป เหมือนอย่างที่ประเทศอินเดียทำมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย :

กรุณาและเรืองอุไร กุศลาสัย. **อินเดียอนุทวีปที่น่าทึ่ง**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศยาม, ๒๕๔๔.

_____. **วัฒนธรรมสัมพันธ์ไทย-อินเดีย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศยาม, ๒๕๔๓.

ธนพล จาดใจดี, ดร. **เรียนที่อินเดีย**, กรุงเทพฯ : บริษัท ธนพลวิทยาการ จำกัด, ๒๕๔๕.

ภัทรพร สิริกาญจน, ดร. และคณะ. **ความรู้พื้นฐานทางศาสนา**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

วารสารอินเดียศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์อินเดียศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔, ๒๕๔๕, ๒๕๔๗.

อินเดีย. กรุงเทพฯ : หน้าต่างสู่โลกกว้าง, ๒๕๔๘.

อรุณ เฉตตีย์. **อินเดียแผ่นดินถิ่นมหัศจรรย์**. กรุงเทพฯ : ศูนย์อินเดียศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

ภาษาอังกฤษ :

India. Lonely Planet, 9th Edition, 2001.

Kapadia, K. M. **Marriage and Family in India**, Oxford University Press, 1981.

Tammita-Delgoda, Dr, **A Traveller's History of INDIA**. Master Mind Books, India, 2000.

Varma, V. P., Dr, **Modern Indian Political Thought**, Lakshmi Narain Agarwal, India, 2000.

เกี่ยวกับผู้วิจัย

ดร. ธนพล จาดใจดี นามปากกา : ลำดวน จาดใจดี
ภูมิลำเนาเดิม : จังหวัดสุพรรณบุรี

การศึกษา : (ด้านพุทธศาสนา) น.ธ. เอก, ป.ธ. ๔

พ.ศ. ๒๕๒๔ มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) กทม.
พ.ศ. ๒๕๒๗ B. A. Fergusson College, India
พ.ศ. ๒๕๒๙ M. A. University of Pune, India
พ.ศ. ๒๕๔๕ Ph.D. Nehru Institute of Social Sciences, India

ประสบการณ์

พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๒๙ ประธานสมาคมนักเรียนไทยในอินเดีย (ปุเณ่)
พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๐ Sub-editor Trainee น.ส.พ. THE NATION
พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๔๑ หัวหน้าข่าวผ่านดาวเทียม (BS's News Chief) สถานีโทรทัศน์ญี่ปุ่น NHK กรุงเทพฯ
พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้รับมอบหมายจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการให้เขียนตำราชุดภาษาอังกฤษ เพื่อการสมัครงานจำนวน ๖ เล่ม
พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๔๓ อาจารย์บรรยายพิเศษด้านการแปลภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC)
พ.ศ. ๒๕๔๖-๓๖๔๗ เขียนบทความไทย-อังกฤษประจำนิตยสารวิมานเมฆ (Vimanmek Magazine) สำนักพระราชวัง

พ.ศ. ๒๕๔๘ รับงานวิจัยเรื่องคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศอินเดียของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) บ้านพิษณุโลก

ปัจจุบัน

- มีผลงานทางวิชาการด้านภาษาอังกฤษและสังคมการเมืองทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษกว่า ๓๐ เล่ม
- เป็นกรรมการผู้จัดการบริษัท ธนพลวิทยาการ จำกัด
- เขียนตำราวิชาการและทำงานวิจัยเรื่อง Modern Indo-Thai Political Thought
- เป็นวิทยากรรับเชิญให้กับสถาบันต่างๆ ทั่วประเทศ

คณะกรรมการ
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

พลตรี จำลอง ศรีเมือง	ประธานที่ปรึกษา
พลเอก บวร งามเกษม	ที่ปรึกษา
นายลิขิต เพชรสว่าง	ที่ปรึกษา
นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม	ประธานกรรมการ
ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการ
ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงบประมาณ	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	กรรมการ
พลเอก ปรีชา เอี่ยมสุพรรณ	กรรมการ
พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวส	กรรมการ
นายนิพนธ์ สุรพงษ์รักเจริญ	กรรมการ
นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)	กรรมการ
ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม	กรรมการและเลขานุการ

รายชื่อคณะดำเนินการโครงการ

ที่ปรึกษา

นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
นางอรพรรณ พรสีมา	รองผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

คณะทำงาน

นางสาวศศิธร เล็กสุขศรี
นางสาววิไลวรรณ ถึกไทย
นางสาวอมรรัตน์ ธีรสรรเพชญ
นางสาวณัฐกฤตา หิรัญสุข

ประสานงานนักวิจัย และจัดพิมพ์

นางสาวศศิธร เล็กสุขศรี
นางสาวอมรรัตน์ ธีรสรรเพชญ

จัดทำต้นฉบับ

นางสาวณัฐกฤตา หิรัญสุข